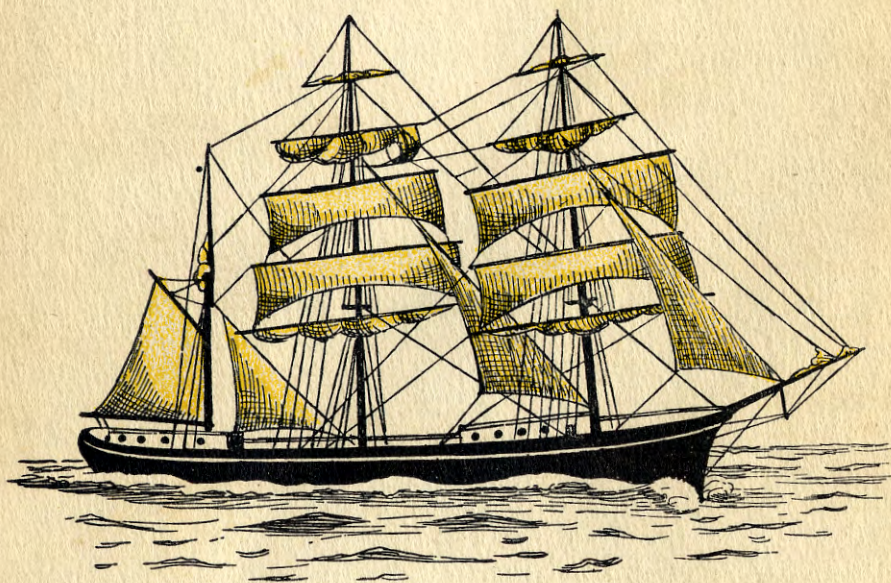

JOH. P. SØRENSEN

30 AAR PAA SØEN

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXXXIII

1933.

24 30 AAR PAA SØEN >

I SEJLSKIBE OG TIL ORLOGS

ERINDRINGER

AF

1 < JOH. P. SØRENSEN >

I & II.

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN 1933

3

*Med Sejlskibene forsvandt Romantikken
fra Søen; men samtidig forsvandt ogsaa
de brølende, brutale Hunde, som sejlede
dem.*

FØRSTE DEL

KOFFARDIFARTEN

Mit Hjem i Landsbyen Tebstrup, som ligger ved Hovedlandevejen fra Horsens til Skanderborg, husker jeg knapt; jeg kom ud at tjene, da jeg næppe var 8 Aar, jeg skulde passe Degnens 3 Køer — en ret stor Opgave, da Kræfterne var smaa; men det var den haarde Nød, som forlangte det. Far var død, og mine ældre Halvsøskende sagde, at jeg maatte hjælpe min Mor med at skaffe Føden til mine tre smaa Søskende, selv hjalp de ikke meget til.

Jeg tog fat; det gik i 3 Aar, saa var jeg saa stor, at jeg mente, det var Tiden at faa en større Stilling og fik saa Plads hos en Gaardmand, som havde 12 Køer. Jeg fik en svimlende Løn, 6 Rigsdaler for det første Aar, og saa gik Tiden fremad, saa at jeg det Aar, jeg skulde konfirmeres, i 1875 var naaet op paa en Løn af 35 Rigsdaler.

En enkelt Begivenhed fra mit Hjem kan jeg dog huske. Min Far var Møllebygger, og han havde i sine yngre Dage gjort nogle Rejser tilsøs som Skibs-

tømmermand, og det var min største Glæde at sidde stille i en Krog og høre ham fortælle om sine Rejser og om Skibe. Til at gaa med ude paa Tømmerpladsen havde han et Par Træsko, men en Dag han kom hjem fra en Rejse, var den ene Træsko borte. Der var en farlig Staahej om den gamle Træsko; men saa kom den endelig for Dagens Lys, jeg havde taget den og hugget Overdelen af og sad og var ved at sætte en Mast i den. Da han saa det, gik Vreden over og en af Svendene fik Ordre til at lave mig et rigtigt Skib, og en af mine Søstre maatte sy Sejl til det. Jeg sejlede med det i en Mergelgrav; men en skønne Dag faldt jeg selv i og var druknet, hvis ikke tilfældigt en ældre Broder netop var kommet forbi og havde faaet mig op. Saa brændte Mor mit dejlige Skib, og dermed var den Glæde forbi.

Senere, naar jeg under mit haarde Arbejde hos Bønderne kunde faa en enkelt Fridag, var det min største Glæde (med 4 Skilling i Lommen) stolt at spásere de 2 Mil til Horsens og der tilbringe hele Dagen nede ved Havnen for at se paa Skibene og i Tankerne følge dem paa deres lange Rejser ud over Havene, ja, jeg nøjedes ikke med at sejle i Kattegat og Østersø, nej, naar Tankerne rigtig tog Fart, gik det ud over Verdenshavene, til Indien, Kina og Australien.

Der var navnlig en lille Topsejlskonnert »Anna-Elisabeth« af Horsens, som havde vundet min In-

teresse; lidet anede jeg dengang, at den samme lille Sejler nogle faa Aar senere under svensk Flag skulde bringe mig ud i den store Verden, som jeg nu gik og drømte om.

Min Barndom bragte mig ikke megen Glæde, Skolegangen var det smaat med, om Vinteren 4 halve Dage og om Sommeren 2 do. Naar man om Sommeren først skulde have Kørerne i Marken og saa i Løb naaede Skolen Kl. 7¹/₂, var man allerede godt træet og faldt selvfølgelig straks i Søvn. Resultatet blev, at man fik Prædikatet doven og uinteresseret hæftet paa sig. Naar man tillige var saa uheldig ikke at være Gaardmandssøn, kunde man heller ikke forlange, at Degnen skulde have Interesse af at bibringe en Kundskaber. Jeg havde imidlertid en vidunderlig Hukommelse, og naar jeg havde hørt en Ting een Gang, glemte jeg den ikke, og jeg kunde rolig sove, medens de andre læste.

Ved den aarlige Eksamen sagde Degnen, da Turen engang kom til mig: »Ja, han kan ikke noget«. Det var i Geografi, og jeg bad da Sognefogeden, som var Censor, om jeg ikke alligevel maatte blive hørt, hvilket jeg da ogsaa blev, og Resultatet var ganske ovenud. Duksen i Skolen, Sognefogedens Søn, sagde til mig bagefter: »Der snød du ham ordentlig, du kunde jo meget mere end han«.

Jeg blev som nævnt konfirmeret i 1875, og det store Spørgsmaal var selvfølgelig, — hvad nu —; blive

ved at tjene Bønderne vilde jeg ikke, det, var jeg klar over, førte ikke til noget. Mine ældre Halvbrødre, som havde fortsat Møllebyggeriet efter vor Fader, havde ikke Brug for mig som Lærling, og saa var der ingen anden Udvej end Søen.

Ja, gaa du kun tilsøs, sagde de alle; men det nytter ikke, at du kommer tilbage om et Aars Tid og siger, at nu er du ked af Søen, for saa faar du ingen Hjælp af os. Jeg svarede, ja, naar I ikke vil hjælpe mig nu, da jeg trænger, saa skal jeg ogsaa nok klare mig selv. Jeg mindedes, at Fader engang havde sagt: »Søen er ærlig, den giver enten Død eller Brød«, og det er rigtigt. Søen kan brøle og tordne, og den slaar haardt, men den er ærlig; den siger: »her er jeg, tag dig iagt«. Har man én Gang vundet dens Fortrolighed, har man en Ven for Livet.

Jeg skulde altsaa tilsøs. Jeg gik den kendte Vej til Horsens og søgte min Faders gamle Ven, Sejlmager Feddersen; men det var en daarlig Trøst, han gav mig. Tilsøs, min Dreng, nej, lad du det være, der har aldrig været saa daarlige Tider for Søfarten som nu, du ser jo, alle Skibene er lagt op, og det Par Skibe, som hører hjemme her, bliver solgte; kan du se den lille Skonnert, som ligger her ligeudfor, den hedder »Anna Elisabeth«, den blev solgt til Sverige i Gaar, jeg har dens Sejl liggende her og skal netop til at bringe dem ombord, du kan jo gaa med.

Naa, jeg gik med ombord ikke saa lidt benovet,

da vi traf Føreren, Kaptajn Persson, en lille, tykmavet, kortbenet Mand med rødt Skæg. Det første jeg tænkte var, Gud, hvor han ligner Bedstemors Peberbøsse; men da han fik Øje paa mig, sagde han: »Naa, er det Poiken?« Sejlmageren havde helt glemt, at han havde lovet at skaffe Svenskeren en Kokkedreng. Han havde ellers bragt den øvrige Besætning med hjemme fra Kivik, hvor nu Skonnerten skulde høre hjemme. Mit Hjerte begyndte at banke, jeg tænkte: skulde det blive mig! Og det gik, jeg blev mønstret som Kok med en Hyre af 10 Kroner pr. Maaned; det foregik paa det svenske Konsulat, og jeg maa tilstaa, det var en Begivenhed af Rang.

TILSØS

Ved Paamønstringen paa Konsulatet maatte jeg skrive under paa, at jeg skulde underkaste mig den svenske Sølov, som jeg ikke kendte det allermindste til, at jeg skulde gøre Tjeneste Nat og Dag, naar det forlangtes, og at Skipperen havde Ret til at afmønstre mig i en hvilken som helst Havn indenfor Skagen. Men alt dette fik jeg først at vide 3 Maaneder senere, da Skipperen uden videre afmønstrede mig i Lübeck.

Jeg maatte nu se at komme hjem de to Mil ud paa Landet for at hente mit fattige Udstyr; det gik naturligvis tilfods, og det gik hurtigt. Hovedet var fuldt af alt det, der nu skulde komme. Næste Morgen var der en Bonde, som kørte mig med samt mit Kram til Horsens og lige ned til Skibet, og saa begyndte Livet.

Dagen efter foregik Afrejsen Kl. 5 Morgen. Under disse nye Forhold havde jeg ikke sovet hele Natten; der var vel nok knust en lille Taare imellem, men

jeg var dog tilsidst faldet i Søvn og sov som en Sten, da Styrmanden med — som det syntes mig — en forfærdelig Stemme raabte: »Rejs ut i Guds Namn klar til at gaa tilsøs«. Jeg for ud af Køjen som en Raket og stod paa Dørken, fuldstændig forvirret og rystende af Kulde. Matroserne spurgte, om det var Havdjævelen, der var efter mig. Jeg blev spurgt, om Theen ikke var færdig endnu. Lidt Tøj fik jeg paa og kom ud i Kabysen, men ak, det vaade Træ vilde ikke brænde i Komfuret, det røg og det sved i Øjnene, ja, det var den bare Elendighed, og under alt dette var vi kommet langt ud paa Fjorden. Og jeg som havde tænkt mig, at jeg, naar vi gik ud af Havnen, skulde staa henne paa Agterdækket og vifte; der var ingen at vifte til, og hele Illusionen røg i Luften sammen med Røgen fra Kabysen.

Jeg var nu kommet ud paa Søen, og jeg lovede mig selv, at det skulde vare en Tid, inden jeg kom til Horsens igen.

Jeg blev sat i Gang med at gøre rent i Kabysen, den havde ikke været rørt i flere Aar. Skibet havde været lagt op. Gryder, Potter og Pander skulde skures, og samtidigt raabtes, snart For, snart Agter, Kok kom her og holdan i den Ende, Kok hent mig dit og hent mig dat.

Jeg skulde have Middagsmaden sat over, der skulde koges Sulevælling eller Gud ved, hvad det var for en svensk Ret; jeg anede intet om, hvordan

jeg skulde bære mig ad, men der var dog en af Matroserne, som kom og viste mig lidt til Rette; jeg skrællede Kartoffler og skrabe Gulerødder og tænkte, Løg skal der ogsaa nok i, og endelig kogte Gryden, den var helt fuld, for jeg var bange for, at der ikke skulde være Mad nok. Saa tog det til at blæse, og den ballastede Skude lagde sig straks over paa Siden, Halvdelen af Maden løb ud af Gryden og ned i Ilden, det røg og dampede, og det sved i Øjnene. Ilden gik ud, og samtidig raabtes paa mig fra Dækket; jeg sprang ud, gled og faldt ned i Læ, de lo ad mig, og Styrmanden skældte ud. Saa sagde jeg, at Ilden var gaaet ud, jeg kunde ikke hjælpe til mere. Jeg fik et Spark i Enden, saa jeg røg hen til Kabysen, og saa maatte jeg til at begynde forfra, fyre op o. s. v. Det lykkedes virkelig at faa Gryden i Kog, men saa begyndte Søsygen at melde sig, det var saadan en underlig Fornemmelse lige under Brystet, jeg blev ligbleg, og jeg syntes, at det eneste, der nu var at vente, var Døden.

Middagen kom, og Maden blev ogsaa spist; nogle sagde, at den smagte meget godt, men selv skulde jeg dog ikke have noget af den, jeg spiste en raa Gulerod, og saa gik jeg i Gang med Opvasken. Det foregik midtskibs paa Dækket nede i Læ, og hver Gang Skuden hev lidt over, kom Vandet ind ad Spygattene og gennem Svalkelemmen, og der stod jeg i Vand til op over Anklerne med mine Tallerkener

og alt det øvrige, som sejlede rundt i én Guddommelighed, og naar jeg havde faaet det samlet, begyndte det samme forfra.

Saa tænkte jeg, nej, nu maa du se at faa Orden paa det, jeg fik fat paa en mindre Balje, og dør stillede jeg det saa op i, efterhaanden som det blev vasket af. Men saa kom Styrmanden, og han begyndte at tale om Djævlé, det ene Tusind efter det andet, jeg troede ærlig talt ikke, at der eksisterede saa mange, og saa viste det sig, at det var, fordi den Balje, jeg havde taget, var den, som blev benyttet i Stedet for det den Gang ganske ukendte W.C. Nu fik jeg Ordre til at koge alle Skaffegrejerne i den største Gryde, vi havde, og dermed gik Eftermiddagen.

Da Aftenen kom, løjede det lidt af, og Skibet løb vist en meget pæn Fart, for den næste Morgen kunde vi se Kullen og i det fjerne Kronborg. Vinden var nordlig, og vi kom i Løbet af Dagen ned gennem Sundet. Den Dag skulde jeg koge Ærter, naa, det gik efter Omstændighederne godt. Vi havde nu alle de Sejl til, som fandtes, og vi passerede København. Jeg kikkede noget langt, men vi gled forbi. Søsøygen var nu gaaet over, og jeg var hel Karl igen. Om Aftenen fik vi dog Modvind, og vi maatte ankere et Sted, jeg antager, det var ved Kastруп, hvor vi saa laa Natten over. Næste Morgen kom vi ned gennem Drogden og forbi Falsterbo, men saa fik vi en Storm

af Sydost, vi laa og vaskede en Tid for den, og saa løb vi ind til Trelleborg. Det var altsaa den første fremmede Havn, jeg saa, og den svarede egentlig ikke ret meget til, hvad jeg havde ventet.

Da Stormen i Løbet af nogle Dage havde raset ud, gik vi atter tilsøs. Vinden var foreløbig god, og da Sejlene var sat, var Styrmanden og den ene af Matroserne beskæftiget med at skrabe Stænger og tjære det staaende Gods, som Vantene og Bardunerne. Om Natten gik Vinden østlig, og det blev atter haardt Vejr, og vi laa og krydsede en 5—6 Dage og drev mere og mere Vest efter. Endelig bedrede Vejret sig noget, og vi kom op under Bornholm fuldstændig udgaaet for Brød og Vand; det eneste, vi endnu havde, var lidt Kartoffler og noget Flæsk, begge Dele kunde jo koges i salt Vand.

Saa ankrede vi ud for Rønne, der kom en Kadrejer ud, og Kaptajnen fik ham til at sejle i Land efter noget Brød og Vand; da de saa kom ud med 4 Rugbrød og en Tønde Vand, syntes han, det var for dyrt og nægtede at tage imod det. Det var ikke blide Ord, der faldt om ham, og jeg, Drengen, tænkte, kan man det, kan man virkelig gøre saadan. Folkene i Baaden truede med Politi og sejlede mod Land. Vor »Peberbøsse« blev nervøs, og til Trods for, at Folkene mukkede, lettedes Ankeret, og vi styrede over ad Sverige til. Vejret var taaleligt, og vi kom til et lille Hul, som hed »Klippan«. Her fik vi det aller-

nødvendigste Proviant og gik Dagen efter tilsøs igen. Vi laa nu atter og krydsede snart i Stille og Taage, snart i Storm, og efter en Ugestid kom vi endelig til Kalmar.

Der var en Ting, som straks faldt mig for Brystet, det var den jernhaarde Disciplin, den var en Følge af den strenge, svenske Sølov. Naar Skipperen f. Ex. kaldte paa en Mand, maatte han ikke svare ja eller »Hallo«, men han skulde svare »Hr. Kaptan« (tænk at skulle sige »Hr. Kaptan« til »Peberbøssen«); og ligesaa med Styrmanden, som egentlig lignede en stor, fortrukken Havnesjover, og de Skældsord, han udøste over mig, naar jeg ikke var ham tilpas, var legio. Et af dem, der bed sig mest fast i min Hukommelse, var, da han en Dag kaldte mig en brunstegt Djævlunge, og det var ovenikøbet en Søndagmorgen lige efter, at han havde været inde i Folkelukafet og læst Søndagens Tekst af Prædikebogen; han var saa ved at falde over en af mine Træsko, da han skulde ud. Jeg kom til at le, og saa blev han fuldstændig rasende; han kastede Bogen i Hovedet paa mig, men jeg forsvandt ud af den anden Dør; jeg passede dog paa ikke at komme i Nærheden af ham for det første.

Fra Kalmar gik vi til Borgholm paa Øland, hvor vi skulde laste Sten, Trappesten o. l. til Lübeck. I den allerede forløbne Tid havde jeg gjort en Del Erfaringer, som kom til at svide til mig siden; hver

Gang vi havde nærmet os en Havn, havde jeg nok lagt Mærke til, at en eller anden af Mandskabet var saa omhyggelig med at fortælle mig, hvad det var, jeg saa, f. Ex. Kalmar Slot, og samtidig var der en anden, som gjorde mig opmærksom paa, at en Fugl havde tabt noget paa min Hue; naar jeg saa tog Huen af for at se, hvad det var, raabte de alle Hurra for Kalmar e. l. og »Kokken bjuter«. Saa blev der hentet en Flaske Brændevin, og den blev uden videre skrevet paa min Regning, og det var Søpriser, 2 Kr. Flasken, og paa den Maade forsvandt det meste af min lille Hyre, saa da jeg blev afmønstret i Lübeck, havde jeg kun smaa 5 Kr. i Afregning. Det bibragte mig ikke nogen særlig Højagtelse for den Kaptajn, der kunde plukke en Dreng paa den Maade.

Lastningen i Borgholm gik sin Gang, og da vi efter 8 Dages Forløb atter var klar til at gaa tilsøs, viste det sig, at vi skulde have en Passager med. Vi maatte vente nogle Timer paa ham, vi laa med Sejlene satte, og saa endelig kom Fænomenet. Det var en stor, flot Mand med Fuldskæg, medbringende en blankpoleret, messingbeslaaet Kamfortræs-Skibskiste og en stor Køjesæk, hvorpaa der var malet et svensk og et amerikansk Flag. Det var en Kaptajn Dahlstrøm, som skulde til Hamborg, velsagtens for at søge Hyre som Matros, hvad han efter mine senere Erfaringer mest saa ud til at være. Nu blev der kastet los, og vi gled ud i Østersøen igen.

Den næste Dag havde vi meget smukt og stille Vejr, og medens Mandskabet var beskæftiget i Rejsningen, skulde »Poiken« — som var mig — hen og lære at styre, og dèr stod saa den store, flotte Passager, som saa ringeagtende ned paa vor lille »Peberbøsse« af en Østersøskipper, for ikke at tale om Styrmanden, og den store Mand fortalte om sine Rejser ude i Verden; der var ikke et Sted, hvor han ikke havde været, han havde været Søofficer i Chile, naturligvis i mange Aar, han havde været Guldgraver i New Caledonia og Waterclark paa Madagascar, og Gud ved, hvor han ikke havde været. Saa midt i Fortællingen bryder Styrmanden ind og siger: Hr. Kaptenen får jo vara noget til Års, hvorpaa han svarede: Å, jag er inte så gammal ändå. Jaha, siger Styrmanden, jag mente, at när Kaptenen har farit tilsjøs i 146 År, så kan man inte vara så ung mer. — »Kaptenen« fortalte ikke flere Historier, i alt Fald ikke, naar jeg var i Nærheden, for det er jo ikke morsomt for en saa stor Mand at se en Dreng smile.

Nogle Dage senere kom vi ind til vort Bestemelsessted, og da Skibet var udlosset, kom »Peberbøssen« hen til mig og fortalte, at det var bedst, at jeg forlod Skibet, da han nu skulde gaa til Sverige og dèr kunde faa en svensk Kok, og det var nemmere for mig at rejse hjem herfra end fra Sverige. Han havde gjort min Konto op, og Regnskabet saa saaledes ud:

Forskud	Kr. 10,00	(Understøttelse til Mor).
5 Fl. Slaps	» 10,00	(Det var en pæn Kaptajn!).
Rest	» 4,85	

og saa kunde jeg pakke mit Tøj og gaa i Land.

Jeg var ikke rigtig klar over Situationen, før der kom en Politibetjent hen til mig og spurgte, hvad Meningen var, da han saa Skibet sejle og efterlade mig. Han lod mig paa en blid Maade forstaa, at hvis jeg ikke var borte inden en Time, vilde jeg blive sendt hjem til Danmark ved Politiets Foranstaltning. Nu var gode Raad dyre, men lidt borte laa en Svensker, Dampskibet »Najaden«, som skulde til København, jeg fik Lov til at gaa med for halv Pris, Billetten kostede ellers 9 Kr., saa jeg regnede ud, at naar jeg kom til København, havde jeg endnu 35 Øre i Behold og var altsaa ikke helt bar. Ankomsten til København den næste Morgen lod Styrmanden mig dog gaa uden at tage nogen Betaling af mig.

Nu stod jeg her paa Nordretoldbod og vidste hverken ud eller ind. Et Par Arbejdere raadede mig til at søge et Logihus kaldet »Landskronakælderer« i Amaliegade. Det første, Værten spurgte mig om, var naturligvis, om jeg havde Penge, og hvor jeg kom fra. Da jeg fortalte, at jeg kom fra Lübeck, sagde en Mand, som sad i Stuen, saa skulde du hellere have rejst til Hamborg, for her faar du ingen

Hyre. Nu har jeg gaaet her i to Maaneder og søgt Hyre, jeg er Styrmand og er fra Bergen.

Vi spiste nu Middag sammen, og han sagde da, nu kan Du følge med, saa skal jeg vise dig Havnen og noget af Byen. Vi søgte naturligvis først ned paa Toldboden, og her kom i det samme en Skibsbaad ind, roet af 4 Mand; agter i Baaden sad en høj Mand, paa Agtertoften laa et Flag, som viste sig at være norsk.

Manden var Kaptajn Schönning, og min Ledsager var en Bekendt af ham fra Navigationsskolen. Kaptajnen skulde have en Kokkedreng i Stedet for en, som han maatte sende hjem.

Lykken stod mig bi, Kaptajnen syntes godt om mig, og samme Eftermiddag kom jeg ombord i en ret stor norsk Skonnertbrig »Sigurd« af Bergen (en Hyre af 20 Kr. pr. Maaned). Skibet havde indtaget Ladning her for Newburg i Skotland, og nu kom jeg saa endelig ud paa de større Have, jeg kom blandt ordentlige Mennesker, udmærkede Typer af den vestnorske Sømandsstand, dygtige, ærlige og brave Folk. Kaptajn C. Schönning var Nordlænding, og han tog sig smukt af mig og sørgede for, at jeg blev Sømand. Jeg gjorde et Par Rejser med ham, en fra Bergen til nogle Pladser paa Nordisland og en til Barcelona.

Rejsen til Skotland gik godt, vi havde fint Vejr næsten hele Tiden, men en haardt lastet Skonnert

har saa godt som aldrig tørt Dæk, og disse tre-fire Tommer konstant Svalkevand paa Dækket i Læ og de stadige Skvæt over den luv Boug gjorde, at Tøjet altid var halvvaadt, tørre Strømper hørte til Sjældenhederne for mit Vedkommende, for Søstøvler havde jeg ikke, jeg havde nok saadan et Par Skaftstøvler, som man brugte dem paa Landet, men de holdt jo ikke af Saltvand og var alt andet end tætte. Jeg var nu efterhaanden blevet en ret habil Kok, der blev sjældent klaget over Maden, men jeg maatte skynde mig altid, saa jeg kunde komme hen til Roret, hvor Kaptajnen stod ved Siden af mig og kunde gribe ind, hvis jeg begik noget galt. Mandskabet, de 2 Matroser, 2 Letmatroser og 2 Jungmænd havde nok at gøre med Skibsarbejde, Maling og Tjæring, Rustbankning og lignende, men der var aldrig Vrøvl, alt gik roligt og stille. Kaptajnen var som allerede nævnt en rolig og besindig Sømand, og Styrmanden var af samme Slags.

Vi lossede nu i Newburg og gik derfra til Burnt-island nede paa Leihts Fjorden. Paa Vejen passerede vi det berømte »Bell Rock«, en undersøisk Klippe, hvorved der laa en Klokkebøje. Om den gaar der saa mange Sagn fra Sørøvertiden. En berygtet Sørøver, som holdt til paa en Ø i Leihts Fjorden, gik ud og tog Klokken af Bøjen, for at Skibene i Taage kunde strande, og han gik saa ud og dræbte Mandskabet og plyndrede Skibet eller Skibene; men

saa engang kom han selv ned langs Kysten i Taage og Storm, og da han ikke kunde se Land til nogen Side, udrød han: »Jeg vilde ønske, at jeg kunde høre Klokken«, og i det samme Øjeblik tørnede han mod Klippen, og han og hele hans noble Besætning druknede paa nær en, en Dreng, som paa en vidunderlig Maade blev reddet.

Jeg kan desværre ikke nu huske Beretningen eller Sagnet om dette Forlis, jeg har læst det engang, men lige før Strandingen havde han altsaa sagt:

»I wish I ku'd hear the inshead Bell«,

og idet Skibet tørnede, sagde han:

»But I hear the songs of the devils in hell«,

og saa gik han ned til dem.

Den Slags gjorde jo Indtryk paa en Dreng, og særlig paa en, som stod ene i Verden blandt Fremmede og til og med blandt fremmede Nationer.

I Burntisland blev der lastet Kul til Bergen, og Rejsen dertil gik glat; vi kom efter en 5-6 Dages Rejse ind ved Skudesnæs og gik saa indenskærs op til Bergen.

Paa Korsfjorden kom Toldinspektionen ombord, og da Toldbetjenten havde entret Skibet, blev hans Baad med to Mand taget paa Slæb. Det gik godt et Stykke Tid, men saa under en Vending kæntrede

Baaden. Der var ikke andet at gøre end at smide Slæberen los, vi havde alt for stærk Fart paa til at ankre, og dreje Skibet i Vinden var der i dette snævre Farvand ikke Plads til. Lidt efter saa vi, at den ene Mand var kommet op paa Kølen af Baaden og blev senere reddet af en Fiskerbaad; den anden Mand gik ned, lidt efter saa vi ham række en Arm op over Vandet, men den var aldeles overhængt med Makrel, som havde bidt sig fast paa den. Det sidste vi saa var hans tofingrede Belvante, og saa sank han. Vi sejlede videre og kom ind til Bergen om Aftenen.

Saa snart Kullene var lossede og Skibet gjort rent, blev vi lagt ud i Sandvigen for at laste Klipfisk til »Barcelona«. Det blev min første Middelhavstur. Det blev noget af et Eventyr, nu kom endelig noget af det, jeg havde drømt om som lille Dreng, da jeg gik hos Bønderne.

Skonnertbriggen »Sigurd« var en glimrende Sejler, og Kaptajn Schönning kendte sit Skib. Der blev sejlet haardt, og den gav Vand. Vi var kun 8 Dage om at naa over Nordsøen gennem Kanalen og ud forbi Kap »Ouessant«, vi havde nu Atlanterhavet for os, og den store, langstrakte Dønning fra Nordvest sagde os, at der var noget i Vente fra den Kant. Det lod heller ikke vente paa sig. Vi laa med en laber Nordøst, altsaa ret agter ind og alle Sejl til, men det trak op fra Nordvest, og hen ad Aften friskede det noget op. Nu blev Røjlen givet op, og Kaptajnen

sagde til mig, nu kan du gaa op og gøre den fast; det var første Gang, jeg var tilvejs for noget alvorligt; jeg havde jo nok set, hvordan de andre bar sig ad, og jeg gjorde mit Bedste, den blev ogsaa gjort fast og Sejsingerne lagt om og sat saadan fast, at de næsten ikke var til at faa los igen. Da jeg kom ned, rystede jeg over hele Kroppen af Træthed og den overstaaede Spænding. Det var flinkt, Kok, sagde Kaptajnen, lad mig se, du bliver saadan ved.

Nu tog Vinden dog til i Styrke, Jageren og Mellemstagejøl samt Gaffeltopsejøl blev bjerget og endelig lige før Otte Glas Bramsejøl. Nu laa vi for Mærsejøl og Undersejøl. Vinden var et Par Streger agten for Tværs, og Skibet løb mellem 9 og 10 Knob, og saaledes gik Natten.

Næste Morgen tog Stormen til, der blev taget 2 Reb i Storsejøl, og Fokken blev bjerget. Vi passerede Kap »Finisterre« paa lang Afstand, og det gik rask sydefter, men nu løjede Vinden lidt, og der sattes atter Sejøl.

Vi mødte her et Stykke Drivtømmer, det saa ud, som var det den svære Undermast af et meget stort Skib, det var fuldstændigt overgroet med Skæl, Langhalse o. lign., jeg syntes, det saa saa uhyggeligt ud. Dette Stykke Træ skulde vi se endnu en Gang paa Hjemvejen, men herom senere. Søen lagde sig efterhaanden, og Vejret blev mildere, jo længere vi kom sydpaa.

Saa kom den store Dag (for mig), da vi skulde ind gennem Gibraltarstrædet. Vejret var smukt, og en let nordlig Vind gjorde Passagen let gennem Strædet og et Stykke ind i Middelhavet; saavidt jeg nu husker, gik vi op langs den spanske Kyst, og jeg erindrer tydeligt, at vi kunde se Byen »Cartagena«, men saa fik vi Nordost, altsaa stik Modvind; den kan være haard i Middelhavet, og det gik nu med lange Kryds Østefter.

Paa et af disse Kryds kom vi helt over under Afrikakysten, vistnok nærmere end godt var, og her kom en ret stor Felouque ud og styrede lige paa os, han havde en rød Stribe i Sejlet ligesom Lodserne i vore hjemlige Farvande. Kaptajnen blev dog bange for ham. Jeg hørte ham forklare Styrmanden, at det med den røde Stribe ogsaa benyttedes af Pirater, og Middelhavet var endnu ikke helt rensat for disse. Vi vendte straks om og satte flere Sejl. Felouquen satte ogsaa et Sejl ekstra, og nu blev der Kap-sejlads. Vi satte alt, hvad sættes kunde, og han sakkede agterud, og saa saa vi ham vende og gaa tilbage hvorfra han var kommen, saa alt tydede jo paa, at det var os, han var ude efter. Lods var det i hvert Fald ikke, og havde det været Vindstille, havde vi sikkert aldrig naaet Barcelona med vore »Bacalao« (Klipfisk).

Opholdet i Barcelona blev ikke langt; da Halvdelen af Lasten var losset, blev en Slæbedamper sat

til at slæbe os til Tarragona, hvor Resten udlosse-
des, og vi fik Ballast ind og gik til Cadix for at laste
Salt til Bergen.

Paa Vejen til Cadix gjorde vi det Kunststykke at
krydse ud gennem Gibraltar Strædet i en stiv
Bramsejlskuling, det skulde efter Sigende aldrig være
gjort før af noget norsk Fartøj; det hed sig, at en
Engelskmand engang havde gjort det, men det var
længe siden.

I Cadix laa 11 norske Skibe og lastede Salt, et Par
til Bergen, de andre til nordligere Havne. Vi gik
derfra omtrent samtidigt. Samme Dag som vi, gik
en Brig som hed »Amalie«; den skulde til Stavanger.
Det gjaldt nu om, hvilket af disse 11 Skibe, der først
naaede ind i Kanalen, og hvilket der først passerede
Dover o. s. v.

Der blev presset paa med Sejl, og det gik trods
den nordlige Vind ret pænt nordover, og vi saa
endnu 6 Skibe oppe under Cap Finisterre, men saa
satte en Nordvest Storm ind, og nu fulgte 5 bitre
Uger i den biscaiske Bugt; det var Storm og Regn-
byger iblandet Sne. Vinden gik stik Nord og blæste,
saa vi kun kunde føre Mærsejl og rebet Storsejl og
et Forestagssejl, Stagfok og Mellemstagssejl, saaledes
laa vi og krydsede op mod den bitre kolde Vind.
Den haardt lastede Skude laa mere under end over
Vandet; de Hundevagter, som man dør havde, glem-
mes aldrig, staaende ved Ror eller paa Udkig i disse

kulsorte Nætter, længtes man efter, at Maanen skulde komme op, kunde den ikke sprede Skyerne, saa kunde den dog lyse lidt op, saa det ikke var slet saa uhyggeligt.

Efter 14 Dage var vi kommet op, saa vi saa Fyret paa »Wolfrock«, den sydvestligste af Shilly Øerne, men saa fik vi en Storm af Nordost, og i flere Dage laa vi underdrejede for svikket Storsejl og en Stagfok. Vi drev i disse Dage omtrent ned til Kap Finisterre igen. Der stod en vanvittig Sø, jeg har aldrig senere set noget lignende, men nu kan det maa ske ogsaa ligge i, at Skibet var saa lille.

Saa en Dag mødte vi igen det tidligere omtalte Stykke Drivtømmer, men denne Gang var det os livsfarligt tæt inde paa Livet. Det var lige efter Middag, jeg skulde hen til Kaptajnen med Kaffe, jeg stod nede i Læ ved Storvantet, da Skibet tog en Overhaling; jeg hørte Kaptajnen raabe noget, og saa ved jeg egentlig ikke, hvad der skete. Jeg saa Kammen af en Braadsø i Højde med Fokkeraaen. Skibet laa fladt over, jeg var helt under Vand og rakte Armene ud efter en Tougende, saa rejste Skibet sig igen, og jeg hængte udenbords i Fokkeskødet, lige agten for Hækken laa det uhyggelige Stykke skælbesatte Drivtømmer sammen med Hækjollen, som Søen havde taget. En af Folkene kom til og fik mig halet indenbords. Hele denne Historie, at jeg havde været udenbords, gjorde i Øjeblikket ikke noget

større Indtryk paa mig, men da Kaptajnen senere sagde til mig: »Nu glemmer du vel ikke i Kvæld, naar du kommer til Køjs, at takke din Gud for, at du blev reddet«, da først gik det op for mig, hvad jeg havde været ude for.

Det var drøje Dage. Der gik nu atter næsten 14 Dage, inden vi endelig kom Kanalen ind, og oppe under Lissard saa vi tre af vore Kammerater fra Cadix, deriblandt Briggen »Amalie«.

Nu blev Vejret noget bedre, og Vinden gik Nordvest, saa vi havde god Vind gennem Kanalen og et Stykke op i Nordsøen, men oppe under den norske Kyst begyndte Vestenstormen igen, og den blev koldere, jo længere vi kom mod Nord. Endelig en Dag saa vi de kendte Fjelde ved Indsejlingen til Korsfjorden, det var da en forrygende Snestorm, og Dagen efter var vi i Bergen efter en Rejse paa omtrent 2 Maaneder fra Cadix.

Af de 11 Skibe, som forlod Cadix omtrent samtidig, kom kun 4 frem til deres Bestemmelsessted, Briggen »Amalie« strandede under meget dramatiske Omstændigheder lidt Syd for Stavanger; da den ikke kunde klare Landet, styrede han lige ind paa det. Stævnen stødte, og en mægtig Sø kæntrede Skibet ret frem over Stævnen; kun en Mand blev reddet. Da Skibet løb ind, beordredes alle Mand til at af føre sig alt Tøj paa nær Bukser og Skjorte, for at de skulde kunne svømme eller klare sig bedre, hvis

de faldt i Vandet. De fulgte Ordren alle; kun en Letmatros beholdt sit Olietøj paa, han havde knappet Trøjen helt op i Halsen og bundet et Stykke Skibmandsgarn om Livet. Han var den eneste, der blev reddet, halvdød; en Fisker saa ham komme flydende paa Luften i Ryggen af sin Olietrøje, Hovedet havde han under Vandet. Men de fik dog Liv i ham, alle de andre gik som sagt bort, og af Skibet var der intet tilbage.

De andre 6 Skibe, mindre Skonnerter, forsvandt sporløst, og de ligger sikkert nede i »Biscaya«.

Det er ikke Lystsejladts altsammen, og Drachmanns berømte Ord: *»Herligt er Livet paa Havet«*, kan der maaske dog sættes et lille *men* ved.

Da Saltladningen var losset, blev Skibet taget paa Land for at efterses og males i Bunden, og da der dermed var gaaet en 14 Dages Tid, blev det udrustet til en Handelsexpedition paa Nordisland. Skibet blev fyldt med almindelige Kolonialvarer, Rom, Cognac, Kirsebærratafia og en Del Manufakturvarer, navnlig Bomuldstøjer i skrigende Farver. Der fulgte en Købmand eller Kommiss med Skibet, og vi afsejlede et Par Dage efter, at Lasten var indtaget.

Det var tidlig i Foraaret 1876. Vi havde faaet et Par nye Folk ombord og en ekstra ret stor Baad. Overrejsen gik godt, den varede kun en 8 Dages Tid.

Vi laa et Par Dage stille ud for Skagafjord, her fik vi en lille Forsmag paa, hvad Ishavet kan bringe. Vi havde alle Sejl oppe, og Mandskabet stod og pilkede Torsk; der toges den ene store Torsk efter den anden. Jeg havde ogsaa faaet en Pilk ud, der var over 50 Favne Vand, og mine Kræfter slog ikke rigtigt til, eller ogsaa havde jeg ikke Pilken i den rette Afstand fra Bunden, for jeg fik intet, og de gjorde Løjer med mig, men saa pludselig fik jeg noget, en Helleflynder paa over 200 Pund, jeg havde nær aldrig faaet den op, de maatte alle til, og da vi endelig havde den paa Dækket, maatte vi over Hals og Hoved til at bjerge Sejl. Der kom en tæt, mørk Taage glidende hen over Havet fra Nordvest, og inden vi havde faaet alle Sejlene bjærgede, var den over os. Det var Isslag; i Løbet af et Øjeblik var hvert Tov dobbelt saa tykt som naturligt, og ikke et Tov kunde røres, Blokkene var store Isklumper. Lidt efter lidt begyndte det at blæse, og der kom nogen Sø, og saa snart Skibet begyndte at røre paa sig, var det livsfarligt at gaa paa Dækket for de Isklumper, som faldt ned fra Rigningen. Denne Tilstand var farlig, for det var umuligt at bjerge det Par Sejl, der var tilbage, og disse var nu ca. 2 Tommer tykke.

Det blev dog ikke Storm, og vi kom ganske let ind i Skagestrandsbugten og ankrede ved en lille Plads, som hed Blonduos. Sejlene maatte blive staa-

ende, da det var umuligt at faa dem ned, der var forøvrigt kun Storsejlet og et Stagesejl.

Den næste Dag blev en Del Varer, som kunde ligge i fri Luft, losset op af Storlugen, og der blev saa dernede dannet en Butik med 4 Borde eller Diske, en for Manufaktur, en for Kolonialvarer, en for Isenkram og en for Vin og Spirituosa.

Den medfulgte norske Købmand var straks gaaet i Land, og der var sendt ridende Stafetter rundt til alle Bønderne i mange Miles Omkreds. Næste Dag begyndte Kunderne at indfinde sig i Blonduos, og vore Folk maatte da hente dem i Skibets Baade; der var naturligvis Sejl paa Baadene, og det gik raskt frem og tilbage.

Naar Islændingerne kom ombord, blev de straks trakterede, Mandfolkene med et Glas Cognac (noget forfærdeligt Sprøjt) og Damerne med et Glas Kirsebærratafia eller en Kop Kaffe. Den første Kaffe-servering gjaldt en noget ældre Dame med to unge, ganske kønne Døtre. Som Tak for Kaffen kom Damen hen og gav mig et Kys lige paa Munden, jeg blev helt flov; men da saa de unge Piger fulgte Moderens Exempel, gik det over. Denne Kyssen var almindelig paa Island den Gang.

Jeg maatte have en mægtig Kaffe kedel staaende paa Komfuret hele Dagen. Naar de var blevet saaledes opmuntrede, blev de ført ned i Butikken, og saa var Købelysten stimuleret, og der købtes ganske

godt. Vi laa her en Maanedstid, og her lærte jeg at sejle en Baad. Vi gik saa over paa den anden Side af Bugten til Skjeligavik, hvor vi laa ca. 3 Uger, og saa tilbage til Blonduos.

Da vi endelig havde saa omtrent udsolgt, blev Resten bragt i Land til en islandsk Købmand, og vi fik da Lasten stuvet fuld af Edderdun, pakket i store Baller, samt en Del Faarekød i Tønder.

Om denne Detailhandel paa Kysten af Island var ganske lovlig, og om navnlig Spiritushandelen var lovlig, ved jeg ikke, men Nordmændene betragtede Island som norsk Land. Naar jeg sagde, at Island var dansk, saa lød Svaret: »Ja, indtil Norge tager det, for det er norsk, forstaar du.«

Ankomsten til Bergen blev vi alle afmønstrede, og jeg gik saa ledig en halv Snes Dage, som jeg benyttede mig af til at se mig godt om i den gamle berømte Handelsby.

Saa fik jeg atter Hyre med en lille Skonnert, som skulde ned til Nord-Spanien med Klipfisk og til St. Ybes efter Salt. Denne Tur var næsten lige saa haard som den forrige; Biscaya og Nordsøen er ikke venlige, og hvad man egentlig led af Kulde og Vand, kan knap beskrives. Jeg var her paa Vagt sammen med en gammel Matros »Ole«, han havde stort Fuldskæg, og jeg mindes en Nat i Nordsøen, hvor vi to blev løst af Kl. 12. Da vi kom ned, sad han med Hænderne og smeltede Isen af Skægget, medens jeg

sad og tørrede Saltet af mit af Kulde ophovnede Ansigt. Ole sad og blev helt rasende og raabte saa: »Nej, Dævelen han steike, saa hellere være Danserinde«. — Han tænkte naturligvis paa de Danserinder, som han erindrede fra Sømandsknejerne, og det er i de missionske norske Søfolks Øjne det værste af alt. Hænderne var fulde af Sørævner, saa Blodet randt af dem. Naar man tørnede ud til Vagt, var Hænderne saa ømme som Bylder, og saa skulde de bruges til at hale i de saltvandsvaade Tove.

Kosten var egentlig elendig i disse smaa Skonnerter. Naa, Rejsen fik jo en Ende, vi kom vel hjem til Bergen, saa en lille rask Tur over til Sydisland til Hafnafjærdur med Stykgods og hjem med Faarekød.

Atter i Bergen fik jeg saa Hyre med en lille Galease, som hed »Fram«; vi skulde til Stockholm med Sild, og saa fik vi der en Ladning Værktøjsstaal til Oporto, og der efter naturligvis til St. Ybes efter Salt.

Det eneste, hvori denne Tur afveg fra de andre, da den jo gik over de samme Vejstrækninger med de samme bitre Storme, var egentlig, at vi laa i over 3 Uger uden for Oporto og ikke kunde komme ind over Barren ved Mundingen af Douro Floden; der stod alt for høj Sø, til at noget Skib kan ligge for Anker, saa der var ikke andet at gøre end krydse frem og tilbage, indtil der blev hejst Signal inde i

Land. Vejret var meget ordentligt, men den høje Dønning vilde aldrig høre op; men saa slap Provianten op, det var det værste, der kunde ske, og i de sidste 8 Dage havde vi ikke en Bid Brød ombord. Vandet blev meget skarpt rationeret, og tilsidst truede Folkene med at tvinge Kaptajnen til at gaa ind til Lissabon eller en anden Plads efter Proviant.

Det var en Skandale, at disse Skibe ikke var under nogen Kontrol med Hensyn til Proviantering, for hvor let kunde en saadan lille Skude ikke ligge og sejle Rejsningen overbord, og saa var de saa godt som redningsløst fortabte.

Saa endelig en Morgen hejstes Signalet, at Barren var passabel, og vi kom ind, men da havde vi i 3 Dage været uden Vand, og det var kun med Møje, at Kaptajnen fik forhindret, at en af Matroserne gik til Konsulatet for at melde ham. Nu blev der provianteret, og der blev givet extra Rationer, og vi fik ogsaa hver et Par Appelsiner og nogle Figen, og saa mente han, det var godt. Men da vi kom tilbage til Bergen, havde dog en af Folkene skrevet til en Bekendt, som havde anmeldt Sagen; hvad der blev ud af det, ved jeg ikke; jeg kom straks med en stor Skonnertbrig, »Alert«, som Jungmand, det var atter en Middelhavstur til Cartagena og Malaga med Klipfisk, og denne Gang Frugt til London og derfra op til Shields efter Kul hjem.

Nu var denne Skonnertsejladts forbi, den havde

været drøj nok, men der havde ogsaa været gode Dage imellem.

En lille Episode fra en af disse Bergenser-Skonnerter staar mig særlig frisk i Erindringen. Det var medens jeg endnu var Kok. Vi laa i den nordspanske By Vigo. Kaptajnen var i Land, og Styrmanden, som var en ren Hund efter Labskous, gav mig Ordre til at lave ham en rigtig stor Portion, men den skal Fanhakkemig, sagde han, være saa fed, saa den skinner; det var nu ikke saa lige til, for Smør havde jeg ikke meget af, og Madfedt, ja, det smagte jo ikke særlig godt. Jeg benyttede da et Øjeblik, hvor han var henne For i Skibet, til at gaa ned i Kahytten, hvor Smørdritlen stod, og hugge en ordentlig Klat; det gik godt, men da jeg saa skulde lægge Laaget paa igen, fik jeg Øje paa en meget interessant Kasse med 3 Kors paa. Det var Skibets Medicinkasse. Jeg maatte se, hvad den indeholdt, og det første, jeg fik Øje paa, var en ret stor, firkantet Flaske med Ricinusolie, og der fo'r en Djævel i mig. Styrmanden klagede altid over Maden, og var egentlig ikke min allerbedste Ven. Jeg fik i en Fart en ordentlig Portion hældt over i en Kop, og dette kom jeg i Labskousen tillige med en rigelig Del Peber og Løg, og saa blev det hele serveret i en stor dyb Tallerken med en god Klat Smør i Midten. Den Aften fik jeg Ros for Maden, men den næste Dag var der Torden i Luften; jeg véd ikke, om han mistænkte mig for

noget, han sagde intet; naa, han havde heller ikke megen Tid til at skælde ud, Natten havde ogsaa været ret urolig for ham, og han blev efterhaanden noget bleg om Næbbet, men til Held for mig kom Kaptajnen fuld ombord, og saa blev der et større Opgør mellem de to Herrer, og jeg gled atter tilbage i min ubemærkede Tilværelse. Men Styrmanden vilde aldrig mere paa denne Rejse have Labskous, og da vi kom tilbage til Bergen, skiltes vore Veje.

Disse Rejser ved Efteraars- og Vintertider over Biscaya Kanalen og Nordsøen var ikke Lystrejser, tørt Tøj var noget af en Sjældenhed, Skjorten blev tørret paa Kroppen, Strømper og Vanter blev, naar man gik til Køjs, vredet og lagt ind paa Maven; naar man saa atter blev purret ud til Vagt, var de, om ikke tørre saa dog varme, og saa gik man paa den igen.

Ved Ankomsten til Bergen laa Barken »Rio Grande«, Kaptajn Evjent og skulde en Tur til Nordspanien med Klipfisk, og jeg var saa heldig at komme med, og nu var Skonnertsejladsen forbi. Jeg var ombord i en Bark, det var noget helt andet, det var noget af Storskibssejlads; man maa huske, at Forholdet paa de store Skibe var noget ganske andet end nu til Dags. Disciplinen var jernhaard, og Kosten var, ja, hvad skal man sige, egentlig ikke som paa Luksusdamperne, det var:

- Søndag: Fersk Kød — Konserves, eller ved Land frisk Kød.
- Mandag: Sødsuppe og Klipfisk eller Spegesild.
- Tirsdag: Ærter og Flæsk.
- Onsdag: Sødsuppe og salt Kød.
- Torsdag: Fersk Kød (hvis der var noget) eller Kartofler og Spegesild.
- Fredag: Ærter og Flæsk, og
- Lørdag: Sødsuppe og Klipfisk eller salt Kød.

Desuden bestod Rationerne pr. Mand af 1 Pund haardt Brød om Dagen, 1 Pund Smør, Fedt eller $\frac{1}{3}$ Flaske Olivenolie og 1 Pund Sukker eller $\frac{1}{2}$ Flaske Sirup pr. Uge. Kaffe og The blev ikke udvejet, det fik Kokken udleveret med Ordre til at spare saa meget som muligt. Kødrationerne var altid et Pund pr. Mand, Flæsk $\frac{1}{2}$ Pund og Fisk $\frac{1}{2}$ Pund, Spegesild, naar de var nogenlunde store 1 pr. Mand, ellers 2. Sildene kunde, naar man kom ned i de varmere Egne, hurtigt blive harske, og saa var det ikke noget Festmaaltid, men det gik altsammen i os, som Guds Ord i en Student; forkælede blev vi ikke, men alt dette, sammen med det salte Vand, skabte Drengene om til Mænd, som ikke gik af Vejen for den første Dravat.

»Rio Grande« skulde altsaa ned til Nordspanien, d. v. s. til Vigo og derefter til St. Ybes efter Salt. Slæbebaaden var klar, Fortøjningerne blev kastet

los, og vi blev fra Bergen slæbt ud af Korsfjorden, klar af Kysten. Her blæste en frisk Nordvest, saa lød Kommandoen: »hal Slæberne ind«, »hejs Foremærsselj«. Shantimanden er den, som altid synger ud, naar Sejlene sættes eller Ankrene hives op. Shantimanden sang ud, og de andre sang Kor:

It blows to-day, it blows tomorrow,

Kor: *Blow, boys, blow.*

It's blowing round the corner of Dover,

Kor: *Blow, boys, bully boys blow.*

Det satte Humør i Gutterne, og et Øjeblik efter gik »Rio Grande« for fulde Sejl mod det fjerne Syd, det skønne Spanien, (hvor jeg forøvrigt allerede var godt kendt).

Det siges nok, at naar en Sømand kommer til en fremmed Havn, saa styrer han straks mod den første Vinstue, men det er nu ikke altid rigtigt. Jeg kan takke en af de spanske Karabineros (Karabineros var den militære Toldvagt ombord) for, at jeg fik Interesse for noget andet. Han viste mig en af de smukke Kirker og gjorde mig opmærksom paa de vidunderlige Malerier, som fandtes i disse, og dér tilbragte jeg for det meste de Timer, jeg var i Land, og jeg fik ogsaa en Del af Kammeraterne med. Disse Besøg var meget interessante.

Naa, alt gik jo efter Programmet, og inden lang

Tid var vi paa Vej mod Bergen med »Skrutten« fuld af Salt.

Vi naaede frem uden større Viderværdigheder, men da vi ca. 15. September kom ind til Bergen, laa der Ordre til Skibet om at gaa videre med Saltet til Vardø. Det var en haard Tur paa denne Aarstid. Vi kom nu ikke afsted lige med det samme; der maatte provianteres noget først. Men den 21', om Morgenen, gik vi ud igen.

Man siger, at naar Rotterne forlader Skibet, er dets Dage talte. Da Styrmanden og jeg den sidste Aften gik ombord (Skibet laa fortøjet med Agterenden mod Kajen), løb der en 5—6 Rotter ind over Landgangsbroen, og Styrmanden bemærkede, det er ikke noget godt Tegn, — vi kommer ikke hjem igen.

Vi kom imidlertid vel til Søs med Kystlods ombord, og Rejsen gik for en ganske let vestlig Vind op langs Kysten, for en stor Del indenskærs. Vi havde en Dags Stille, saa det gik til at begynde med meget langsomt nordpaa; men da Trondhjem var passeret, begyndte det at kule op, og der kom ret hyppigt Snebyger. Det gik for smaa Sejl, og da vi naaede op til Lofoten, blæste det en Storm af Nordvest.

Det blev derfor besluttet at gaa gennem Vestfjorden, der havde vi jo nogenlunde smult Vande, til vi kom ud gennem Vaagens Fjord og skulde uden om Øen Senjen. Her begyndte den at blive grov. Vin-

den var ren Nordvest, og vi kunde saa nogenlunde ligge op klar af Landet, men naar de svære Snebyger kom, og Landet ikke kunde ses, maatte vi naturligvis staa tilsøs; det gik saaledes smaat fremad.

Natten mellem den 27' og 28' September, da vi var ud for »Kvaløen«, blev det en ren Brandstorm og Snetykning, saa nu begyndte Situationen at blive alvorlig, og om Morgenen den 28' ved 8-Tiden kom der en Lysning, og Lodsens fik Øje paa en Fjeldtop, og det blev da besluttet at gaa ind til Tromsø; der blev holdt af, men nu sprang Vinden med et helt nordlig. Vi var for tæt ved Land og havde ikke Fart nok paa til at kunne vende og var redningsløst fortabte. Vi drev tværs ind mod Land, d. v. s. mod nogle Smaaholme, en meget høj Sø kom tværs ind paa os, løftede Skibet og satte det med en vældig Kraft lige ind paa en af Holmene, Kølen kom straks flydende op paa Siden af os, nok en Sø kom og løftede Skibet en sidste Gang og satte det noget længere ind paa Klipperne. Men saa knækkede det midt over. Forenden svingede Styrbord over, saa Bugsprydet rakte ind over Land, samtidigt væltede Stormasten ligeledes ind over Land. Ved Roret stod 2' Styrmanden og jeg, oppe paa Hytten stod Kaptejnen og Lodsens, medens Resten af Besætningen var forude. Det gjaldt nu om at redde Livet, enhver Kommando døde hen i Larmen. Da jeg saa, at en Mand havde firet sig i Land ude fra Klyverbommen

og det saa ud til, at de andre skulde samme Vej, gik jeg fra Roret og begyndte at kravle ind over Stormasten, som naaede helt op paa Holmen. Da jeg var kommet et Stykke ud paa denne farlige Bro, kom der nok en Sø, som gik hen over det hele, og da jeg atter fik Hovedet over Vandet, saa jeg, at alle forude var kommet i Land, og Kaptajnen, Styrmanden og Lodsens kom samme Vej som jeg, et Gudsunder at vi alle kom fra det med Livet, men medtagne var vi alle; jeg selv var meget forslaaet og kunde knapt staa paa Benene. En Time senere var der ikke mere tilbage af det stolte Skib Barken »Rio Grande«, men dens Besætning var frelst.

Her stod vi nu paa den nøgne Klippeø, selv næsten lige saa nøgne, og Øen var ikke større, end at Sprøjtet gik tværs over hele Øen, naar der kom en større Sø og brød ind over Vragresterne, saa Læ kunde der ikke søges.

Nogle Fiskere, som havde set Forliset, men som ikke kunde gøre noget, havde dog rapporteret det til Tromsø, og hen paa Eftermiddagen kom Postdampskibet »Nordstjernen« ud og lagde sig i Læ af Skærene og hentede os med en af sine Redningsbaade. Nogle af os, deriblandt jeg, som kun var en eneste Isklump, blev bragt ind til det nærmeste Fiskerleje, medens Resten blev taget med til Tromsø.

Jeg blev indkvarteret hos en Nordlandsfisker Ole Myhre, og den Venlighed, der blev vist mig, er al-

drig glemt. Da jeg kom, var mine Ben saa tykke af Kulde, at Bukserne maatte skæres op for at faa dem af mig; der var en Læge paa Stedet, han saa lidt paa mig, og saa blev jeg gnedet med Sne, til der kom Varme i mig, og jeg blev fyldt med varm Mælk. Jeg kan huske, at jeg ogsaa fik et Par Glas Cognac, og saa sov jeg. Hvorlænge, det maa Gud vide, selv havde jeg Følelsen af, at det var mindst et Par Dage. Da jeg vaagnede op, laa jeg indsvøbt i Bjørneskind, og der sad en lille ung Pige ved Siden af mig. Hun lagde Haanden paa min Pande, smilte til mig, og saa forsvandt hun. Lidt efter kom Moderen ind med noget Suppe eller saadant noget, som jeg skulde drikke, og saa sov jeg igen. Der gik nu et Par Dage, hvor jeg ikke saa den unge Pige, og jeg vidste ikke rigtig, om jeg turde spørge efter hende, for de Gamle var saa gode ved mig.

Jeg vilde jo straks op, men det kunde der ikke være Tale om. Jeg længtes imidlertid efter den unge Jente, og saa en Dag spurgte jeg den gamle Kone, om det var noget, jeg havde drømt, at der sad en ung Pige her ved min Seng, og jeg fik da at vide, at hun var i Tromsø i et eller andet Ærinde, men samme Dag kom hun igen.

Hun kom straks ind til mig, men hun havde en gudelig Bog med og skulde læse for mig. Familien var meget missionsk paavirket. Det blev nu ikke til meget med Læsningen, Bogen interesserede hverken

hende eller mig saadan særligt; jeg maa dog bemærke, at jeg dengang godt kunde læse et Fadervor i en stille Stund, men jeg har aldrig kunnet lide at blive paavirket direkte. Jeg begyndte at fortælle hende om mine Rejser og om de Lande og Folk, jeg havde set, og det kunde jeg blive ved med Time efter Time, og hun sad stille og lyttede. Holdt jeg op engang imellem, rakte hun mig sin Haand og sagde: Fortæl mere. Herregud, hun var 15 Aar, jeg snart 17, saa vi havde jo begge Fantasi og store Forventninger til Livet.

Der knyttedes et Venskab i disse mørke Efteraarsdage der oppe i Nordlandet, men det blev senere brudt, vel sagtens efter Ordre fra Forældrene.

En Dag kom en Lægprædikant eller saadan en ind til mig og begyndte at udspørge mig om, hvordan jeg havde det med Jesus, og hvordan jeg var kommet i Land fra Vraget o. s. v., og hvad jeg tænkte paa i det Øjeblik, Søen gik hen over mig, og jeg laa dør under Vandet og klamrede mig til Rigningen. Jeg svarede, som rigtigt var, at jeg vel ikke tænkte paa andet end at holde mig fast og se at komme i Land. Han saa rædselsslagen paa mig og sagde, at hvis jeg ikke havde haft andre Tanker, saa var jeg gaaet lige lukt ind i Helvede. Det var mig dog for meget, og jeg lod ham vide, at min Gud var Kærlighed, og han vilde aldrig have sendt mig til et saadant Sted; saa var jeg færdig med ham.

Da jeg 14 Dage senere var rask nok til at kunne rejse til Bergen, hvor jeg efterhaanden betragtede mig som hjemmehørende, var der to Par vaade Øjne; men vi havde jo lovet hinanden at skrive. Det gjorde vi da ogsaa en Tid, men saa fik jeg en skønne Dag i New York et Brev, som jeg kunde se, at Moderen havde dikteret, at naar jeg var saa vild, at jeg ikke kunde blive hjemme i Norge, men var rejst til Amerika, saa maatte jeg sikkert være blevet et Syndens Barn, som hun ikke kunde skrive til mere, ak ja, hun havde maaske Ret, den lille Gjertine, men saadan gaar det jo; sød og god var hun, og jeg haaber, det er gaaet hende vel.

Ankommen til Bergen var der straks en Chance for mig. I Southhampton laa den store Bark »Argo«, som skulde have en Besætning paa 28 Mand. Skibet havde ikke noget godt Lov paa sig, Kaptajnen skulde være en haard Hund, saadan en af den da kendte »Western Ocean Runners« Type, som sejlede frem og tilbage mellem »The States« og Liverpool eller London og skiftede Besætning i hver Havn. Det hed sig, at aldrig havde nogen Mand gjort to Rejser med ham. Jeg var lige glad, jeg gik paa den og gjorde to Rejser med ham, men alle de øvrige stak af i New York. Manden var all right, men han forlangte meget af sine Folk, og jeg maa sige, at vi paa den 2' Rejse hjem til Europa blev sat paa en haard Prøve.

Vi havde faaet en Ladning Hvede ombord, og da

vi havde faaet nye Folk i Stedet for dem, som var rømte, gik vi tilsøs, d. v. s. vi blev slæbt ud af »East River«, hvor vi ved Mundingen lagde os til Ankers for Natten.

Her havde vi en lille ekstra Oplevelse. Kokken var Neger og havde været ombord i 8 Dage; han var en glimrende Kok og forøvrigt en intelligent og udmærket Mand. Nu var der dog kommet et skævt Forhold mellem ham og Stewarden, og jeg havde nok hørt noget Skænderi henne i Kabysen om Aftenen, men sligt var der jo ingen, der tog sig af. Den næste Morgen ved 6-Tiden var vi purrede ud, og det var min Tur til at hente den store Kaffe-kedel, hvori der kogtes Kaffe til hele Besætningen og dem Agter. Da jeg kom hen i Kabysen, var Kokken der ikke, og Stewarden stod netop og hældte Kaffe fra Kedelen over paa den Kande, som Styrmanden skulde have. Jeg syntes, at Kaffen havde en saadan mærkelig Farve, den var blaalig. Af gammel Vane skulde jeg se i Kedelen, inden jeg gik med den, og jeg ser da, at den er fyldt med Tændstikker af de rigtige gammeldags med *Svovl* og *Fosfor* o. s. v. Der var to hele store Husholdningsparker. Jeg raabte efter Stewarden, som var gaaet med Kanden, men han var allerede inde i Kahytten; jeg løb derhen og raabte: »Drik ikke Kaffen, der er Gift i den«. Saa blev der raabt paa Kokken, men han var borte, og Hækjollen, som havde ligget fortøjet henne

Agter, var ogsaa borte. Saa var vi jo klare over, hvad der var sket, og hvor Kokken var. Jollen laa og drev inde under Kysten, men Negeren var borte. Heldigvis havde ingen drukket af Kaffen. En ny Kok var ikke til at faa. Telefon kendtes ikke dengang, og vi maatte gaa foruden Kok. En af Folkene blev sat til at hjælpe Stewarden, og det gik.

Op ad Formiddagen den 21' December gik vi saa tilsøs. Vinden var Vestnordvest og ret frisk. Der kunde føres Bramsejl, Mærsejl og begge Undersejl, Mesan Klyver og et Par Stagejl. Vinden friskede op ad Dagen, og der kom nogle Byger, ret stive Byger med Sne og Hagl. Vi løb 10 Knob ved Vagtskiftet Kl. 12.

Efterhaanden som vi kom længere tilsøs, blev Søen højere, og om Aftenen maatte Fore Bramsejl, Stor-sejl og Klyveren bjærges. Det friskede stadigt, og den næste Dag blæste det en Storm, Store Bramsejl blev taget. Vinden gik en Streg nordligere, og Søen blev højere, og der maatte 2 Mand til Roret. Klokken ca. 2 Eftermiddag kom saa en Sø ind over Bagbords Laaring og næsten hen til Storvantet. Den fyldte hele Dækket og tog med sig alt, hvad der fandtes af løst paa Dækket, den fyldte Ruffet forude med Vand, og en af Folkene, som laa i en af Underkøjerne, var nær druknet.

Det var lille Juleaften, og jeg syntes dunkelt at kunne erindre noget om Kager og Æbleskiver, men

hos os var den samme Sø gaaet ind i Kabyssen og havde taget baade Kedler og Kasseroller med sig. En Del af det fik vi bjærget, men der var ikke mere Tale om at fyre op foreløbig. Stormen tog i Løbet af Natten til i Voldsomhed; Fokken blev bjærget, det varede omtrent 2 Timer, det var næsten umuligt at gøre den fast, den stod ud i Luften og var at tage paa som en Planke; vi maatte have ekstra Snøretouge om den og Tailer paa dem for at snøre den sammen. Man rev Fingrene tilblods paa det haarde Sejl.

Kl. ca. 11 brød atter en Sø ind over Agterenden og Bagbords Laaring, den var værre end den første, for den slog hele den læ Skanseklædning ud, knuste en af Baadene og hev Skibet helt over, saa Raanokken næsten naaede Vandet, og det værste af det hele var, at Lasten havde kastet sig, saa vi blev liggende paa Siden.

Nu blev der taget et svært Kabeltov paa 100 Favne op, og Halvdelen blev stukket ud agter om Bagbord, saa blev der taget et Tørn om Mesanmasten, og den anden Halvdel blev stukket ud om Styrbord. Disse to Kabelender slæbte nu efter Skibet og kløvede Søerne, saa vi fik ikke flere ind over Agterenden, men Skibet blev liggende paa Siden med Lønningen i Vandet, og for hver Overhaling, der kom, gik Vandet helt op midt paa Lugerne. Lasten maatte nu lempes. Den forreste Luge i Forlugen blev aabnet, og

der stod 2 Mand og holdt den oppe, saa vi andre kunde komme ned og for at vi i det hele taget kunde se, men for at faa Plads til at lempe maatte vi i flere Timer fylde Hvede i Sække og kaste det overbord. Hver Gang Dækket fyldtes med Vand, som kom ind mellem Mesan og Storvantet, maatte de to Mand ved Lugen lukke denne i og lægge sig paa den for at holde den nede, medens Vandet gik hen over dem.

Det var Juleaften; der var slet ikke Tale om Mad, der var kun at arbejde for Livet. Hen paa Natten kom Styrmanden ned, og vi fik hver et Glas Whisky og et Stykke haardt Brød, og saa arbejdedes der videre Natten igennem.

Juledags Morgen var Skibet rettet nogenlunde op. Stormen var om muligt endnu værre, en Streg vestligere, og Skibet løb en rasende Fart, men her saa farligt ud paa Dækket. Hele den læ Skanseklædning var væk. Der blev spændt Stræktove ud og lavet et Slags Net, saa vi ikke skulde gaa overbord.

Kokken havde faaet Fyr paa Kabysen, og der blev lavet en ordentlig Gang Labskous, som vi fik ved Middagstid, men Arbejdet med at klare op fortsattes hele Tiden. Det var umuligt at opholde sig paa Dækket, til Køjs kunde Frivagten heller ikke komme, da alt Køjetøj var drivende vaadt, og vaade til Skindet var vi alle, og hvor vi frøs. Søen blev stadig værre, og naar en Braadsø kom løbende op langs Siden og væltede sin hvide Kam ind over Rælingen

og fyldte Dækket, var det ligesom den vilde sige: »Ja, løbe helt fra mig skal I nu ikke, jeg skal nok følge med«, og den fulgte os; løbe fra Søen kan man nu ikke helt.

Der var en Slags Galgenhumor over os. Vi legede Fest inde i Lukafet; jeg havde stillet 4 Stykker haardt Brød op foran mig, smurt noget Fedt paa, og jeg havde skrevet paa 4 smaa Stykker Papir henholdsvis: Bøf, Spejlæg, Rullepølse og Sveitserost, det var nu, hvad jeg kunde have ønsket mig i denne Situation, og saa spiste jeg mine Fedteklemmer og drak et stort Krus sort Kaffe til; det var mit Festmaaltid.

Ved den anden Ende af Bordet sad 4 Mand og spillede Kort; det var Poker; de spillede om Tændstikker. Den store røde Andrew kunde ikke lide at tabe; saa bandede han, saa hele Bordet var lige ved at blive rødt. Henne i en Krog, lige inden for Døren, sad en Moralprædikant, Indremissionæren Lars, og forsikrede os, at Gammelerik vilde komme og hente os allesammen. I dette Øjeblik lød det, som om en Mand slog en Knytnæve paa Døren og en Skraben som af svære Kløer ned ad den. Dette gentog sig to Gange.

Lars blev bleg som et Lig og trak sig helt ind i Krogen; han troede aabenbart, at det var selve den Onde. Da det næste Slag kom, sprang jeg til og aabnede Døren, og lige ind i Favnen paa mig faldt et

mægtigt stort sort Dyr. Lars gav et Skrig fra sig, og jeg tror, han var en Besvimelse nær. Det var dog ikke Gammelerik denne Gang, det var Kaptajns store New Foundlænder Hund, som var kommet op paa Dækket, og saa havde Søen taget den og ført den helt hen under Bakken. Det arme Dyr reddede sig nu ind til os.

Lars mente, at alene det at spille Kort var nok til at sikre os en Førsteplads i Helvede, og han var fuldt og fast overbevist om, at Kortenes Tilstedeværelse var Skyld i, at vi havde saadan en Storm. Han gik ikke paa Dækket, endsige til Vejrs, uden at have Bønnebogen i Lommen. Andrew, som bandede saa forfærdeligt, mente intet med det, han var det skikkeligste Menneske, som kunde gaa paa et Dæk, og tillige en af de bedste Søfolk ombord og en glimrende Kammerat.

Et trist Moment havde vi dog i hele denne Tilværelse, og det var en syg Kammerat, en ung Mand Ole, som havde paadraget sig en, som vi troede, lettere Sygdom i New York. Men det gik i Blodet paa ham, og han blev daarligere for hver Dag. Vi plejede ham, saa godt vi kunde, vi havde anbragt ham i en af de øverste Køjer og holdt ham saa nogenlunde tør, men der var aabenbart ingen Redning for ham, Læge fandtes ikke, og sende ham i Land kunde vi heller ikke; der var kun at holde ud til Enden.

Vi løb videre, og Stormen fulgte os som en Ra-

sende. Snebygerne blev værre og værre, men saa Nytaarsnat klarede det noget op, og paa Morgen-
vagten fik vi Fyret paa Wolfrock i Sigte, og sent paa
Eftermiddagen ankrede vi paa Reden ved Queens-
town. Ole blev bragt paa Hospitalet, og da vi 8 Dage
senere kom ind til Kings Lyn paa Østkysten af Eng-
land, fik vi at vide, at han var død.

Vi havde løbet over Atlanterhavet paa 11 Dage.
Af de berømte engelske Colonial Clippers løb »Red
Jacket« over fra Sandy Hook til Rock Light paa 13
Dage og 19 Timer. Den største Distance, vi løb ud i
et Døgn, var 442 Sømil.

Der førtes Sejl den Gang. Det fortælles om Kapt.
Bully Forbes, som førte den berømte Australia Clip-
per »Marco Polo«, at han satte Laas paa Skøderne,
for at ingen skulde kunne bjærge Sejlene, naar han
ikke var paa Dækket. Da en Deputation af hans Pas-
sagerer en Gang bad ham om at mindske Sejl, sva-
rede han dem: »Her er ikke Tale om at mindske
Sejl, her er kun Tale om at være »in Hell or Mel-
bourne« inden 40 Dage.« — Bully Forbes døde 52
Aar gammel; paa hans Gravsten i Liverpool staar
efter hans eget Ønske: »He was Master of the
famous »Marco Polo«.

Det var en Rekordrejse, vi havde gjort; aldrig,
saavidt vides, har noget Sejlskib krydset Atlanter-
havet paa saa kort Tid. Den berømte Clipper Paket
»Dreadnought« gik ogsaa over paa ca. 13 Dage i

1870. Den blev besunget Verden over. Kaptajnen havde malet et rødt Maltezer Kors paa sit Fore-mærsejl, og i Sangen hed det:

*»Now the Dreadnought are sailing the Atlantic so
wide,
And the high roaring seas rolls along her black side,
With her sails toughly set for the red cross to show,
She is the Liverpool Packet, o Lord, let her go.«*

Vi kom som sagt over paa 11 Dage, og der blev jo sejlet. Nu har jeg krydset Verdenshavene adskillige Gange, men aldrig har jeg set et saadant Hav som den Gang; det var hvidt som Sne lige fra »Sandy Hooock« til »Landsend«, og den Juleaften, jeg oplevede paa Atlanterhavet dengang, glemmes aldrig.

CLAIRVOYANTEN I HAMBORG

Vi var nu naaet frem til 1878, og jeg tænkte saa smaat paa at komme hjem til Danmark for at faa aftjent min Værnepligt og eventuelt komme paa Navigationsskolen. Jeg fik en Skibslejlighed til Hamborg, men inden jeg rejste videre, skulde jeg jo se lidt af Byen, og den første Dag, jeg viste mig ved Havnen, blev jeg straks indfanget af en Forhyrings-agent, som sagde: »Jeg har en meget fin Tjans til dig, du skal med en Hamburger Bark til Kina, lad mig faa dine Papirer«. Jeg maatte da fortælle ham, at alle mine Papirer, d. v. s. Søfartsbog og lignende, var gaaet tabt ved »Rio Grande«s Forlis. Han troede mig selvfølgelig ikke; han troede, at jeg var rømt i Amerika. Det eneste, jeg havde, var en Udmønstringstilladelse, som jeg havde faaet i Bergen, men i den stod, at jeg var hjemmehørende i Bergen, jeg var altsaa Nordmand. Jeg maatte saa omgaende

skrive hjem til Herredsfogden i Horsens for at faa en ny Bog, og da denne Herredsfoged Hersleb var en god Ven af min afdøde Fader, gik det let.

Jeg gik og spekulerede paa, om det var rigtigt at tage saa langt bort nu. Jeg traf imidlertid nogle andre Søfolk, som fik mig trukket med ud paa St. Pauli, og der var jo Liv. Det passede mig nu ikke rigtigt altsammen, men jeg gik med for en Gangs Skyld.

Vi startede i en Stehbierhalle; jeg var den sidste i Flokken og maatte gaa længst bort i Lokalet, og der stod en ganske mærkelig Mand med Ryggen op ad Væggen og lænede sig med den venstre Arm paa Disken. Han gjorde et helt uhyggeligt Indtryk paa mig.

Jeg blev saa underlig til Mode; han var i og for sig en pæn Mand, Sømand var han, det saa jeg straks, han kunde vel være op imod 30 Aar. Han var høj og bredskuldret, havde sort, let bølget Haar, kulsorte, stikkende Øjne under en høj, bred Pande, udstaaende Kindben, stor Mund med sort Overskæg og en bred, stærk Hage. Han var velklædt og gjorde forøvrigt ved nærmere Betragtning et halvt sørgmodigt og halvt godmodigt Indtryk. Det viste sig, at han hørte hjemme i Nowascotia og var Styrmand ombord i en større Damper, som hørte hjemme samme Sted. Da vi havde staaet lidt ved Siden af hinanden, siger han pludselig: »Maa jeg se din Haand?«

»Hvorfor?« spurgte jeg. »Oh, det kunde interessere mig,« svarede han. Jeg gav ham den Haand, som var ham nærmest, altsaa den venstre; han stod et Øjeblik og saa i den, saa sagde han: »Nej, giv mig den anden,« hvorefter jeg gav ham den højre Haand. Han studerede den meget nøje, og saa sagde han:

»Du faar en af de første Dage et Brev med Værdipapirer, og umiddelbart derefter kommer du ud paa en meget lang Rejse. Du har nok andre Planer, men dem maa du lade ligge. Den Rejse, du kommer ud paa, er en af de længste, man kender. Du kommer ikke tilbage igen med det samme Skib, som du gaar ud med. Du faar en hel Del Vrøvl og Besværligheder, straks du kommer ombord, men det er ikke af alvorligere Karakter. Du bliver borte i mange Aar. Du vil komme til at opleve mange interessante Ting; det ser ud, som om du en enkelt Gang staar i Fare for at miste Livet, men du klarer det altsammen. Du kommer tilbage igen, men du bliver ikke ved med at være Sømand. Du kommer sammen med mange Mennesker. Der er meget store Mænd iblandt.«

Han stod et Øjeblik med lukkede Øjne og strøg sig over Panden, som om der var noget, der gjorde ondt; saa sagde han videre: »Ja, det er saa taaget, jeg kan ikke rigtig se igennem det, men du kommer til at udføre store Arbejder, som vil blive meget omtalt.« Han tog sig igen over Panden. »Nej, jeg

kan ikke se helt klart,« sagde han. — »Du møder en ung Kvinde, hun er høj, har sort Haar, hun er smuk og klog, ja, der er meget, men jeg kan ikke se til Bunds i det altsammen .... good by.« Han rejste sig for at gaa. Jeg spurgte ham, om han vilde have Penge for det, han havde fortalt mig, men han sagde halvt fornærmet: »Nej.« »Vil du have et Glas Øl?« »Nej Tak.« »Hvorfor har du fortalt mig alt dette?« »Oh, jeg syntes godt om dit Ansigt,« sagde han, »Lev vel,« føjede han til, og saa var han borte.

Jeg stod et Øjeblik og faldt ligesom i Staver. Jeg var helt ør i Hovedet, men saa brød Kammeraterne op, og jeg maatte følge med; det gik fra den ene Shop til den anden, sommesteder blev der danset, og andre Steder var der Tingeltangel med Syngepiger og Pokker ved hvad. Mit Humør var blevet en Del forplumret, jeg saa og hørte intet, men saa pludselig er der en Dansker, som slaar en Klo i mig og siger: »Du sidder jo og drømmer, kan du da ikke se den kønne Pige, som staar og synger og stirrer paa dig, som om det kun var for dig, hun sang. Jeg vaagnede op og hørte, hvor hele Huset klappede og raabte Dakapo. Saa kom hun igen og begyndte. Det var aabenbart en Revysang om Hamborgs ny Brandvæsen, for Dakapoverset lød som følger paa halvt plattysk:

*»Dait de Rauch nach Himmel stiegen,
Kommt gleich unser Feuerwehr »Baller man los«,
Doch man kan ein Brand auch kriegen,
Ganz allein von Kôm*) und Bier, »Baller man los.«*
o. s. v. o. s. v.

Lidt efter kom Damen ned med Tallerkenen, og saa viste det sig, at hun var fra Thisted, og ved at se lidt nærmere paa hende var jeg lige ved at faa Kvalme. Det var ikke det Billede, jeg i de lange Nætter paa Vagterne havde dannet mig af en ung dansk Pige. Jeg betalte mit Øl og forsvandt, og i den stjerneklare Vinternat spadserede jeg ind til mit tarvelige Sømandslogi i Kastanien Allé. Jeg saa ud over Hamborg, lidet anende, at jeg senere i Livet skulde komme til at drive Storhandel paa denne By.

Jeg sov ikke meget den Nat; der var for meget at tænke paa. Jeg var meget tidlig oppe og gik en Tur ned til Havnen og ud til St. Pauli Landungsbrücke; det var meget koldt, og der drev en hel Del Is paa Elben.

Jeg traf en Politibetjent, som talte Dansk, og da han havde faaet at vide, hvad jeg gik her efter paa denne Tid af Dagen, var han meget venlig og fortalte mig, hvor jeg skulde gaa hen for at se noget smukt i Hamborg. Det fik jeg nu ikke Tid til, for

---

*) Kümmel. (Brændevin).

da jeg atter kom hjem til mit Logi for at faa min Morgenkaffe, var Posten kommen, og der var et stort anbefalet Brev til mig med en ny Søfartsbog fra Herredskontoret i Horsens samt min Daabsattest og Indtegningsbevis i Lægdsrullen. Saa det var det første af det, Clairvoyanten havde sagt mig. En Time senere kom Forhyringsagenten og hentede alle disse Papirer, og inden Middag havde jeg tysk Søfartsbog og Tilladelse til at mønstre ud med tyske Skibe. Næste Dag mønstrede jeg for 3 Aar med Hamburger-Barken »Hammonia« til en Rejse fra Hamborg til Wladivostok og Shanghai og videre paa Kysten af Kina og Japan. Jeg skulde være Letmatros og oppebære en Hyre af 33 Mark pr. Maaned, efter 1 Aars Tjeneste skulde jeg være Matros og have 50 Mark maanedlig. Det var altsaa den anden Spaadoms Opfyldelse. —

Skibet var, som allerede nævnt, en Bark; den var paa godt 500 Tons og havde en Besætning paa 15 Mand, hvoraf 2 Danskere, 1 Svensker og 1 Nordmand. Resten var Tyskere. Det var alle udmærkede Folk og glimrende Kammerater. Officererne var gamle Kinafarere og dygtige Sømænd; det var en ren Fornøjelse at sejle med saadanne Folk, men haarde Hunde var det. Kok og Boy var Kinesere.

Vrøvlet, som jeg skulde faa, udeblev ikke, og Grunden var den, at jeg daarlig forstod det tyske Sprog og saa godt som slet ikke talte det, men det

kom hurtigt. Jeg fik fat paa en forfærdelig Knald-roman, som hed »Die weisse Dame aus Famagosta«, og ved at læse den igennem en halv Snes Gange lærte jeg mig selv det tyske Sprog. I Løbet af en Maanedstid talte jeg ret godt Tysk.

Disse Rejser med Sejlskibe byder paa mange Afvekslinger, og der er som Regel meget at fortælle om det daglige Liv ombord, men jeg skal kun fremdrage et Par enkelte Begivenheder fra denne Rejse, særligt da den for en Del gik ad samme Rute som den, Skoleskibet »København« skulde følge paa sin sidste ulykkelige Rejse. Jeg skal derfor kun ganske kort beskrive Ruten, som fulgtes af alle Sejlskibene fra Europa til Østen, dels ogsaa til Australien, og beder Læseren følge med over Nordsøen, gennem Kanalen. Er man først kommet godt ud i Atlanterhavet, kan der som Regel regnes med nordvestlige og nordlige Vinde; Kursen gaar da mod Syd et Stykke Vest for Madeira; man har her allerede Nordostpassaten. Æquator krydses omtrent midtvejs mellem Amerika og Afrika. Efter at have passeret det stille Bælte, faar man Sydstpassaten, og Kursen sættes mod Øerne Tristan da Cunha.

Man er her naaet ind i det sydlige Vestenvinds Bælte; dette gøres for at faa et fast affarende Punkt, inden man giver sig paa Vej Øst over langs the »Roaring forty« (den stormende 40de sydlige Breddegrad).

Vi gik ud fra Hamborg, og godt klar af Cuxhafen blev Skibet gjort søklar, d. v. s. vi indrettede os paa ikke at komme i Havn de første 5 à 6 Maaneder. Ankrene blev taget op og lagt ind paa Bakken, Kæderne blev skilte fra og lagt ned i Kælderrummene, der blev lagt ekstra Surringer paa alt, som fandtes paa Dækket som Baade, Vandtønder, Reserve Rundholter og meget mere, Grisehuset ikke at forglemme. Vi havde faaet en lille sortbroget Gris ombord, som naturligvis Traditionen tro hed »Mathis«.

Saa sattes Vagten, Mandskabet blev kaldt hen Agter og skulde deles i to Hold eller Vagter, Styrbords og Bagbords Vagt. Paa Styrbordsvagt var Kaptajnen og 2. Styrmand, medens 1. Styrmand havde Bagbordsvagt.

Saa begyndte Udtagningen af Folkene. Styrmanden tog først en Matros, saa tog Kaptajnen en, og saa fremdeles. Jeg kom paa Styrbordsvagt og fik den første Vagt, som blev sat.

Der klaredes nu helt op, og Dækket blev spulet, saa blev der skaffet Kl. 6, og derefter var der Frihed til Kl. 8.

Der var en glimrende Orden i de tyske Skibe. Spise- og Arbejdstiderne blev strengt overholdt. Forplejningen var udmærket, og Forholdene med Hensyn til Køjeplads og Spiserum ligeledes, men jeg mærkede ogsaa snart, at der stilledes Fordringer til Folkene. En Matros skulde være Matros, og af ham

kunde man forlange, at han skulde kunne udføre de forefaldende Skibsarbejder vedrørende Rigningen, men han skulde ogsaa kunne reparere et Sejl. Af en Letmatros forlangtes ikke slet saa meget, men dog almindeligt forekommende Skibsarbejde, og saa det selvfølgelig, at han skulde kunne styre saavel en opgiven Kurs som Bidevind; han skulde vide, hvorledes man tog en Bramraa og en Bramstang op og ned, han skulde vide, hvorledes Faldene og Skøderne skulde stikkes paa et Læsejl m. m.

En Matros i et tysk Skib kunde ogsaa forlange, at en Letmatros eller en Jungmand skulde hente hans Mad i Kabyssen og vaske op efter Middagen, men han havde til Gengæld Pligt til at lære den unge Mand, hvad han behøvede for at udføre sit Arbejde. Man kan gaa ud fra, at den Mand, som har opnaaet Anerkendelse som Matros i et tysk Skib, han er det ogsaa, han er Sømand.

Nu var vi 5 forskellige Nationer ombord, og vi var klare over, at det vigtigste af alt var, at der var Fred og Fordragelighed i Lukafet, og den første Aften holdt vi et Slags Raad, og vi blev enige om, at de to ældste Matroser skulde afgøre alle smaa Stridigheder, som maatte opstaa ombord. Det maa ikke glemmes, at naar man saadan Maaned ud og Maaned ind kun ser de samme Ansigter, kan det ofte ske, at Folk ser sig gale paa hverandre, og saa opstaar der Spektakler. Det skete nu ikke her, det var ud-

søgte og brillante Folk allesammen; det eneste var, at den ene af Svenskerne havde let til at blive hid-sig, men han blev holdt nede.

Det gik nu Vagt om Vagt, og Skibet gik Kurs. Vi havde ret god Vind, kun fik vi et Kryds ved Indgangen til Kanalen, men saa gik Vinden Nord igen, og med alle Sejl til gled vi stille ud i Atlanterhavet og Syd over. Havet saa helt anderledes ud nu end sidst, jeg saa det; det gøs i mig, naar jeg tænkte tilbage paa hin Juleaften og de følgende Dage med Barken »Argo«.

Der var ombord to, som spillede, den ene Harmonika og den anden Violin; de var paa hver sin Vagt, men i de to Fritimer 12—2 og 6—8 Aften var der, naar Vejret var til det, Musik. Jeg lavede en Fløjte af et Bambusrør; jeg kunde godt stemme den af, men spille paa den havde jeg ikke Begreb om, men Nordmanden kunde. Saa havde vi 3 Instrumenter. Saa lavede jeg en Slags Cither, og den kunde Svenskeren spille paa. Nu havde vi snart et helt Orkester, et Mærlespiger agerede Triangel, en Tromme fik jeg ogsaa lavet af en stor rund Blikdaase, hvori der havde været Smør; den kunde jeg behandle, og jeg blev efterhaanden en virkelig habil Trommeslager. En Stortromme blev lavet af en Mel-tønde, og saa var det hele komplet.

Kaptajnen og begge Styrmændene forstod, at det gode Forhold mellem Folkene betød meget for hele

Livet ombord, og de støttede det, hvad de kunde. Naar Vejret ikke var til Musik, spillede der Kort om Tændstikker, og det var svimlende Summer, der blev omsat, tilsidst blev der udstedt Banknotes paa saa og saa mange Tændstikker — Æsker og Pakker; de blev selvfølgelig aldrig indløst.

Rejsen gik sin støtte Gang; vi passerede Linien under Iagttagelsen af de sædvanlige Ceremonier. Vi, som ikke tidligere havde passeret, blev efter alle Kunstens Regler døbt og barberede og indført i den store Protokol, og saa fik vi Lov til at komme agter til Kaptajnen og se i den store Kikkert, hvor vi tydeligt kunde se Linien (der var lagt en Sytraad under Linsen). Derefter gav Kaptajnen et Glas Grog om Aftenen, efter at vi havde faaet Festmiddag bestaaende af henkogt Kødsuppe med Kød og derefter frikt Franskbrød til Kaffen. Saa blev der givet en stor Koncert, hvor Programmet var sammensat af de mest kendte Schlagere fra Kneiperne paa St. Pauli, til Slut »Die Wacht am Rhein«, den svenske og den norske Nationalsang, »Der er et yndigt Land« og saa endelig »Deutschland über alles«. Dermed var Festen forbi, og Vagten sattes som sædvanlig ved 8 Glas.

Dagene gled videre. Skibet var her i Tropezonen blevet malet og pudset op, saa det nærmest saa ud som et Lystfartøj. Nu begyndte et mindre behageligt Arbejde. Ankerkæderne blev halet paa Dækket, blev

bankede og skrabede for Rust, derefter malede og atter stuede ned i Rummene. Dækket var herunder kommet til at se farligt ud, men dette blev gemt, til vi kom om i det indiske Hav.

Nu gik det foreløbig jævnt og roligt gennem Sydostpassaten, Bidevind ned mod »Tristan da Cunha«.

Vi nærmede os disse Øer i mørkt, skyet Stormvejr; der havde i 4 Dage ingen Middagsobservationer kunnet faas, og der holdtes skarpt Udkig efter Øerne. Paa første Vagt havde jeg Rortørn fra 11 til 12, Skibet førte begge Bramsejl og laa meget haardt paa Roret, og naar man havde staaet ved Roret saadan en Time, var man godt træt. Paa Hundevagten sov jeg som en Sten, men kort før vi blev purret ud til Dagvagt, drømte jeg, at jeg stod ved Roret og arbejdede haardt for at faa Skibet til at falde af for en Braadsø, som rejste sig forude om Styrbord. Jeg kom, ved at bøje mig over Rattet, til at se forud i Læ under Storsejlet, og jeg saa da en Klippespids stikke op af Søen, den voksede, og tilsidst kunde jeg se den over Storraen. Saa blev der raabt ud til Vagt, og Drømmen var borte.

Klokken 5 løste jeg af ved Roret. Vejret var ikke blevet bedre, og Søen brød mere. 2. Styrmand stod ved Siden af mig, og da der rejste sig en Sø forude, — vi kunde se Morilden i den — sagde han: »Pas paa den«. »Ja, jeg har set den,« var Svaret. Roret lagdes op, og vi faldt af med den, men derved kom

jeg til at se forud i Læ, og jeg syntes, der saa saa mærkværdig mørkt ud. I det samme fløj en Flok Fugle op, og der blev efterhaanden et forfærdeligt Fugleskrig. Jeg stirrede ud i Mørket, og lige paa en Gang kom der en lille Lysning, og jeg saa en lodret Klippevæg ret for os, som vi styrede lige ind imod. Rattet blev ligesom revet ud af Hænderne paa mig, og jeg brølte som en vanvittig: »Land klods forud i Læ«.

Dette Raab var saa voldsomt, at det hørtes over hele Skibet, og hele Besætningen var i samme Øjeblik paa Dækket. Skibet løb gennem Vinden, og begge Bramsejlene fløj i Stumper og Stykker ud over Søen, til alt Held for os, ellers var Skibet sikkert kængret og forsvundet ligesom »København«. Idet Skibet nu var kommet paa den anden Boug og laa ud klar af Land, stod »Tristan« med sin høje Kegle ret agterud; det havde kun været 10 Minutter om at gøre, saa havde den haft os. Atter saa jeg Clairvoyanten for mig, og jeg følte det, som om Blodet sank bort fra Hjernen, og jeg rystede over hele Kroppen.

Kaptajnen kom noget efter forbi, saa paa mig og spurgte: »Hvad er der i Vejen med dig, er du syg?« »Ja,« svarede jeg, »maa jeg ikke blive løst af.« Jeg havde nu staaet ved Roret i næsten 3 Timer, medens hele den øvrige Besætning havde arbejdet med at faa nye Bramsejl slaaget under og ellers faa Resten

bragt i Orden. Kaptajnen kaldte paa en Mand, som løste mig af, og jeg kom med ned i Kahytten, hvor han gav mig et Glas Whisky. »Sæt dig ned og lad mig høre, hvad der er i Vejen.« Idet jeg bad ham om ikke at fortælle det til Styrmandene eller andre, fortalte jeg ham om min Drøm paa Hundevagten; han hørte meget interesseret efter og sagde saa: »Det var underligt, men vi kan takke vor Gud for, at det var dig, som stod ved Roret, ellers havde nu ikke en af os været i Live.« Jeg fortalte ham saa ogsaa om den mærkelige Mand fra Bierhallen i Hamborg, og han sagde: »Ja, man skal ikke lade haant om den Slags Ting. Der er meget, vi ikke forstaar, men skulde du senere opleve noget lignende, saa kom til mig med det, jeg forstaar dig godt. Gaa du nu til Køjs, det har du fortjent.«

Her vil jeg nu forlade Clairvoyanten foreløbig og følge Skibet paa dets rygende Fart mod Øst med Kurs mod Timor Strædet. At der paa denne Tur var Vind i Sejlene, vil man faa et Begreb om, naar jeg fortæller, at vi i en Periode paa 10 Dage holdt en Gennemsnitsfart af 315 miles i Døgnet. Det var ikke godt at være paa Dækket under denne Fart. Søn væltede ind over Bagbords Ræling og fyldte Dækket ustandseligt. Det var umuligt at komme langs Dækket uden at holde sig til de midtskibs udsændte Stræktove.

En Dag skete der noget meget ubehageligt for os.

Tømrermanden meldte en Dag 8" Vand i Lasten. Der sattes 2 Mand til Pumperne; de maatte for at kunne holde sig paa Stedet, surre sig til Stormasten, og saa stod de det meste af Tiden i Vand til Bæltstedet, der maatte pumpes Nat og Dag, og dog kneb det med at holde Vandet nede. Saa maatte der mindskes Sejl, men dette syntes heller ikke at hjælpe. Først da det løjede lidt af, saa der ikke var saa meget Vand paa Dækket, lykkedes det at pumpe Skibet læns. Lækken maatte altsaa være ovenvands, og nærmeste Sted at søge den var ved Røstboltene, hvoraf en jo kunde være knækket, men dette syntes ikke at være Tilfældet. Et lyst Hoved fandt da paa at stoppe alle Spygattene, og saa var Skibet tæt. Da vi senere fik fint Vejr, og Sagen blev nærmere undersøgt, viste det sig, at Rotterne havde gnavet et stort Hul paa et af de Blyrør, hvoraf Spygattene var lavet. Skibet havde Rejsen forud haft Kokosnødder ombord, og det var jo lige noget for Rotterne. Nu var vi lastet med Bly og andre saadanne Ting, og de arme Djævlæ maatte altsaa sulte ihjel. Nu havde de hørt, at der løb en stadig Strøm af Vand gennem disse Blyrør, og saa havde de vel ment, at det var noget, som de kunde opholde Livet med. Nu maatte de alle dø, og det kunde let have kostet os Livet med.

Der sattes atter Sejl, og Farten fortsattes. Modgaaende Skibe træffes ikke paa disse Breddegrader, da

vestgaaende Skibe kommer med Sydostpassaten over det indiske Hav og stryger tæt om Kap det gode Haab. En Oplevelse skulde vi dog have, idet Udkiggen en Aften ved 11-Tiden raabte: »Rød Lanterne klods forude«. Men heldigvis var baade Styrmanden og Rormanden vaagne, og vi passerede saa tæt agtenom ham, at vi kunde praje ham, og Styrmanden spurgte, hvorfor han først kom med sin Lanterne i sidste Øjeblik. Han svarede kun »shut up«. Det var aabenbart en af disse hensynsløse, engelske Hvalfangere, som altid ligger og driver uden Lanterner paa tværs af andre Skibes Kurs, og havde vore Folk ikke været saa vaagne, som de var, var vi med vore 12—13 Knobs Fart løbet tværs hen over ham, og vi var begge gaaet ned med det samme. — Saadan kan det ogsaa være gaaet »København«.

Af hvilken Grund vi gik saa sydlig, som vi gik, véd jeg ikke, hvis det da ikke var for saa vidt muligt at følge Storcirkelbuen, som er den korteste Vej, men vi var helt nede paa ca. 45° sydlig Bredde. Sydkorset og de Magelhanske Skyer stod højt paa Himlen.

Det var bitterligt koldt, det var jo ogsaa Midtvinter her i Juni Maaned. Vinden var gaaet mere om til Sydvest og sydligere, vi havde faaet den ind paa Styrbord Side, og Skibet laa meget haardt paa Roret, hvor der stadig var 2 Mands Tørn.

Efter det haarde Sejlpres paa Rigningen strakte Tallierebe og Barduner sig ikke saa lidt, og vi maatte

sætte efter i Læ, hvilket var et meget farligt Arbejde i den høje Sø. Vi stod med Tovender om Livet ind til Masten, og det var ikke sjældent, at en af os fik en ordentlig Svingom, naar Søen kom løbende langs Siden, og skød Kammen op til midt paa læ Vant; ikke sjældent tog Undersejlene Vand i Læ.

Denne Sætten Gods paa Stortoppen blev hyppigere, og saa en Dag saas det, at Mastekraven paa Stormasten var ligesom krøbet sammen. Masten var sunket en hel Tomme.

Nu maatte vi mindske Sejl, og Kursen blev sat nordligere. Skibet gik nu for de mindre Sejl noget mageligere, men Farten var ogsaa betydelig mindre, men dog stadig 10 Knob. Det gik godt fremad, og efterhaanden fik vi mildere Vejr og gled ind i de tropiske Regioner.

Nu var der nok at gøre med at faa udbedret paa Rigningen, hvad den haarde Uvejrperiode havde ødelagt. Det var meget, og næsten alt staaende Gods maatte sættes efter. Derefter blev der en Tjæren og Lapsalven, saa vi saa ud som rene Negre, og her i Varmen tog Tjæren haardt paa Huden, som gik af i store Flager.

Da alt dette var overstaaet, maatte Dækket have en Omgang; det blev skuret i Sand med Mursten. Skibet skulde jo være fint, og et fint Skib giver en skidden Matros, det vèd man; men vi tog det med Liv og Lyst, og her i det gode Vejr kom Musikken

atter paa Dækket. Det gjaldt om at holde Liv i Gutterne, at ingen skulde forfalde til Melankoli eller Tværdriveri. Gnavenhed var strafbart. Den, som blev gnaven, blet sat uden for Kredsen, saa gik det over.

Her i Troperne var det svært at holde sig vaagen om Natten, hvor det dog var en Smule køligt. Om Dagen, naar den glødende Ildkugle sendte sine ubarmhjertige, alt gennemborende Straaler lodret ned paa os, var det ikke til at finde Hvile. Overgangen for os fra Kulden til Varmen var for brat, og mange led haardt. Egentlig Solstik var der ingen, som fik. Af og til kunde nok et af de helt unge Mennesker falde om paa Dækket bevidstløs, men han blev lagt ind under et Solsejl, og vi smed et Par Pøse Vand paa ham, og saa efter en lille Stund kom han til Live igen.

Vi var nu nede i Nærheden af det indiske Arkipelag, og vi laa her og drev frem og tilbage med Strømmen i over 4 Uger helt ned langs Javas Kyst og saa til den anden Side ned mod Timor. Det var strengt at holde sig vaagen paa Vagterne, og at staa om Natten en Time ved Roret, hvor det ikke saa meget som aandede Vind, knob haardt. Udkiggen oppe paa Bakken kunde gaa frem og tilbage, og han kunde synge eller lave noget andet, men det var meget fristende et Øjeblik at sætte sig paa Gangspillet; faldt man for denne Fristelse, faldt Øjnene ogsaa i. Frederik, den ene svenske Letmatros, var slem til at sove paa

Udkiggen, men selv om vi tog ham i det den ene Gang efter den anden, paastod han stadig, at han ikke havde sovet, og stædig var han. Han var aldrig til at overbevise om noget. En Aften sad han og sov trygt, saa listede en af os sig ud paa Klyverbommen med en rød Lanterne, det farligste af alt. Den blev rettet lige mod ham og samtidigt stod 2 Mand klar med hver en Pøs Vand og hev ham det lige i Hovedet. Da han fik det røde Lys at se, blev han fuldstændig som en Vanvittig, raabte og skreg som en Gal: »Rød Lanterne klods forud«. Han sprang rundt, saa vi var ved at tro, at han vilde springe overbord. Han sov aldrig mere paa Vagten.

Herlige var disse Tropenætter paa Søen, naar Dagens Fakkelt var dukket ned i Vandet for at blive kølet lidt af efter sit anstrengende Arbejde. Den vidunderlige Stjernehimmel kan slet ikke beskrives, den maa opleves. At staa eller ligge paa Dækket en saadan Nat og se op i dens uendelige Dyb, se Stjerne bag Stjerne og bag det hele Alnaturens store Mester, det er at se, hvor lille man selv er.

Farvandene her mellem disse Øer var vrimlende fulde af Hajer, og det var en yndet Sport at gøre Jagt paa dem, og intet Skib, som blot havde en lille Smule Agtelse for sig selv, kunde være bekendt at komme i Havn uden at have en Hajhale sømmet fast ude paa Nokken af Klyverbommen, helst en paa hver Mastetop. Hajen er ganske naturligt Sømandens arge-

ste Fjende, og naar man i den Tid fik et saadant Dyr ind paa Dækket, var det ikke nogen blid Behandling, den fik, og jeg gad nok hørt, hvad vore Dyrebeskyttelsesdamer vilde have sagt. Hajen fangedes paa en stor Jernkrog, som Madding maatte der ofres et stort Stykke Flæsk. Var det nu en yngre og uerfaren Haj, slugte den Krogen med det samme, men var det en gammel, durkdreven Herre, var det helt spændende at se, hvor den kunde gaa rundt om Flæsket for at se, om der var Snor paa; en saadan gammel Svend gik dog alligevel paa Krogen en Dag. Krogen var drevet ret langt bort fra Skibet, saa den mente vel, at de to Ting ingen Forbindelse havde med hinanden, men der brændte han sig; han maatte pænt hen til Siden, og selv om han sprællede nok saa galt, maatte han finde sig i at faa en Strop om Livet og med en Tallie blive hejst op paa Dækket. Det var en Fyr, som maalte omtrent $4\frac{1}{2}$ Meter i Længden. Den slog nogle vældige Slag med Halen, saa man skulde vogte sig for at komme i Nærheden af den. For imidlertid at faa Styr paa Gutten, blev der stukket en Aare i Gabet paa den, og denne blev saa slaet gennem Svælget og saa langt ned i Dyret, som den kunde komme. Saa blev den noget stiv, men med Tænderne knuste den Aaren, vi havde nær ikke faaet Livet af den. En Revolverkugle mod Hovedet paa klods Hold battede intet, men den blev dog noget mat tilsidst, og Tømmermandens store Økse fik da

Nakkehvirvelen skaaret over, og saa blev den rolig efterhaanden. Det var modbydeligt raat, og jeg har aldrig taget Del i en saadan Slagtning af Hajer.

Naar man nærmede sig dette indiske Arkipelag, traf man, selv langt til Søs, de bekendte flydende Øer, oprindelig vel dannede af Grene og Buske, ja hele Træer, som først har samlet sig ved Kysterne, og som af Vind og Strøm er drevet sammen i Bunker; efterhaanden er de saa drevet sammen med andre lignende Hobe, og har maaske i mange Aar ligget i en eller anden stille Bugt, hvor de er groet sammen; med Tiden har der dannet sig ny Vegetation paa dem, og en skønne Dag har Stormen revet dem los fra Kysten og sendt dem ud paa Havet. Man har en Historie om en gammel engelsk Kaptajn, som da han en Dag langt ude paa Havet, hvor der absolut ikke skulde være Land til nogen af Siderne, stod med sin Sekstant i Haanden og var ved at tage en Middagshøjde, hører Udkiggen raabe: »Land forud«. Landet kom saa mærkværdigt hurtigt nærmere, Skibet løb vel nogle faa Knob, og Øen kom med Strømmen lige mod ham. Han blev aldeles rasende, hev Sekstanten i Dækket og sagde, at naar der var Land her, saa gav han Fanden i al Navigation, og nu kunde de sejle, hvorhen de vilde for ham, om det saa skulde være »up in the nordeast corner of hell«. Saa gik han ned i sin Kahyt og lod sig ikke se, før det rigtige Land nogle Dage senere kom i Sigte.

Omkring disse flydende Øer var der altid et myldrende Liv og i hundredvis af Slinger. Havde man nu været Zoolog, saa kunde man have skrevet lange Afhandlinger om alt dette Liv. Der var Slinger paa et Par Meters Længde, staalgraa, glinsende med smukke Tegninger langs Ryggen, nogle mindre helt gule og nogle paa ca. 1¹/₂ Meter, kulsorte med 3 hvide Ringe paa hver Side af den flade Svømmehale og hvide Pletter i Nakken, omtrent som de gule paa vor gode danske Snog. Omtaler man disse Slinger for Zoologerne, siger de, det er Sømandshistorier.

At ligge og drive her langs alle disse Øer i Vindstille var, som allerede nævnt, et Eventyr, men der kunde ogsaa hurtig komme Alvor i Tingene. En Dag viste der sig pludselig en lille sort Sky omme i Vest, saa stor som en Haand, og saa blev der Travlhed ombord. Alle Sejl blev øjeblikkelig givet op og gjort fast. Der blev lagt en ekstra Tørn med Sejsingen om Raasejlene, og inden vi var kommet ned paa Dækket igen, var Himlen kulsort. Orkanen var over os, og for svikket Mesan og et Stormstagssejl fo'r vi hen over Søen som en Pil. Der var ikke Tale om høj Sø, for naar Bølgerne rejste sig, var det lige som om Stormen skar Toppen af dem og hvirvlede den som Støv ud i Luften; hele Havet røg, som var det tør Aske, der var smidt ud. Der var 2 Mand ved Roret, og der var kun Tale om at løbe med Stormen. Høre eller se noget, kunde man ikke; den svikkede Mesan

blæste ligefrem ud af Ligene (de Tove, som er syet om Kanten af Sejlene). Det var umuligt at erstatte det med et andet Sejl foreløbig; flere af de fastgjorte Sejl, hvor Vinden kunde faa fat i en lille Flade saa stor som en Haand, begyndte at klapre og fløj snart efter i smaa Stumper ud over Søen. Forebramsejl blæste los og tog saa baade Raaen og hele Bramstangen overbord; det var som selve Hades var kommet op paa Overfladen for at holde Fest. En »Tayfoon«, som jeg et Par Aar senere oplevede i Amoi, var nok slem, men jeg synes alligevel, der var en lille Grads Forskel.

Under Orkanen var vi drevne med en rasende Fart gennem Timor Strædet mellem Øen Timor og det australske Fastland, gennem Torres Strædet og ud i Stillehavet; saa var vi ude af Orkanen; Stormen tog efterhaanden af, og Vejret blev helt godt igen. Vi saa ikke godt ud efter den Omgang, men vi havde Reserve-Rundholter ombord, saa Tømmermanden kunde faa lavet en ny Bramstang og Bramraa. Røjlraaen havde vi faaet bjerget og i Løbet af 8 Dage var Rigningen komplet igen, en Del nye Sejl slaet under, og der var nok at gøre med at lappe og reparere de gamle.

Rejsen gik nu uden større Oplevelser øst om Carolinerne, nord om Formosa og over til Shanghai, hvor vi kom ind efter 152 Dages Rejse.

DET HIMMELSKE RIGE

Ak, hvor ofte brister ikke Illusionerne her i Verden! Hvad havde jeg ikke tænkt og drømt om Kina? Havde jeg ikke tænkt mig det helt anderledes?

Det første Indtryk var forfærdeligt. Vi blev fortøjet ved en af de store Pontoner paa Bysiden i Shanghai. Hele den store Ponton og Vejen, som gik langs med Floden, var i den pjaskende Regn et gulgraat Ælte og laa i et uhyggeligt Mørke. Overalt, hvorhen man saa, var der kun Elendighed, stuvende fuldt af halvnøgne, snavsede Kulier. Der var en Skrigen og Raaben, saa man maatte holde sig for Ørerne. Denne Raaben syntes efterhaanden at gaa over i en monoton Sang eller Hysten; snart var det, som det var de samme Ord og kun nogle faa Ord, som stadig blev gentaget, og da Øret lidt efter lidt havde vænnet sig til Lyden, skilte disse Ord sig klarere ud som noget i Retning af Chiau Chiau la-a. je-e-e. i det uendelige, og det skulde efter Sigende betyde saadan noget som »giv os Mad for Himlens Skyld«.

Kaptajnen lod hente 2 Sække Skibsbrød op; de blev sat ned paa Pontonen og blev fordelt af en, der optraadte som en Slags Formand for dem, men ingen fik mere end 1 Stykke, saa det rakte jo til en Del, og lidt efter var hele Sværmen borte; de forsvandt som en Flok forskræmte Spurve og tilbage var kun den kinesiske Vagtsmand. Havde vi ikke sikret os en saadan Vogter, havde Skibet den næste Morgen været klædt af lige til de nøgne Master. Jeg véd ikke, om det er en Slags »Cammorra« eller »Mafia«, men noget i den Retning er det; det fik vi at føle mange Gange i Løbet af de næste 6 Aar, som jeg tilbragte derude paa Kysten.

Den næste Dag kom der Post ombord. Kaptajnen havde været paa Konsulatet. Disse Postdage var for mig de tungeste af alle; der var Breve til hele Besætningen, kun ikke til mig, naturligvis heller ikke til de to Kinesere, Kokken og Boy'en. Saa kunde jeg, medens de andre sad og læste Breve hjemme fra, sætte mig hen i en Krog eller gaa ind og gemme mig i min Køje, trække Tæppet op over Hovedet og gaa bort i stille Fortvivlelse over at være saa ene og glemt af alle. Jeg skrev hjem, jeg sendte Penge hjem, men i de 10 Aar jeg var borte, fik jeg kun 2 eller 3 Breve, hvoraf det ene var over 2 Aar gammelt, da jeg fik det. Ingen kan danne sig noget Begreb om den Sorg, en saadan ung Mand døjer ved at føle sig saa ene og forladt; man hører Kammeraterne tale om Breve fra

Søstre, Brødre, Kærester o. l. Jeg havde tilsidst en Følelse af, at de alle saa paa mig som en, der stod helt uden for Samfundet; jeg syntes, at Livet absolut ikke var værd at leve. Saa kom til andre Tider Trods og Haardhed op i en, og man kastede sig ud i Arbejdet med en hensynsløs Energi, som ingen andre kunde hamle op med. Drengen blev med andre Ord til Mand, maaske for tidligt, men efterhaanden stod han paa egne Ben, og han stod fast, hvor man satte ham.

Har du en Slægtning paa Søen, saa glem aldrig at skrive til ham, det koster saa lidt og skaber saa stor en Glæde.

For en menig Sømand var der ikke noget at gøre i Shanghai, for ham er alt lukket. De europæiske og amerikanske Klubber er jo kun for the upper ten thousen, saa hvis man ikke kunde finde sig i at tilbringe sin Fritid ombord, var der ikke andet end at gaa omkring i Gaderne og se paa Livet der. Det havde jo sin Interesse, men det var dengang ikke helt ufarligt at vove sig for langt ind i de kinesiske Gader; det var ikke saa helt sjældent, at en Mand forsvandt, og nogle Dage senere fandtes hans Lig saa i en Kanal eller i Floden, blottet for alt, selv Klæderne. Alt dette var nu egentlig ikke saa mærkværdigt, naar man ser hen paa, hvorledes Europæerne optraadte overfor de kinesiske Arbejdere, hvor brutalt de behandlede dem, saa kan man bedre forstaa

det glødende Had, som lyste ud af de smaa, skæve, brune Øjne.

En Dag havde jeg Tilsyn med Losningen i Middagstiden; jeg stod stille og saa paa Arbejdet, som gik støt og godt, da en Arbejderformand kom hen til mig og stod en Stund og betragtede mig og sagde saa paa sit pidgin engelsk: »Hvad er du for en Mand, du tier stille, du skraaler ikke op, saadan som alle de andre. (Du er vist en god Mand, det er jeg ogsaa). »You bulong good man, mee all the same«, og det er alle de, som arbejder her ogsaa«. »Ja, det véd jeg godt,« svarede jeg, »det kan jeg nok se paa dem, derfor er der heller ingen Anledning for mig til at sige noget«. »Du er en god Mand,« siger han saa igen, »du kan godt gaa op i Byen, der vil ikke ske dig noget ondt«. Under denne Samtale havde der samlet sig en halv Snes Arbejdere om os, som alle stod og betragtede mig som et Unikum; saa maatte jeg jo se at faa dem i Arbejde igen, men det kostede mig kun et Ord, og jeg tror virkelig, at jeg havde vundet disse stakkels, forjagede og forhutlede Menneskers Sympati. Grunden hertil tror jeg var, at jeg Dagen før havde taget mig af en af dem, som under Arbejdet var kommet til Skade med sin ene Fod. Jeg tog ham til Side, vaskede Saaret ud og bandt en Klud om det. Det kunde de ikke forstaa; en hvid Mand rørte ikke gerne ved en Kuli, man vidste jo aldrig, om de var befængte med en eller anden Syg-

dom. Den Gang var det ikke helt umuligt, at man kunde faa en spedalsk Arbejder ombord. Kolera og Pest traf man hveranden Dag.

Et Par Dage efter drev jeg en Eftermiddag op ad China Town for muligt at gøre nogle Smaaindkøb af kinesiske Arbejder, men jeg havde nok vovet mig for langt ud. Der blev pludselig en voldsom Skrigen og Raaben og hele Gaden var som i Oprør, og ud af et Hus blev bogstavelig talt smidt et Par fulde, engelske Matroser, den ene laa det næste Øjeblik med overskaaret Strube. Jeg saa mig om efter den anden, men i samme nu var jeg omringet af en Flok Kinesere. Et Par af dem greb mig i Armene, og saa gik det saa raskt, som Benene kunde bære, ned ad Gaden i Retning af den europæiske By, men saa langt kom vi ikke; jeg blev bragt ind i et Hus, som ved første Øjekast lignede en Butik, men var vistnok i Virkeligheden et Spisehus eller noget i den Retning, jeg blev halet igennem en Række mørke Rum, hvor jeg absolut intet kunde se, tværs over en anden Smøge eller Gade, atter gennem et Par Huse, og jeg begyndte at regne med, at min sidste Time nærmede sig. Saa naaede vi ud paa en aaben Plads, og inden jeg ret fik tænkt mig om, sad jeg paa Ryggen af en Hest og eskorteret af tre af mine Bortførere gik det i susende Fart ned mod Wang Poo Floden, langs med denne gennem Sump og Buskads, indtil jeg pludselig gennem en Lysning kunde se Skibene. Jeg blev

sat af Hesten, og det blev betydet mig, at jeg skulde løbe alt, hvad jeg kunde, hvilket de for øvrigt ikke havde nødtigt at bede mig om. Jeg løb som en Vanvittig og naaede ned til et amerikansk Fuldskip. Hvordan jeg kom ombord paa dette Skib er aldrig blevet opklaret, jeg kom til mig selv staaende paa Fordækket, drivende vaad, barhovedet og tilsølet med Mudder og iturevne Bukser. En Mand, som viste sig at være Styrmand, stod og søgte at faa at vide, hvorfra jeg var kommet, og hvad jeg vilde her midt paa hans fine, nyskurede Dæk. Jeg forklarede ham Sagens Sammenhæng, som han aabenbart ikke troede et Ord af og søgte at faa mig til at forstaa, at jeg var en af de modbydeligste Sønner af en Tævehund, som han nogensinde havde set, og hvis jeg ikke hurtigst muligt forsvandt, vilde han sørge for, at jeg blev slaet i Gud ved hvor mange Stykker og serveret som Frokost for de sultne Hajer eller Krokodiller, som han mente, her var nok af. Imidlertid havde en eller anden af Folkene faaet fat paa en Sampanmand, som tilbød at overtage mig for 2 Dollars og bringe mig ombord i mit eget Skib, som laa et Par Hundrede Favne borte.

Saaledes endte min første Landgang, og jeg lovede mig selv, at jeg ikke skulde besøge China Town igen for det første. Men hvad var det for Folk, som havde taget sig af mig deroppe i Byen og bortført mig lige i rette Tid, inden jeg rimeligvis havde maatte dele

Skæbne med den drukne, engelske Matros? Det blev aldrig opklaret, men da jeg den næste Dag vilde fortælle den tidligere nævnte Kuliformand, hvad der var sket, vidste han udmærket Besked med hele Historien, og han fortalte, at den anden engelske Matros ogsaa var død, men om han var blevet hængt, eller om han var kastet i Floden med en passende Ballast, vidste han ikke; men han kendte godt den Mand, som havde taget sig af mig. Jeg havde altsaa erhvervet mig virkelige Venner blandt disse fattige og elendige Arbejdere, og det Venskab, saadanne Mennesker viser, er ofte meget værd. Inden vi forlod Havnen, forærede jeg Formanden en blaa, ulden Skjorte og en Lommekniv, og jeg har aldrig set nogen blive saa glad, som han.

Dagen efter den ovenfor skildrede Episode fik vi fint Besøg ombord, den kinesiske Storkøbmand, d. v. s. Købmand var han ikke, det tillod hans høje Rang eller Kaste ham ikke, men han var Storfinancier, og alt gik efter et stille Vink fra ham. Det var hans Folk, som havde fragtet Skibet. At han kom ombord, var noget ganske ualmindeligt; hans Navn var saadan noget som »Wong Foo«, han var en ret høj Mand, klædt i en himmelblaa Silkepels kantet med Zobel. Paa Brystet var paasyet en gul Firkant med den kinesiske Drage i meget fint Broderi. Hans meget intelligente Øjne sagde mig straks, at det ikke var saadan en almindelig Dusinkineser. Han bar en

lille, rund Hue med en rød Knap oven i og en stor Opal i Panden. Han stod og talte med Kaptajnen, og jeg, som stod oppe paa Hytten og klarede op efter Dæksspulingen, kunde ikke holde mine Øjne fra ham. Jeg lagde Mærke til det fine engelske Sprog, han talte, og hans rolige og overlegne Person.

Da d'Herrer havde talt lidt sammen, hørte jeg ham sige: »Aa, maa jeg ikke tale lidt med den unge Mand der«, og pegede paa mig. »Jo gerne,« sagde Kaptajnen og kaldte mig derhen, medens han selv gik ned i Kahytten. Jeg følte, at jeg blev helt rød i Hovedet og tænkte, hvad mon han vil, mon det er noget i Forbindelse med mit Eventyr Dagen forud. Det var det dog heldigvis ikke. Han begyndte med at spørge mig, hvad jeg var for en Landsmand, om jeg var Tysker? »Nej,« svarede jeg, »jeg er Dansker«. Han gentog Ordet Dane et Par Gange og spurgte saa: »Hvad Land kommer du fra?« Jeg svarede, at mit Land hed Danmark og var et lille Land i Nord-europa. Han stod et Øjeblik og ligesom ransagede sin Hjerne, saa klarede hans Ansigt op, og han sagde: »O, I know, the Princess of Wales. Jo, jeg har hørt om Danmark«. Han lod stærkt interesseret og vilde vide, hvad vi levede af, om vi havde Skoler, om vi havde noget Universitet o. s. v. Jeg fortalte ham det lidet, jeg vidste. Jeg fortalte om vore Landsbyskoler, om Folkeskolerne i Byerne, om Folkehøjskolerne paa Landet samt om Seminarierne m. m.

Det, som syntes at interessere ham mest, var Folkehøjskolerne, som han under vor Samtale flere Gange vendte tilbage til.

Efter at have fortalt mig, at han havde levet i Europa i 15 Aar, havde studeret i Oxford og Paris, gav han mig et Kort med Navn paa Kinesisk og Engelsk og sagde: »Naar du en Dag har Tid, saa kom hjem og besøg mig, du kan bare gaa op i Byen og tage en Ritchaw og vise Manden dette Kort, saa skal han nok bringe dig ud til mig, og jeg tror, du vil blive glad ved at se, hvordan jeg bor«. Jeg tænkte ved mig selv, ja, det er noget, man siger, det betyder ikke noget; hvad Interesse kan han have af at invitere en almindelig Matros hjem til sig. Han rakte mig to Fingre til Afsked, og jeg saa da, at han paa de to sidste Fingre, som han holdt bøjede ind i Haanden, havde ca. 6 Centimeter lange, snoede Negle.

Efter at han havde taget Afsked med Kaptajnen, vendte han sig imod mig og sagde: »Saa venter jeg dig«.

Jeg spekulerede over det nogle Dage, og saa tog jeg Mod til mig og bad om Landlov. Jeg fandt mig en af de fineste Ritschaws — Ordet Ritschaw er vist et af de Ord, som ikke kan oversættes — og da jeg viste Ritschawmanden Kortet, blev han som han var elektriseret og løb, som Fanden var i Hælene paa ham, og efter et godt Kvarters Løb satte han mig af

ved Indgangen til en Park. Han fik en halv Dollar for Køreturen, men inden jeg fik sagt, at han skulde vente paa mig, var han forsvundet saa hurtigt som Benene kunde bære ham.

Jeg stod nu og saa mig lidt om og tænkte, ja, der maa jo være et Hus et eller andet Sted. Jeg vilde just til at begive mig ind i Parken, saa stod der foran mig, som skudt op af Jorden, en høj, svær Mand, som mønstrede mig med sine skæve Øjne; han saa ikke videre hyggelig ud, Ansigtet var fuldt af Ar, Munden lidt skæv opad til venstre, lidt tjavset Overskæg gjorde det ikke kønnere.

Jeg viste mit Kort frem, og han saa meget kritisk paa mig igen, gav et ganske kort Fløjtesignal, og i samme Nu var der en noget yngre Mand, som saa ikke saa lidt bedre ud. Han førte en Samtale med den anden, og efter nogen Palavren blev de enige om, at den sidst ankomne skulde overtage mig. Han gav mig et Vink, og jeg fulgte ham gennem en Allé eller Havegang, som førte hen mellem en lille Høj tilvenstre og en Dam eller mindre Sø tilhøjre, gennem en lille Lund, og saa stod vi foran et Hus eller en Pavillon, firkantet, med en aaben Veranda rundt om og med en mægtig Drage fra Tagryggen ned over hvert Hjørne. Hele Huset var malet med mærkværdige røde og grønne Farver med gule og blaa Forsiringer. Her afleverede min Ledsager mig til en tredie af disse skævojede Herrer, som betragtede mig paa

en underlig Maade. Jeg blev helt utryg ved Situationen, han forsvandt, men kom et Øjeblik efter tilbage og førte mig ind i et halvmørkt Rum fyldt med en Duft, som jeg syntes virkede lidt kvalmende, men da jeg havde staaet lidt i den, var den i Grunden ganske behagelig.

Efterhaanden som jeg kunde orientere mig i Rummet, gik det op for mig, at her slet ikke var mørkt, men tværtimod en vidunderlig blød og behagelig Belysning. I den fjerneste Ende af Rummet saa jeg nu ham, jeg søgte, Mr. Foo, siddende med Benene op under sig paa et blødt Silketæppe eller en Hynde. Han vinkede mig hen til sig og bad mig tage Plads, han nød aabenbart min Forlegenhed og Forbavselse over al den Rigdom, som jeg følte mig omgivet af. Jeg satte mig ned paa Gulvet hos ham, og han skød en Vandpibe hen til mig; jeg fortalte ham, at jeg aldrig havde røget Tobak, men han vilde absolut have, at jeg skulde forsøge. Jeg kom da paa den Tanke, at det maaske var en Uhøflighed, hvis jeg ikke gjorde det, men det smagte mig slet ikke. Han lod mig sidde en Tid og se mig om, saa optog han Samtalen fra hans Besøg ombord; han spurgte og spurgte, og jeg var straks paa det rene med, at jeg ikke skulde begynde at fortælle Historier; jeg havde Følelsen af, at han kunde se tværs igennem mig. Uden at jeg havde mærket noget til, at han havde givet nogen Ordre, kom en gammel Tjener glidende frem fra

Baggrunden med et ganske lavt Bord med et The-service af papirtyndt Porcellain og nogle bitte smaa Kopper. Der blev skænket en meget stærktduftende The og serveret smaa, søde Kager. Theen og Kagerne smagte godt, men et lille Glas kinesisk Likør, eller hvad det nu skulde være, smagte rædselsfuldt, jeg fik næsten nok af Lugten. Under alt dette fortalte han mig en hel Del om sit eget Land, og hvad jeg helst skulde undgaa at komme i Berøring med: »Men vi mødes nok igen senere, for du bliver nok her en Tid endnu.«

To Aar senere traf jeg ham igen i Hankow, jeg var paa Vej ud af Byen mod en stor Park eller et Anlæg, da en meget elegant Bærestol, eskorteret af en 5—6 Tjenere, paa Vej imod Byen gjorde Holdt, og ud steg Mr. Foo. Han havde kendt mig og fortalte mig, at det var meget uforsigtigt af mig at vove mig saa langt udenfor Byen alene uden Fører; han lod mig forstaa, at der var Pirater i Land som tilsøs. Da jeg nu imidlertid var kommet saa langt, som jeg var, vilde han vise mig noget, som jeg ellers ikke kunde faa at se. Han vendte om med hele sit Følge og fulgte mig ind i Anlægget, som, saavidt jeg kunde forstaa, var en Slags Klosterhave eller saadan noget. Han førte mig ind i et lille Tempel; jeg maatte her ved Indgangen tage mine Sko af og lægge alle Metalgenstande fra mig hos en Vagt. Jeg var lidt længe om at aflevere Ur og Penge, og Mr. Foo bemærkede:

»Du har nok ikke rigtig Tillid til os«. Jeg blev flov og mærkede, at Blodet steg til Hovedet.

Han viste mig nu rundt i Parken, og da vi standsede foran en kolossal »Budha«, kom en Procession paa 40—50 sørgeklædte Mennesker med deres Gong'er og andre Instrumenter, og de lavede et Spektakel, saa jeg maatte holde mig for Ørerne. »Hvad er det for Folk,« spurgte jeg, »hvorfor laver de saadan Helvedes Larm«; Mr. Foo trak paa Skuldrene og sagde: »Det véd jeg ikke, der er maaske en blandt dem, som har mistet en Moder eller en god Broder.« »Naa,« sagde jeg, »tror de da, at han dér skal gøre noget derved.« »Nej, det tror vi ikke,« svarede han, »men vi tror, at naar vi foretager disse Ceremonier, saa vil den store Budha«, som bor oppe i det ukendte, sørge for, at den, som er gaaet bort, »will get a good Foonchu.« (Foonchu er uoversættelig, men maa i denne Forbindelse betyde noget som en god Plads i Himlen).

I Mellemtiden havde nogle af de sørgeklædte hængt et Par nyslagtede Lam og et Par store Laks op paa »Budhaen«. Jeg spurgte da, om det var Meningen, at han dér skulde spise Lammene og Laksene. »Nej, det skal han ikke, men naar nu disse Mennesker er gaaet bort, kommer der nogle Kulier, nogle af Verdens allerfattigste og spiser dem, og saa bliver de mættede for en Gangs Skyld. Men ovre hos Jer i Europa, der gaar jeres Folk ind i Kirkerne og lægger

sig paa Knæ for et Billede, malet paa Lærred, eller hugget i Træ eller Sten, og dér ligger de saa og siger noget, som ingen kan høre, og naar de er færdige med det, gaar de hen og lægger nogle Penge i en Kasse, men dem faar de fattige ikke, dem tager Præsterne. Der er noget galt med jeres Religion. Jeg har hørt Præsterne sige, du skal elske din Næste som dig selv, det kan ingen gøre, det er umuligt. Vore gamle Vismænd som Confutse og Laotse sagde: Forsøg, om du kan være mod andre, som du ønsker, de skal være mod dig. Det er muligt.«

Saa lagde han sin Haand paa min Skulder og sagde: »Og saa, min unge Ven, vil jeg raade dig til at forsøge at leve dit Liv paa en saadan Maade, at andre kunde fristes til at bruge det som et Eksempel, saa vil du dø som en lykkelig Mand.«

Han sørgede nu for, at jeg kom tilbage til Byen uden at komme noget til, og jeg saa ham først et Aar senere i Taywangfoo og en Gang senere i Amoy.

KYSTSEJLADS

Alle de forholdsvis smaa tyske Skibe, som sejlede paa Kina dengang, var næsten alle Barkskibe paa 5—600 Tons, og saa snart de havde losset deres europæiske Last, gik de i Timecharter for kinesiske Storkøbmænd, og min Ven, Mr. Foo, var en af de største af dem alle. Der blev sat en Kineser ombord som Supercargo, og Skibets Besætning havde intet med Losning eller Lastning at gøre. Den havde kun at passe Skibet og sejle, og der blev sejlet. Det gik frem og tilbage mellem Havnene i Nord, hovedsagelig Chefoo, Tientsin, Nieutschwang, m. fl. og i Syd, Amoy Swatow, Footchaw, Hongkong, Wampoo og Havnene paa Formosa Takow, Taywangfoo, og til de japanske Havne Nagasaki, Kobe, Hakodate og Yokohama.

Der var ikke langt Ophold i Havnen, og der var ekstra Præmier til de Kaptajner, som gjorde de hurtigste Rejser. Det var et stolt Syn at se en 15—20 Barkskibe komme ud af Petchilly Bugten og runde Shantung Pynten for en stormagtig Nordostmonsun

og saa sætte Kursen mod Syd. Skibene var godt lastede, og Bramsejlene fik Lov til at staa, selv om den læ Lønning laa i Vandet. Kaptajnen stod henne ved den luv Storebrambardun og slog paa den med en Jernnagle, saa den sang som en Violinstreng, og der var ikke mange Skibe, som ikke maatte sakke agterud for os. En Fart paa 12 à 13 Knob var ganske almindelig; det var gode Sejlere, og de blev sejlet godt.

Det var dog ikke de europæiske Skibe alene, som var gode Sejlere; de kinesiske Djunke kom ganske godt med. Vi kom engang med Lodsflag paa Toppen ned mod Øen Turnabout i den nordlige Ende af Formosastrædet, vi havde ventet, at Lodsens skulde komme ud fra denne Ø, som vi holdt Udkig med, men der kom ingen Lods, derimod fik vi Øje paa en mindre Djunke noget agten for tværs i Læ; han kom saa mærkværdigt hurtigt ind paa os, han løb under fuld Fart op paa vor læ Laaring, satte Lodsens af og forsvandt forud i Læ. Hvilken Fart har han løbet?

De Folk, som førte disse Skibe, var Sømænd; de kendte deres Skib, og der var altid glimrende Besætninger ombord, i alt Fald det første Aar paa Kysten, senere skrumpede disse Besætninger som Regel noget ind, nogle af Folkene døde, andre søgte den første Lejlighed til at komme tilbage til Europa. Nogle af de unge Matroser søgte ned til Hongkong for at faa et Kursus i Navigation, og disse, hvoriblandt jeg var, fik let Hyre som Styrmand.

Paa dette Kursus traf jeg to jævnaldrende, en Engelskmand Charles Spink og en Tysker Otto Picker; det var to levende Gutter, og der sluttedes et Venskab mellem os, som blev til et trofast Kammeratskab. Jeg har altid skelnet mellem Venskab og Kammeratskab. Venner kan nok følges ad en Tid, men saa skilles deres Veje, uden at det efterlader altfor dybe Spor, men de rigtige Kammerater holder sammen i tykt og tyndt, de gaar gennem Ild og Vand for hinanden.

Saaledes blev det ogsaa med os; vi sultede sammen, og vi fraadsede sammen. Vi kom straks ombord i en engelsk Bark, som med en Ladning Ris til Nagasaki maatte anløbe Honkong, fordi der var udbrudt Feber ombord, og hele Besætningen, med Undtagelse af Kaptajnen, blev bragt paa Hospitalet. Charley blev 1ste og jeg 2den Styrmand, Otto blev Baadsmand, og saa blev der paamønstret 18 kinesiske Matroser.

Det var med bange Anelser, vi gik tilsøs med denne Besætning; de fleste paastod, at de havde sejlet med europæiske Skibe før, men kun nogle faa af dem forstod Engelsk. Foruden de 18 Matroser var der en kinesisk Kok og en japansk Boy eller Hovmester.

Den sidste Dag i Hongkong fik vi et lille Supplement til vor Ladning, bestaaende af 100 smaa meget svære Egetræs-Tønder fyldte med mexikanske Sølvdollars. Det var vistnok saadan en lille privat Forret-

ning, som Kaptajnen gjorde; naa, det kunde jo heller ikke genere Rederiet. Lugerne blev aabnede og Tønderne stuede ned i Storlugen og i Agterlugen.

Medens dette Arbejde stod paa, lagde jeg mærke til, at to ret store »Djunker«, som laa lidt agten for os ved Kajen, stak tilsøs. De var som saa mange andre af samme Slags, armerede med hver 8 glatløbende 5 Tommers Kanoner i ganske lave Slædelavetter. Jeg gjorde Kaptajnen opmærksom paa dem, og han sagde: »Ja, det er jo ikke noget særligt hyggeligt Selskab at faa paa Vejen, men,« siger han, »vi er ikke helt uden Vaaben«. Han pegede paa to langagtige Kasser, som stod, en paa Hytten agter og en paa Bakken.

Disse to Kasser viste sig at indeholde 2 riflede 3" Armstrongske Kanoner. Endvidere fandtes i to Kistebænke i Kahytten 20 Stk. Winchesterrifler og en Del svære Revolvere, og om Aftenen gav Kaptajnen os hver en af disse sidste med 50 Patroner til hver, idet han sagde: »Vend aldrig Ryggen til disse gule Djævlé, og ved første Tegn paa Upaalidelighed hos nogen af dem, saa skyd dem ned paa mit Ansvar.«

Naa, Revolverne fik vi nu ikke Brug for, det viste sig at være en fortrinlig Besætning, bare man ikke hundsede for meget med dem. At vi ikke behøvede at være bange for at vende Ryggen til dem, fik vi Bevis for nogle Dage senere. Paa vort Kryds mod

Nord var vi kommet op paa Højden af Ningpoo Islands. Vi var for at faa en Landkending vel nok gaaet en Smule for langt ind; Klokken var mellem 4—5 om Eftermiddagen, det løjede lidt af, men vi regnede ogsaa med, at vi, naar Landbrisen ved den Tid plejede at komme, kunde faa et godt Stræk Nord paa.

Vi saa nu to »Djunker« komme frem bag en af Øerne, de kom med en ret stærk Fart ud mod os. Vi vendte og stod tilsøs; de holdt af og kom nærmere. Vinden friskede lidt op, og Kaptajnen sagde da: »Det Selskab sætter jeg ikke Pris paa nu til Natten«. Vi vendte, saa vi fik dem i Læ, og Kasserne blev taget af vore to smaa 3 Tommere, og nu blev vore egne Kinesere interesserede; de var klare over, at det trak op til noget alvorligt. Et Par af dem var svært fortrolige i Omgangen med Kanonerne, som blev ladede.

Det var Meningen at give Djunkerne et Varselskud, men vore Folk sagde til Kaptajnen, at han skulde skyde paa den forreste af dem, da de kunde se, det var en Pirat. De havde maaske selv været Pirater?

Vi kunde ikke se mere end et Par Mand paa Dækket, og det blev ved den første Bestemmelse; der blev fyret et løst Skud med den forreste Kanon, og i samme Øjeblik var der mindst 100 Mand paa Djunkens Dæk. »Tak,« sagde Kaptajnen, »giv ham saa det andet Skud«, og en af vore Kinesere sprang til

og rettede Kanonen, og Granaten ramte Piraten midtskibs lige i Skandækket. Den eksploderede med et forfærdeligt Knald, og der blev en rædsom Skrigen og Skraalen der ombord, og straks lagde han Roret op og holdt af plat for Vinden. Vi vendte ogsaa og stod atter tilsøs, og vi kunde snart ikke mere se Piraterne, for der var jo slet ingen Tvivl om, at det var saadanne.

Tre Dage senere løb vi ind til Nagasaki. Kaptajnen rapporterede naturligvis Begivenheden til Autoriteterne her, men de havde ikke andet at bemærke hertil, end at de beklagede, at han ikke havde skudt dem i Sænk begge to. Der blev ikke taget blidt paa Piraterne, naar Vagtskibene fik fat paa dem; blot det mindste Bevis mod dem forelaa, saa op under Raanokken med dem blot i 5 Minutter og saa »Plump« ud til Hajerne. Det kunde ske, at nogle af de yngste af dem kunde slippe med en 30—40 Aars Fængsel — og for saa vidt var Livet jo foreløbig reddet, hvis der da var Plads i Fængslet. Var det tilfældigvis optaget, nøjedes man med at tage Hovederne af de Dømte; de blev da sat ind i smaa firkantede Tremmekasser med Navn paa og opstillede paa Fængselsmurene, og naar Straffetiden var udløbet, kunde Familien faa Hovederne udleveret, og de døde faa en god »Foonchu«.

Skibet skulde nu i Dok, og vi blev alle afmønstrede. Kineserne sendt med Damper til Shanghai;

vi andre tre gik ombord i en tysk Bark som Matros-
ser; over til Chefoo efter Bønner og ned til Amoy.

Der var stor Staahej i Havnen, da vi kom ind. Et
amerikansk Fuldskib, som var kommet ind Aftenen
før, laa omringet af flere Hundrede Sampaner, og der
var Politi ombord. Lodsens fortalte os følgende Hi-
storie: Da Amerikaneren havde ankret op den fore-
gaaende Aften havde der straks meldt sig en kine-
sisk Vagtsmand, men Kaptajnen havde afvist ham
med den Besked, at han nok selv skulde passe sit
Skib, og hvis nogen efter Solnedgang kom i Nærhe-
den af Skibet, vilde de blive skudt.

En Del af Mandskabet, hvoriblandt 1ste Styrmand,
var gaaet i Land. Da Styrmanden sent paa Aftenen
kom ombord, muligvis ikke helt ædru, var han gaaet
forud paa Bakken og stod der og saa sig om; han
havde da hørt noget plaske i Vandet, og i den Tro,
at det var en Haj, havde han taget Springerharpunen,
og kastede den. Han ramte godt nok, sprang til Li-
nen og halede Byttet op over Vandet, satte fast, lod
det hænge dér og gik roligt tilkøjs. Næste Morgen
blev der en mægtig Opstandelse, for det var ikke en
Haj, han havde harpuneret, men derimod en af de
mange Kinesere, som svømmende havde ligget og re-
vet Kobberpladerne af Skibet.

Styrmanden var naturligvis blevet anholdt, men
svor paa, at han havde kastet Harpunen efter en Haj,
og det kunde ingen modbevise. Dommerne, som var

klare over hele Situationen, da der var revet over Hundrede Kobberplader af Skibet, mente dog, at selv om det havde været en Haj, han havde ramt, saa var det et oprørende Dyrplageri at hejse den op over Vandet og lade den hænge der, og han idømtes for dette Forhold en Bøde paa 25 Dollars. Den næste Dag havde Amerikaneren en kinesisk Vagtsmand, og der blev ikke stjaalet mere fra ham.

Der var Fest den Aften i Amoy paa Hotel »Martini«. Martini var en Halfcast Malaj. Det var just ikke noget helt første Klasses Hotel; men han holdt god Justits, fulde Folk kunde ikke komme ind, men efterhaanden som de blev fulde, skulde han nok faa dem ud. Her var Samlingssted for de pænere Søfolk. Martini holdt meget af Musik og Sang; Charley og Otto var meget musikalske, Charley spillede Klaver og Otto Violin, en Tredie Fløjte og Harmonika. En Københavner, Louis Dyrby og jeg skrev Lejligheds-sange til alle disse Fester, og flere af disse Sange holdt sig blandt Kinakystens Søfolk i over 40 Aar efter. De blev skrevne paa et Sprog, som var en Blanding af Plattysk, Engelsk og Dansk. Jeg var kommet noget senere i Land end de andre, og da jeg kom ind hos Martini, sad Charley ved et gammelt, forfærdeligt, ravpinende falskt Klaver og hamrede en ældgammel Revymelodi, og Otto og Louis stod oppe paa et Bord og sang.

*»In Amoy var vi maal tosaamen
Bi Martini en ganschen bar
wir tranken Vin, Beer, Gin and Bitters
und smögten uns en Cigar.*

*Aber the End op al den drinken
Var gewöhnlich en Gefeight
Martini sae ich segt that immer
Dat kommt von de Flüssigkeit.«*

Og saa satte en anden i med »Blow the man down«, den kendte Shanti til Mærsejlshejsning, en tredie optraadte som kinesisk Syngepige og sang:

*»Mee bulong one Mandarin Daughter
Mee make sing song very well
Mee make usi Stinkiwater
Maki my Closi very fine smell.«*

En tredie sang:

*»Jong Kina, jong Kina,
jong jong Kina Kina,
Yokohama Nagasaki,
Kobe Maru hoi.«*

Der var ingen Fuldskab, men et ganske vanvittigt Humør overalt, rent Fanden i Vold altsammen, og lige midt i al denne Larm, kom vor kinesiske Kok styrtende ind i Lokalet. Han saa farlig ud i Forvejen, han var skeløjet, koparret, og flere store Ar havde

han i Ansigtet. Haarpisken, som han ellers altid bar snoet op om Hovedet, flagrede lige ud i Luften, han rakte Armene i Vejret og raabte som en Vild: »All hands ombord, mutchi Tayfooni«.

Lokalet blev tømt i et Nu, og alle styrtede af Sted til Havnen; det blæste allerede en voldsom Storm, og der kæmpedes en sand Kamp for Livet for at komme ombord. Besætningerne blev splittede, og nogle kom ombord i helt andre Skibe, end de de hørte til. Charley og Otto kom rigtig ombord i vort eget Skib, som laa yderst paa Reden, og blev liggende, medens jeg kom ombord i en Hamburger Bark »Geert«; den laa betydeligt længere inde og var allerede i Drift. Tayfoonen var nu over os.

Det var alle Mands Tag. Vi fik det bagbords Anker ud, og det var ikke saa snart i Bund, før den styrbords Kæde sprang; inden vi kunde faa et Reserveanker ud, drev vi paa Siden af et andet Skib, dette var helt tomt, og da Vinden drejede, væltede det ind over os og begge Rejsninger blev saadan indfiltrede i hinanden, at det i Nattens Mørke var umuligt at se, hvad der var hvad. Vi drev nu begge ned for Bougen af en engelsk Damper, som havde begge Ankere ude og gik frem med Maskinen; vi laa imellem Damperen og den anden, og vi ventede at blive klemt i Stykker eller, at Damperens Kæder, som vi laa og red paa, vilde rive Hul i Bunden af os.

Det hele var et frygteligt Virvar. Kommandoen

kunde ikke høres, men det var jo Søfolk, som var ombord, og vi arbejdede selvfølgelig i samme Retning, men der var intet at gøre.

Midt i hele denne Hurlumhej kom Kaptajns Kone op paa Dækket med to Børn, en lille Pige paa ca. 8 Aar og en noget mindre Dreng. Det var ubegribeligt, at Kaptajnen ikke tog og laasede dem inde i Kahytten. Nu skete der noget forfærdeligt. Jeg saa pludselig en stor tysk Matros tage Pigebarnet i sine Arme og entre op i Mesanvantet, og da han kom op i Højde med Damperens Bak, sprang han til for at komme der over, men han fejlede Springet og faldt ned mellem begge Skibe med Barnet i Armen. Det var umuligt at se ham der nede i Vandet; en af Styrmandene og jeg fik Fruen og Drengen puttet ned i Kahytten og Døren lukket. Manden, som faldt overbord, havde med den frie Arm faaet fat i en af Ankerkæderne, som var snoet sammen med en anden; hvorlænge han laa der nede, ved jeg ikke, men Barnet var druknet i hans højre Arm, og hans venstre Arm var helt knust fra Albuen og ned. Da de endelig fik fat paa ham og skulde til at tage ham over Rælingen, faldt Barnet i Søen og var borte; det blev først fundet fire Dage senere oppe i Bunden af Bugten. Moderen blev vanvittig, og Kaptajnen maatte gaa i Land og kom ikke ud at sejle mere.

Det var en frygtelig Nat, og den næste Dag fremviste Havnen og Reden et sørgeligt Syn, over Hun-

drede Skibe, Baade og Djunker laa som øst op i Bunden af Bugten, og hvordan den Historie blev klarret op, maa Guderne vide. Ombord i vort eget Skib, hvor der ogsaa var kommet et Par fremmede Søfolk, var der intet sket udover, at et Par Stagejl var blæst los og gaaet tilsøs.

Fra Amoy gik Rejsen over til Ta-Kow paa Formosa, hvor vi skulde hente en Ladning Sukker til Yokohama.

Her i Ta-Kow kom jeg ud for noget meget ubehageligt. Vi laa og lossede vor Ballast, bestaaende af en leragtig Jordmasse, som blev losset i Pramme. Jeg havde haft Vagt paa Dækket i Middagstiden, og da jeg bagefter havde skaffet og kom ud paa Dækket, var Folkene i Gang med at spule Dæk henne i Agter; en Mand stod paa Rælingen og halede Vand op, en Pram kom i det samme langs Siden, og Manden kom mod sin Vilje til at spilde noget Vand ned i Hovedet paa en Kineser. Denne blev saa rasende, at han slog vor Mand i Hovedet med en lang Bambusstang, saa han faldt ned paa Dækket. Jeg tog da af den Jord, som laa paa Dækket, en Klump saa stor som en Haand og kastede efter Kineseren; det var min Hensigt at ramme ham et eller andet Sted paa Kroppen, men Skæbnen vilde, at Klumpen, som rimeligvis har indeholdt en lille Muslingeskal, strejfede hans Pande, og denne Skæl gav ham en lille Rift i Huden. Først saa han op paa mig og grinte, men saa strøg han sig

over Panden med Haanden, og da han saa, at der var Blod, gav han sig til at skrige og satte sig ned. Saa kom to andre og tog ham ned i en Sampan og roede i Land med ham. Ingen ofrede den Historie en Tanke mere, men en Timestid senere kom en kinesisk Politimand ombord og forlangte, at Kaptajnen straks skulde komme i Land med den Mand, som havde slaaet den kinesiske Arbejder ihjel.

Kaptajnen laa og sov til Middag og var helt forstyrret, da han kom op paa Dækket. Saa meldte jeg mig naturligvis som den eneste, der kunde være Tale om, og vi fulgte Politimanden i Land og op til det europæiske Konsulat. Konsulen var en Franskmand og var Konsul for alle hvide Nationer, altsaa ogsaa tysk Konsul. Vi kom ind gennem en stor Søjlehal, hvor der var samlet en hel Del diskuterende Kinesere, og paa Gulvet laa en Kuli, som skulde være den døde Mand. Vi kom ind, og det viste sig da, at Konsulen ikke kunde tale Tysk og meget lidt Engelsk. Derimod talte han Kinesisk.

Der blev nu en Slags Procedure, hvor Anklageren vilde have mig sendt til Tient Sing for at komme under en kinesisk Domstol, hvilket jo vilde sige det samme, som, at jeg skulde hænges. Vor Kaptajn kunde ikke Fransk; men saa til alt Held kom en Kaptajn Jørgensen fra Sønderborg ind; han talte Fransk, og han sagde, at aldrig skulde nogen tysk Undersaat komme under kinesisk Domstol; vilde de ikke god-

villigt lade mig gaa, vilde han tage mig med Magt og gaa tilsøs med mig straks. Saa foreslog jeg, at vi skulde se paa Manden og overbevise os om, at han var død. Vi gik da ud i Hallen. Vi fik lidt Vand og vaskede Leret af hans Ansigt, det lille Saar blødte ikke mere; det var klart, at Manden intet fejlede. Da jeg saa sagde noget om, at jeg godt kunde tænke mig at give ham en Dollar for Svie og Smerte, begyndte han at røre paa sig, saa snart han hørte Ordet Dollar.

Der handledes nu frem og tilbage, og Resultatet blev, at jeg maatte betale 5 Dollars, og da Manden fik dem, stak han af, som Fanden var i Hælene paa ham; han var aabenbart bange for, at vi, naar vi saa, at han ikke var død, skulde komme og tage Pengene fra ham igen. Jeg slap. —

Rejsen til Yokohama gik godt; det var i Sydvestmonsunens Tid, og vi slap for Tayfooner, som ellers er ret hyppige paa denne Aarstid. Vi havde en ret hurtig Rejse. Da Lasten var losset, gik vi tre Kammerater i Land; vi mente, vi vilde have et lille Hvil.

Nu kom der nogen Afveksling i den efterhaanden ensformige Kystsejlds. En af de gamle berømte The Clippere, som i en Orkan i det indiske Hav havde sejlet sin Forrejsning overbord og derfor var kommet for sent til at faa Thelast til Europa eller Amerika, fik en Ladning Sukker til Yokohama, herfra en Ladning Stykgods til Honolulu, og skulde saa gaa

derfra til St. Francisco. Han skulde supplere sin Besætning i Yokohama, og vi tre Kammerater, som var ledige og havde moret os en Tid dør, blev enige om at tage den Chance for at faa de to vidunderlige Pladser at se.

Vi mønstrede som Matroser. Skibet havde ikke noget godt Rygte, men vi mente, at vi nok med vort prøvede Kammeratskab skulde klare den.

Det var en skøn Modtagelse, vi fik, i alt Fald jeg. Jeg var den første af os, som entrede op ad den Tovende, der blev smidt ned i vor Sampan, da vi kom paa Siden med vort Kram. Paa Dækket lige for mig stod en Mand. Jeg stod et Øjeblik paa Rælingen og saa paa ham, han var noget over 6 Fod høj, tilsvarende drøj, og med Hænder som et almindeligt Handskemagerskilt. Han havde brune Søstøvler og lignede noget af en Elefant. Jeg sprang ned paa Dækket og stod nu lige foran ham. »Hvad er du for en,« spurgte han. »Jeg er Matros,« var Svaret. »Du er en fordømt Svinehund,« sagde han og løftede den ene Fod for at give mig et Spark. Jeg sprang op paa en stor Pullert og greb en Jernnagle i Naglebænken og løftede den op over Hovedet, og jeg var i samme Øjeblik klar over, at hvis han havde rørt mig, havde jeg knust Pandeskallen paa ham, og var saa sprunget overbord.

Vi stod saaledes et Øjeblik og gloede paa hinanden, saa satte han Foden i Dækket, og jeg satte Nag-

len paa Plads. »Kom her ned,« kommanderede han, »og gaa ned i Kæderummet og stuv den Ankerkæde«. »Jeg er Matros her ombord, og du kan bruge dine Drengene til Drengearbejde,« var mit prompte Svar. Han lod mig gaa, men gloede ondt efter mig. Ankeret var straks efter oppe, og vi stod tilsøs. Jeg tænkte, det bliver nok en gemytlig Rejse.

Den næste Morgen fik han Øje paa mig midtskibs under Spulingen. Han gav mig Ordre til at springe op og gøre Store Skysejl los, og jeg svarede ham straks: »Jeg har jo sagt dig, at du kan bruge dine Drengene til Drengearbejdet.« Han lod mig mærkeligt nok gaa igen, men en Timestid efter kaldte han mig hen agter paa Hytten, hvor han sagde: »Du er jo Matros, nu kan du gaa i Gang her og sætte en Dug ind i Midten af dette Bramsejl; dér ligger, hvad du har Brug for, og lad det saa gaa lidt villigt.« Dette Arbejde var lige noget for mig, og jeg var klar over, at hvis det ikke blev udført, saa at han ikke kunde udsætte noget paa det, var jeg færdig med ham.

Jeg gik i Gang, og da jeg om Eftermiddagen lidt efter otte Glas var færdig, bad jeg ham komme og se paa det, og jeg maa lade ham, at han gjorde det grundigt, og da han var færdig, sagde han kun: »Du er all right, nu kan du blive her og hjælpe Sejlmageren for Resten af Rejsen.« Jeg havde det godt, men jeg har aldrig set en saa ond og brutal Skurk som han. Som han behandlede Folkene ved enhver Lej-

lighed, kan slet ikke beskrives. En Dag, jeg sad ved mit Abrejde oppe paa Hytten, saa jeg ham gaa for- efter og passere Tømmermanden, som sad og kal- fatrede Dæk. Hvad der er sket mellem dem, ved jeg ikke, men jeg saa ham sparke Tømmermanden lige ind i Ansigtet, saa Blodet flød ud af Næse og Mund paa ham, alle Fortænderne var gaaede, og Manden besvimeede. Saa tog han en Pøs Vand og smed over Hovedet paa ham og lod ham ligge, til nogle af Fri- vagten kom og bar ham væk. Stemningen blandt Matroserne begyndte at blive noget urolig, og jeg begriber ikke, at der ikke udbrød aabent Mytteri.

I Honolulu stak 2 Mand af; vi kunde ingen Erstat- ning faa og gik saa dem foruden til St. Francisco, men her forlod vi alle Skibet; der var ingen, der skulde nyde mere.

Da vi Aaret efter kom tilbage til Kinakysten, vid- ste alle og enhver, at den store Amerikaner-Styr- mand var blevet smidt overbord paa Vejen fra St. Francisco til Footchaw. Det var gaaet til paa den Maade, at Mandskabet i en Stormnat i Stillehavet stod og skulde hale Klyverskødet; de stod 6 Mand og kunde ikke faa en Tomme ind paa det, saa kom han farende, sprang op paa Bakken og faldt i i For- haand (at falde i er at tage fat foran de andre), og saa slap de andre, og han røg ud til Hajerne, og han fik sikkert hele Besætningens Forbandelse med paa Vejen.—

Charley, Otto og jeg gik ombord i en Novascotiamand, en stor Bark med 30 Mands Besætning; den skulde til Baltimore og senere til Rangoon efter Ris til Amerika eller Europa. Det var Rangoon, som fristede os.

Vi tre var de første, der kom ombord, og Kaptajnen bestemte straks, at vi skulde bo i Midtskibslukafet sammen med Tømmermanden, Baadsmanden og Sejlmageren.

Resten af Besætningen var noget rædselsfuldt Skrabsammen. Noget Krapyl af den allerværste Slags. De var shanghajede ombord, og der var kun nogle faa gamle Søfolk blandt dem. Resten var bortrømte Soldater, Arbejds mænd o. l. Der var ogsaa en Skræder blandt dem. Drukne var de alle. Det var en ynkelig Samling at se paa.

Kaptajnen var en Mand paa ca. 50 Aar, han var høj og kraftigt bygget, noget skaldet, men havde et stort, sort Fuldskæg; hans Øjne var noget flakkende. Man kunde aldrig rigtig faa fat paa dem. Han var dog all right over for Folk, som kunde deres Ting; han behandlede os godt, og jeg har en Mistanke om, at det var for at have os paa Agterpartiet, hvis der skulde blive Vrøvl med det øvrige Mandskab.

Naa, de sølle Stakler gjorde intet Mytteri, dertil var de alt for elendige, men da de var kommet ombord saa godt som uden Tøj, led de frygteligt af Kulden nede ved »Kap Horn«.

Det var et Held for os, at Vejret ikke bød paa særlig store Overraskelser.

Styrmændene var af en anden Type end Kaptajnen. 1. Styrmand var en grim, rødhaaret Irlænder; han var tyk og bred, men ikke særlig høj. 2. Styrmand var en 30-aarig, stor, bred Novascotiamand, og Forholdet mellem de to Herrer var vist ikke det allerbedste. Om det var Kaptajnen, som havde Interesse i, at de saa skævt til hinanden, blev jeg aldrig rigtig klar over. Kaptajnen var stor og utilnærmelig overfor dem hele Rejsen.

Som Følge af dette Forhold havde vi 6 Mand midtskibs det godt; men det var jo ogsaa os, der maatte holde for, naar der var noget alvorligt paa Færde.

Da Besætningen kom ombord, blev den kommanderet hen agter paa ægte gammeldags Vis, mens Styrmanden gik ind i Lukafet og konfiskerede alt, hvad der fandtes af Knive samt 2 Revolvere, som de havde bragt ombord, endvidere hvad der var af Spiritus. Henne agter undersøgte 2. Styrmand dem, om de havde Vaaben paa sig; da dette ikke var Tilfældet, fik de Lov at gaa.

Skibet blev gjort søklar, og en Damper slæbte os ud gennem »The golden gate«; og vi fik med noget Besvær sat Sejl. Vinden var god. Vagten blev sat, og jeg kom paa Kaptajnens eller Styrbordsvagt, Charley og Otto kom til 1. Styrmand eller Bagbordsvagt, og

det var godt, at de to kom sammen der, hvad vi vil faa at se senere.

Rejsen gik strygende ned langs Kysten, d. v. s. et godt Stykke tilsøs. Vi kom ogsaa nogenlunde hurtig gennem det stille Bælte, men saa begyndte Genvordighederne. Vinden var enten imod, eller det var helt stille; flere af de elendige Folk blev syge; de var, da de kom ombord, udsultede og usle. Et Par havde Kønssygdomme; da de nu fik regelmæssige Maaltider, var den svære Skibskost dem for tung, Maverne blev daarlige. Et Par fik Blodgang; men her hjalp ingen »Kære Mor«, deres Vagter maatte de passe, til de faldt. En af dem blev da ogsaa saa syg, at han sank sammen paa Dækket en Dag og skreg af Smerter i Underlivet. Han blev lagt til Køjs, fik noget Opium, og laa saa stille hen.

Det var vel nok en Appendicitis eller saadan noget, for to Dage senere var han død. Han blev syet ind i sin Køje og fik en Sæk Kul ved Fødderne. Saa blev han lagt paa en Planke, som hvilede med den ene Ende paa Rælingen, og den anden paa Hytten, Kulsækken udenbords. Han blev dækket med et Flag, og Kaptajnen læste Begravelsesritualet op. Saa løftedes den inderste Ende af Planken, og han gled ned i sin vaade Grav, hvor der var saa mange i Forvejen.

Storrigningen, som under Ceremonien var braset Bak, blev nu braset Fuld, og vi fortsatte Rejsen.

Vi skulde dog have en Begravelse til, inden vi naaede vor Rejses Maal.

Nogle Besværigheder havde vi jo med de syge Folk, men inden vi naaede ned, hvor det blev koldt, var de dog kommet nogenlunde til Kræfter, og det var godt nok det samme. Det hedder nok Stillehavet, men stille er det nu ikke altid. Da vi naaede ned over de 45° sydl. Bredde, fik vi nogle voldsomme Storme af Sydost, som opholdt os en 14 Dages Tid. Derpaa fik vi moderat Vejr en Tid, men saa tog det fat med Sydvest, og det for Alvor, men vi var heldigvis under den sydostlige Storm kommet saa langt Vest paa, at vi nu kunde ligge Kap Horn op.

Hernede indtraf det andet Dødsfald. Skibet tog saa meget Vand over forude, at Udkiggen ikke kunde være paa Bakken; han blev derfor placeret henne paa Forkant af Halvdækket lige ved Store Brambardun. Her kom en ung Mand hen Kl. 12 Nat og løste af. Han stillede sig ind mellem Bardunerne, og for at staa fast havde han lagt Armen om Brambardunen og stukket Haanden i Lommen, og der stod han stivfrossen og død en Time senere, da han skulde løses af.

Styrmanden (Irlænderen) havde af en eller anden Grund set sig gal paa Engelskmanden Charley, og han generede ham paa alle mulige Maader. Men saa var Otto nok traadt til, og jeg ved ikke, hvad der var sket en Aften henne paa Fordækket. Den næste

Dag saa Styrmanden og Charley ikke saadan videre salonfähige ud. Det saa ud, som om de to Britter havde gjort op med hinanden. Styrmanden havde et vældigt blaat Øje, og Næsen sad helt Styrbord over, og han havde ogsaa lidt Besvær med at gaa. Charley var heller ikke helt uden Lyder, men han saa ud til at have klaret sig bedst. Det hed sig officielt, at de var kommet til Skade ved noget Gods, som havde slaaet sig løs under Bakken henne For. Otto fejlede intet, og Freden mellem England og Irland var genoprettet.

Stormen tog til, og Kulden med. Vi gik for Mærsejl og Undersejl, men nu kom nogle Byger, som tvang os til at bjerge Undersejlene. Storsejlet lykkes det ved samlede Kræfter at faa givet op og gjort fast, men da vi skulde tage Fokken, tog Stormen saadan fat, at den ikke kunde gives op; den blev slaaet i Stykker, og for at Raaen ikke skulde gaa, maatte vi kappe Sejlet væk fra Raaen og lade det flyve. Det var os tre Kammerater og 2. Styrmanden, som besørgede dette Stykke Arbejde. At vi ikke blæstes eller sloges ned af Raaen var et Guds Under. Vi kom dog ned, men inden vi fik Stumperne klar af Dækket, var vi næsten halvdrunkede.

Vi blæste bogstavelig talt rundt om »Hornet«. De Skibe, som var for Vestgaaende, laa alle i Læ oppe under Ildlandet, eller de var gaaet over i Læ af Falklandsøerne, det var umuligt at komme rundt i et saa-

dant Vejr. Vi kom ogsaa noget i Læ af Landet, og Vinden var god; vi kunde atter tænke paa at sætte Sejl; en anden Fok blev slaaet under, og det gik strygende Nord paa. Dagen efter sattes Bramsejlene, og vi gled nu hurtigt mod mildere Himmelstrøg; men Kap Horn er Kap Horn, og det huskes en Tid.

Vi naaede uden større Begivenheder op til Baltimore; den elendige Besætning blev mønstret af. Vi tre fik en halv Gang højere Hyre for at blive ombord, og som allerede nævnt *Østen trak*.

Lasten blev losset og en Stykgods-Ladning taget ind. En ny Besætning kom ombord; den var ikke saa lidt bedre end den forrige, og nu gik det saa Øst over igen, atter langs »The roaring forty«, men da jeg nylig har beskrevet en saadan Rejse, vil jeg nu gaa let hen over denne. Jeg vil kun anføre, at vi kom ind til Rangoon efter 96 Dages Rejse.

Skibet skulde nu til Europa med Risladningen, og i Rangoon laa en tysk Bark, som skulde op paa Kinakysten. Den havde ombord tre Mand, som gerne vilde hjem, og vi tre Kammerater fik det ordnet, saa vi byttede med dem, og vi kom atter til Hongkong, hvor vi ligesom følte os hjemme.

REJSEN TIL ANNAM

Ankommen til Hongkong fik vi straks en ny »Tjans«. Barken »Hansa« af Hamborg laa og lastede Stentøj til en lille Plads i Annam, som hed Tournon; den laa et lille Stykke op ad Hue Floden. Jeg blev 2. Styrmand, eller som det paa Hamburger Plattysk hed »Speckschnieder«*), Otto og Charley henholdsvis Baadsmand og Sejlmager. Besætningen var for Resten Malayer.

Officielt bestod Lasten altsaa af Porcelain og Stentøj, hvoraf der ogsaa blev stuvet en Del ned i Underlasten oven paa Ballasten. Paa Mellemdæksbjælkerne blev der lagt et midlertidigt Dæk af Brædder. Det hele saa noget mystisk ud. Saa kom der en Slæbedamper og lagde til paa Siden af os; han havde 2 store Pramme fyldte med Kulier, ialt 200. De arme Djævla væltede ind over Rælingen og ned i Lasten.

---

*) fordi han uddeler Proviant.

Lugerne blev lagt over, og der var kun et lille Hul saa stort, at der kun kunde komme een Mand igennem ad Gangen. Seks af dem — saadan en Slags bedre Kinesere — blev paa Dækket, og de stillede sig to ved hver Luge. De var hver bevæbnet med en 75 cm lang, temmelig tyk Bambusstok, i hvilke var skjult en 30 cm lang, tveægget Kniv eller Sværd. Skydevaaben havde de tilsyneladende ikke. Provianten til disse Stakler var blevet kastet op paa Dækket i en Snes Sække, som indeholdt tørkogte Ris og nogle Roer.

Slæbedamperen blev spændt for, og saa gik det til søs. Efter at Sejlene var satte, var ingen af os 5 Europæere foran Hytten, vi gik dobbelt Vagt, skarpt bevæbnede, hver med svære Revolvere, og paa Hytten laa 2 Magasinrifler (Mauser) parat. Naa, der skete ingenting paa Rejsen, vi fik god Vind, og 4—5 Dage senere kunde vi paa aaben Kyst et Stykke opad Floden udlosse 190, omtrent levende, Slaver og 10 døde dito, som sans façon blev smidt i Floden.

Vi gik nu noget længere ned ad Floden, og her skulde vi vente 3 Uger paa en Sukkerlast. Skibet saa frygteligt ud indenbords efter disse ulykkelige Mennesker, og det tog Tid at faa rensed ud. Dette Arbejde blev overladt 1. Styrmand og Otto. Kaptajnen, Charley, 2 Malajere samt en Flodlods og jeg, gik paa en Ekspedition op ad Floden sammen med en lignende udrustet Baad fra en Flensborger Damper, for

at se de eventyrlige Marmorbjerge, som fandtes tæt ved Floden et Par Dages Sejlads borte.

Vi havde en udmærket Storbaad, som var en glimrende Sejler, og godt udrustet med Proviant, Vaaben, Solsejl og Baadtelt samt Mosquitonet gik vi af.

Da vi den næste Dag henad Aften var klar af Skov og Djungle, laa en udstrakt Sandslette for os om Bagbord, altsaa paa den højre Flodbred, og paa denne Slette stod fire Sukkertoppe, de var ca. et Par Hundrede Fod høje og maalte vel noget lignende i Diameter. Den første stod omtrent halvt ud over Floden, hvor den hvilede som paa en Pille, og der var ligesom en Port igennem Klippen; de andre tre stod i en omtrent lige Linie med den første, saa at sige vinkelret paa Floden. De bestod af snehvidt Marmor med røde og blaa Striber. Paa den næstsidste i Rækken var der dannet Trappetrin op ad Siden op til en Grotte som en sand Aladdins Hule. Den havde to Aabninger opad i skraa Retning og ca. 2 à 3 Fod i Diameter; de var anbragt én mod Sydost og én omtrent mod Vest og saaledes, at Solen paa bestemte Tider af Dagen kunde skinne gennem dem lige ind i Hulen; naar dette skete, skinnede hele Hulen, som om den var lavet af Diamanter og Rubiner, ja, med Farver, som slet ikke kan beskrives.

Der var ingen Mennesker nogen Steder, saa det var ikke noget Turiststed. Men vidunderligt var det. Vi sov i Baadene om Natten og maatte naturligvis

holde streng Vagt, da Lodsens mente, at der godt kunde findes Flodpirater, som kunde være ret ubehagelige.

Den næste Morgen kom to ret store Sampaner ned ad Floden og styrede lige ned mod os. Der var, saavidt vi kunde se, 6 Mand i hver, vor Lods raabte dem an og lod dem vide, at hvis de ikke holdt sig paa Afstand, vilde der blive skudt paa dem. De forsikrede, at de kun havde fredelige Hensigter, de vilde handle; de havde Papegøjer, smaa Aber og Frugt.

De fik saa Lov til at komme nærmere, men maatte holde sig paa et Par Favnes Afstand. Vi købte lidt Frugt af dem, og de var tilsyneladende meget skikkelige. Da Baaden kom nærmere for at aflevere Frugten, saa vi noget bevæge sig under en Maatte henne i Stævnen af Baaden. Vi pegede paa dette og lod dem forstaa, at vi vilde se, hvad det var, de gemte der; men det var de meget uvillige til. En af vore Folk tog da med Baadshagen og rev Maatten til Side, og saa viste det sig, at det var en lille, nøgen Pige paa maaske 4 Aar. Det var aabenbart Mening, at hun skulde have været druknet.

Vi begyndte nu at handle med dem om hende, og inden længe havde vi hende for 5 Mexican Dollars, d. v. s. Kaptajnen gav 3 Dollars og Charley og jeg hver 1. Hvad det stakkels Barn tænkte sig, da hun blev langet over til os, er ikke godt at vide, men det varede ikke længe, inden hun syntes at forstaa, at vi

kun vilde hendes Vel. Vi fik med det samme af en Skjorte lavet et lille Skørt til hende; hun fik en Banaan og et Par Kiks og noget varm The, og lidt efter sov hun paa et Tæppe agter i Baaden. I Hongkong blev hun anbragt i et fransk Missions-Børnehjem, og der blev betalt 300 Dollars for hende en Gang for alle. Saavidt jeg ved, kom hun senere ned paa en Missionsskole i Saigon.

Da vi havde faaet Baadene fra Siden, gik Turen ned ad Floden igen. Nede ved Kratskoven eller Djunglen fortalte Lodsens os, at der var Dyr, som vi kunde skyde; vi skulde bare gaa over en lille Bjergkam, saa vilde der være Jagt. Kaptajnen, Lodsens og jeg, samt Flensborgeren og en af Malajerne gik i Land, og Charley skulde sejle Baaden lidt længere ned med Strømmen, hvor der var en aaben Plet, og vente paa os.

Det kunde let have gaaet galt for os der. Geder eller Dyr, som vi havde tænkt os, var der ingen af, men derimod ved et lille Vandløb tydelige Spor af en Tiger. Vor Fører mente, at den paa et bestemt Klokkeslet vilde komme ned til Vandløbet, og naar vi lagde os bag nogle Sten, som han anviste os, vilde vi derfra kunne faa Skud paa den. Vi var dog noget ængstelige og vel ikke uden Grund. Ingen af os havde nogensinde været paa en saadan Jagt, og Stedet, hvor vi laa, var ogsaa noget farligt. Jeg laa oppe paa en stor Sten, godt gemt af nogle Træer, ingen af os

tænkte paa andet end Tigeren. Da blev Malajen paa én Gang urolig; vi hørte en underlig Lyd lige over os; han gav mig et Spark, saa jeg faldt ned af Stenen. I det samme skød Kaptajnen hen over mig, og Malajen svingede sin Kris og huggede med den, og i næste Øjeblik laa en mægtig, hovedløs Python-Slange bag Stenen, hvor jeg havde ligget; dens Hoved, som Malajen med et Hug havde fjernet fra Kroppen, var forøvrigt knust af Kaptajnens Haglskud, som var aflyret paa klos Hold. Tigeren passerede Vandløbet i samme Øjeblik; den gav et Brøl fra sig, da den hørte Skuddet, og forsvandt saa ind i Buskene, og vi havde faaet saadan en Skræk i Livet af Slangen, at vi ikke skulde have noget af at forfølge Tigeren. Slangen blev bragt ombord, og Kaptajnen tog Skindet af den og tørrede det. Vi kom ombord den næste Morgen, og Livet gik atter sin Gang. Vi fik vor Last og naaede uden større Oplevelser vort Bestemmelsessted.

I Swatow laa en portugisisk Bark, som Mandskabet var død fra. Kaptajnen stod alene med 2 Kinesere, en Kok og en Boy. Han var rejst til Hongkong for at se, om han kunde faa en Besætning. Han skulde ned til Melbourne. Vi tre kom i Forbindelse med ham, og Resultatet blev, at vi kom ombord, de to som Styrmand og den tredie som Sejlmager; dette sidste blev denne Gang Charley. Der blev endvidere skaffet 12 Malajere som Matroser.

Vi kom med en Kystdamper op til Swatow og var

ikke stærkt begejstrede for denne ret uhyggelige Feberplads. Skibet saa heller ikke godt ud, men efter en grundig Rengøring og Desinfektion, blev der til at være.

Skibet havde Ballast inde, og en skønne Dag blev vi af et halvt Hundrede Sampaner bugseret ud ad Floden, og saa gik vi tilsøs. Vi valgte den østlige Rute, Øst om Carolinerne og Ny Hebriderne. Vi var heldige med Vinden og gjorde Rejsen paa 36 Dage. Det var en vidunderlig Rejse sammenlignet med, hvad man ellers kan komme ud for. Malajerne var ogsaa gode Søfolk, de var som Katte oppe i en Rigning, men de taalte ikke, at man talte haardt til dem. Jeg havde en Dag skældt en af dem ud, fordi han havde grisset Dækket til med Maling; han blev helt tavs og graa i Ansigtet. Jeg lagde Mærke til, at han en Dag havde saa travlt med at faa slebet sin Kniv med en Fil, som han havde fundet et eller andet Sted, og han holdt hele Tiden Øje med mig. Jeg syntes at kunne se et ondt Glimt i hans Øjne, men jeg lod som ingenting. Om Eftermiddagen satte jeg mig hen paa Forkant af Hytten og lod, som jeg havde travlt med at rense en stor Colt-Revolver og et Winchester-Repertergevær. Jeg gjorde Charley opmærksom paa ham og for at berolige ham, bad jeg Charley om at kaste en Flaske højt op i Luften og overbord, og jeg skød den da i Stykker, inden den naaede Vandet. Dette syntes at slaa koldt Vand i Blodet paa Ma-

lajen; han forholdt sig rolig, og der skete intet. Vi holdt dem i Arbejde hele Tiden, saa at de fik saa lidt Tid som muligt til at fange Griller, og Rejsen gik som nævnt ret hurtigt, jævn Vind hele Tiden, kun nogle faa Dages Stille under Linien. Ankomsten til Melbourne blev vi alle mønstrede af. Malajerne blev sendt med en engelsk Damper til Hongkong, og vi andre tre med en japansk Damper »Kobe Maru« op til Yokohama. —

Kaptajnen paa Damperen havde fortalt os, at der hvert Aar paa denne Tid (i Juli) blev udrustet nogle amerikanske Hvalrosfangere, som gik ud fra Yokohama til Camschatca. Det var »Fore and aft« Skonerter, og de tog som Regel japansk Besætning, der var sjældent andre hvide Mænd ombord i disse Skibe end Føreren og Styrmandene. Vi fik, efter at vi havde set os om i Byen i nogle Dage, fat paa Føreren af det ene af disse Skibe, en gammel Hvalfanger, som nu kun gjorde denne ene Tur hvert Aar. Turen var beregnet paa at skulle vare 4 Maaneder. Vi skulde ikke have nogen fast Løn, men Udbyttet af Fangsten skulde deles saaledes, at Skibet fik Halvdelen. Resten skulde deles i 16 Dele, heraf tog Føreren 4 Dele, vi tre, som skulde være Jægere og samtidig gøre Tjeneste som Styrmand, fik hver 2 Dele og de 6 Japanere hver 1 Del.

Økonomisk set var det en god Tur, men hvis der

er noget, der hedder Rovdrift, saa var det vel nok det, vi drev. Det var et modbydeligt Slagteri. Føreren kendte kun Raahed og Brutalitet, og havde vi tre ikke holdt saa ubrødeligt sammen, var vi næppe kommet levende derfra. Den første Gang, han optraadte overfor os, fik han at vide, at vi var som ét, og hvis han ikke holdt sig i Skindet, vilde han blive skudt ned som en Hund. Han holdt sig, og da vi kom tilbage til Japan og havde faaet regnet af med Manden, hvilket heller ikke gik helt glat, havde vi faaet nok af Eventyret. Vi gik ombord i en japansk Djunk og kom ned til Yokohama igen. (Denne Tur, som ikke har meget med Sejlads at gøre, vil blive beskrevet i et andet Afsnit).

Nu syntes vi, at vi skulde hvile lidt ud, og vi slog os til Ro her en Maanedstid og levede bon. Vi blev saa enige om, at vi skulde se at komme hjem til Europa. Vore Veje maatte nu skilles, og der blev holdt en større Afskedsfest paa Hotellet. Charley og Otto kom ombord i et Hamburger-Skib, som gik direkte hjem; jeg kom ombord paa en Bark, som hed »Valparaiso«, hjemmehørende i Altona; den laa i Kobe og lastede Kampher til le Havre i Frankrig. Vi naaede alle tre tilbage til Hamborg i Marts Maaned 1885.

Hjemrejsen med »Valparaiso« blev som en Lystrejse, for det turde vel nok være enestaaende, at et Sejlskib gør en Rejse fra Japan til le Havre, over tre Fjerdedele af Jordens Omkreds, uden at bjerge

Bramsejlene mere end 1, skriver én, Gang, og det blev endda ikke til Storm for Alvor. Vi havde ogsaa den længste Rejse, jeg nogensinde har oplevet, vi var 204 Dage i Søen.

Vi forlod Kobe i fint Vejr, med Sang og Spil, thi ogsaa her var et Par Harmonikaer, og naar man er »Homeward bound« er Humøret altid højt. For mig var det dog ikke noget særligt. Jeg havde, som allerede nævnt, kun modtaget tre Breve hjemmefra i de 10 Aar. Et lille Tryk hvilte ogsaa over Skibet, idet en ung Letmatros, Hans, fra Flensborg, som var kommet ud med Skibet for et Aarstid siden, og ikke havde kunnet taale Klimaet, havde været syg hele Tiden. Kaptajnen havde lagt ham paa Sygehus, hvor der var noget saadant, men taget ham med ombord, naar Skibet atter forlod Havnen. Han var haabløs syg, men bad om at komme med hjem. Han kom ogsaa med, men tre Uger senere, da vi var nede i de tropiske Egne, døde han og blev paa sædvanlig Vis sænket i Havet.

Ved denne Lejlighed stødte jeg for første Gang for Alvor paa den blandt Søfolk saa udbredte Overtro, at den, som syer en død Kammerat ind i sin Køje, kommer ikke levende til næste Havn, d. v. s., han falder overbord.

Da Styrmanden kom og spurgte, om nogen vilde sy Hans ind, nægtede de det alle. Jeg stod ved Roret, medens dette gik for sig, og da jeg hørte, at Styr-

manden fortalte det til Kaptajnen, sagde jeg: »Da vil jeg vise Hans den sidste Vennetjeneste«, og saaledes blev det. Jeg bad et stille Fadervor over ham, da jeg var færdig, og vi fortsatte Rejsen.

Vi laa i Stræderne omtrent et Par Maaneder i fuldstændig Vindstille. Solen stod lige over os som en glødende Ildkugle, og gjorde Dagene næsten uudholdelige. Ikke en Vind rørte sig, og kun Strømmen førte os noget frem og tilbage. Kaptajnen havde valgt Ruten øst om Fillipinerne og Molukkerne mod Timor-Strædet; havde han lagt Ruten østligere, havde der været mere Chance for Vind. Men nu laa vi her og stegtes. At foretage noget Skibsarbejde var umuligt i Solen midt paa Dagen. Vi sad eller laa og dasede, hvor der var en Smule Skygge. Et Par sad og spillede Skak, saa man var ved at blive Idiot af at se paa det; de kunde sidde i Timer uden at sige et Ord eller flytte en Brik. Et andet Hold paa 4, hvoraf jeg var den ene, spillede Bluff (Poker) om Tændstikker, og Tiden gik.

Vi slap endelig gennem Stræderne og ud i det indiske Ocean, og nu fik vi de første Spor af Sydostpassaten, og Kursen gik mod »Kap det gode Haab«. Passaten var mild, og selv om Solen brændte, var der dog lidt Luft.

Nu blev der sat alt, hvad der fandtes af Sejl, Læsejl paa begge Sider af Stortoppen og til Luvart paa Fortoppen. Da Sejlene havde staaet et Par Dage, og

alt Stræk var ude af Fald og Skøder, blev disse bændslede fast til Vantene, saa hvis der var kommet en Orkan, havde det været umuligt at bjerge et eneste Sejl, men der kommer yderst sjældent noget saadant her, og Sejlene stod nu saadan i 6 Uger. Naglebænke og alt lignende blev skrabet og lakeret, Skibet blev malet baade inden- og udenbords, og det saa ud som en Yacht.

Vi var i Løbet af disse 6 Uger kommet ned paa Højden af Mauritzius, og Vejret begyndte at blive noget uroligt. Læsejl og al den Slags Luksus blev strøgne, og det blev nu ogsaa koldere.

Vi passerede »Kap det gode Haab« tæt op under Land; det var egentlig Meningen, at vi skulde have anløbet »Capetown« for at faa Vand, men nu var Vinden frisk og god, og vi satte Kursen mod St. Helena, hvor vi fik frisk Vandforsyning og en Del Grøntsager, navnlig Kartoffler, og det var paa høje Tid, for Skjørbugen havde saa smaat begyndt at melde sig. Tandkødet begyndte at løsne sig paa flere af Folkene; andre fik Eudem, men da vi fik disse friske Provisioner, forsvandt det altsammen i Løbet af kort Tid. Vi havde nu en ganske frisk Sydost-Passat, og det gik raskt op mod Troperne igen, men atter her blev vi opholdt længe i det stille Bælte.

Sydkorset sank nu i Havet, og Karlsvognen begyndte saa smaat at vise sig i Horisonten. Det var de hjemlige Egne, som lod sig ane. Hvad havde de

til os? Jeg syntes sommetider, at det hele var meningsløst, ligge og sejle Jorden rundt baade paa den ene og den anden Maade og døje snart den bitreste Kulde og snart den tropiske Hede med alle dens Plager. Men saa det næste Øjeblik syntes man alligevel, at Verden var skøn.

Vejen gik nu op over Ækvator gennem Sargassohavet og Nord paa ad Bermudas Øerne til, og saa med det nordlige Vestenvindsbælte forbi Azorerne og mod Kanalen, og endelig, som nævnt, efter 204 Dage kom vi ind til le Havre, og i Marts Maaned 1885 tilbage til Hamburg.

Clairvoyanten fra 1878 havde faaet Ret. Jeg kom ikke hjem med samme Skib, som jeg gik ud med; det havde været længe, 6 Aar var gaaet, og Drengen, som forlod Danmark i 1875, kom nu 10¹/₂ Aar efter hjem som noget af et Mandfolk; det havde jo, som man siger, ikke været lutter Lagkage altsammen.

Kammeraterne Charles og Otto tog jeg endelig Afsked med i Hamburg; det var deres Mening at rejse hjem en Tid og saa gaa paa Navigationsskolen. Jeg rejste ogsaa hjem, og det var ligeledes min Mening at gaa paa Navigationsskolen for ogsaa at faa den danske Styrmandseksamen og faa aftjent Værnepligten, og saa komme ud i den store Verden igen. Men det blev helt anderledes.

Charles saa jeg aldrig mere, han var Skibsfører, da jeg sidst hørte fra ham. Otto traf jeg 30 Aar senere; han var da Grosserer i Hamburg. Jeg traf ham i Eksprestoget mellem Køln og Hamburg. Jeg var da Ingeniør og Fabriksdirektør i København.

Det var i Foraaret 1914. Jeg havde været paa en Indkøbsrejse i Tyskland. Jeg kom fra Nürnberg, Frankfurt a/M., og havde sidst været i Køln. Det var Eksprestoget fra Køln 4,55 E. M., og da vi havde passeret Düsseldorf, gik jeg ind i Spisevognen og fik Plads ved et Tomandsbord. Tjeneren spurgte mig netop, om jeg ønskede Vin, da en Herre kom og satte sig paa den ledige Plads overfor mig. Jeg forlangte $\frac{1}{2}$ Flaske »Brauneberger«. »Og en til mig,« siger den Nyankomne. Til mig siger han: »Det var mærkeligt, vi har samme Smag.« Jeg saa lidt paa Manden og tænkte, hvem er han? Stemmen og de Øjne. Han begyndte straks at indlede en Samtale, og jeg spekulerede stadig paa, hvem han kunde være, jeg maatte kende ham. Han begyndte at fortælle saadant lidt vovede Historier, og jeg gjorde ham opmærksom paa, at de Medrejsende lyttede saa interesserede. Han sagde: »All right, saa taler vi Engelsk«; men saa havde jeg ham, og det fløj ud af mig paa Hamburgerplatt: »*Dats, ja, gottverdammii Otto*«. »Paul!« raabte han.

Den Genkendelse efter 30 Aar maatte fejres; der kom en Flaske Skum paa Bordet, og en til, og til

Trods for, at det var Midnat, da vi naaede Hamburg, blev der en større Fest. Natten gik, og vi sagde paa Gensyn, da jeg dampede af med Toget næste Morgen. Vi saas dog aldrig mere, kort efter kom Krigen. Otto hørte til de krigsbegeistrede; han var Reserveofficer i Flaaden, og han forsvandt.

ANDEN DEL

TIL ORLOGS

Da jeg kom hjem efter at have været borte i 10¹/₂ Aar, var jeg en Fremmed overalt, hvor jeg kom; jeg havde en Følelse af, at alle Folk saa paa mig og ligesom spurgte, hvad vil han? Jeg saa mig lidt om en 14 Dages Tid, saa tog jeg til København.

Den 2. Maj 1885 meldte jeg mig ombord i Logiskibet »Dronning Marie«, som laa fortøjet ved »Elephanten« lige ud for Ny Holms Hovedvagt. Der kom saadan noget underligt højtideligt over mig, da jeg første Gang satte Foden paa den gamle Orlogsmands Dæk. En Række Billeder fo'r som en Film forbi det indre Øje; der var Christian den 4de, Niels Juel, Tordenskjold o. s. v., lige til Helgoland.

Der kom flere unge Mænd sammen med mig, og alle var vi begejstrede over at skulle tjene i den berømte danske Flaade. Vi var meget højtidelige til Mode, men ak, atter her brast Illusionerne; vi skulde hurtigt faa Fødderne ned paa Jorden. Der stod en

pæn, ung Mand ved Siden af mig, da Skibssergenten, som vi meldte os til, begyndte at eksaminere os og spurgte mig med en meget grov og vred Stemme: »Naa, hvad er du saa?« »Helbefaren,« svarede jeg, og samtidig svarede den anden, som stod ved Siden af mig: »Candidatus magisterie«.

Det var Skibssergenten for meget; han saa paa mig, som om han vilde mane mig ned med det samme, og saa udrød han: »Nu har jeg aldrig i Livet hørt noget saa idiotisk — helbefaren — candidatus — magi ... hva'fornoget. — Naa, det skal vi Fandenbrækkemig snart faa pillet ud af dig. Du har Nummer 1626, og vil du saa se, at du kan skrubbe af, op ad den Trappe dér og se at komme op i 63de Bakke«, og saa kom der en lang Fortegnelse over alle de Ting, der skulde komme over mig, hvis han nogensinde fik mig at se igen.

I 63de Bakke traf jeg 4 udmærkede Gutter, alle sammen Navigatører. Vi opdagede hurtigt, at Skibssergenten havde Kludder i Regnskabet over Bakkerne Bemanding. Der kom hver Dag nyt Mandskab ind; det var nemlig det Aar, der var Tale om Krig mellem England og Rusland, og Efteraarsmandskabet blev kaldt ind sammen med Foraarsmandskabet; og der kom hvert Øjeblik Folk, som skulde i 63de Bakke. Vi smed dem straks ud, og saa blev de vist andre Steder hen, men vi regnede ud, at hvis vi havde beholdt dem allesammen, havde vi været 15 Mand,

og saa gik to af os i Deputation ned til ham Skibs-sergenten, som ikke vilde se mig mere, og beklagede os i høje Toner over, at vi nu var 15 Mand i Bakken, men vi fik kun udleveret Smør, Sukker og Øl til 5 Mand. Den gamle blev hed om Ørerne; han kunde dog kende mig igen og skulde straks til at spille Bussemand, men saa sagde jeg til min Kammerat: »Vi maa hellere gaa ned til Næstkommanderende«. Det hørte han, og saa tog han mig i Armen og sagde: »Stop, min Ven, den skal vi to nok klare, saa ordnes det nok, skal du se«.

Og det gik!

En af de virkelige Medlemmer af Bakken var Søn af den for sin Slagfærdighed og sine Vittigheder bekendte Ostehandler Aagaard, og hver Gang han havde Landlov, var han lige saa god som en Eidammer-Ost og en Rullepølse. Af de andre tre Kammerater var en fra Frederikshavn, en fra Helsingør og en var Københavner. Hans Fader var Departementschef i et af Ministerierne. Der var altsaa Raad til at feste, særligt naar vi hentede Øl og Punsch til 15 Mand, og vi kun var 5. Vi inviterede saa Naboer og Genboer, og 63de blev berømt, saa berømt, at Næstkommanderende, en Løjtnant, fik Interesse for den, og saa var Herligheden forbi, men heldigvis var vi da ogsaa færdige med Logiskibet.

Vi blev fordelte til de forskellige Skibe, som skulde paa Togt. Forinden oplevede vi dog mangt og meget.

For at vække Krigslyst hos Gutterne blev vi, i Hold paa ca. 50 Mand, vist rundt paa Værftet, Modelkammeret, Rosenborg Slot og lignende Steder, og dør var der Officerer med, som havde været i fremmed Tjeneste; de holdt Krigsforedrag m. m. for os.

Der var bl. a. en Løjtnant, som havde været i fransk Tjeneste og vist havde været med i Affæren ved Tunis. Han var ustyrlig grinagtig; han havde en mærkelig jomfrunalsk Stemme, og man havde ondt ved at holde sig alvorlig, naar han talte til en. En Dag kaldte han paa mig og sagde: »Aa, hør De, unge Sømand, kan De gaa ned i mit Lukaf, altsaa mit Kammer, det er Dør Nr. 2 om Styrbord agterfra, altsaa ikke den første Dør, men den anden Dør; den lukker De op, og saa vil De paa Bordet se to Cigarkasser, en kort Kasse med lange Cigarer i, og en lang Kasse med korte Cigarer i; saa tager De af den lange Kasse med de korte Cigarer, forstaar De, ikke af den korte Kasse med de lange Cigarer, altsaa een kort Cigar, og den bringer De mig her op, lad mig nu se, at De besørger det rigtigt, saa er De flink.«

Det lykkedes mig virkelig at finde den rigtige Dør og den rigtige Cigar og jeg fik den ogsaa rigtig afleveret, og han sagde: »Tak, mange Tak, det var flinkt, De er jo en flink Mand.« »Uha,« tænkte jeg, »er det den Slags Officerer, som skal føre os i Krig, saa skal Vorherre have Tak. Han bliver da sikkert ikke nogen Niels Juel.« Det var den første Søofficer, jeg

kom paa nærmere Hold. Han gjorde ikke noget særligt stort Indtryk paa mig.

Den samme Officer havde nok ikke været saa tosset alligevel. Han havde, som nævnt, været i fransk Tjeneste og havde deltaget i en lille Affære nede i Tunis. Han fortalte os engang senere, hvorledes dette var gaaet til, og hvis jeg nu blot kunde gengive hans jomfrunalske Stemme, vilde Historien være ubetalelig:

»Ser De, den franske Eskadre laa udenfor Fæstningen, som blev bombarderet, forstaar De, med Granater, og saa spurgte Admiralen, om der var nogen, som vilde melde sig frivilligt til at gaa i Land og storme Fortet. Jeg meldte mig straks som den første, og saa kom der naturligvis flere, men først bagefter, og saa sagde Admiralen, at jeg, som havde meldt mig først, absolut skulde føre den ene Trop.« (Han sad hele Tiden, medens han fortalte, og trak ud i sine Manchetter, snart den ene, snart den anden, og i Mellemtiden rullede han paa en Cigaret). »Vi kom ned i nogle store Barkasser og roede lige ind mod Fortet. Der blev skudt paa os og flere blev saarede, men jeg sad henne agter og rullede en Cigaret, ligesom nu, forstaar De, det gjorde mig ikke Spor, og da Fartøjerne tog Grunden, sprang vi alle ud i Vandet, lige ud i Vandet. Jeg var den første i Land, og saa »stormede« vi og tog Fortet, og da vi kom ombord, kom Admiralen hen til mig og hængte Æreslegionens

Kors paa mit Bryst, hør, forstaar De —« og saa slog han sig paa Brystet. —

En løjerlig Fremtoning var han.

Et Par Dage førend vi skulde gaa ombord i de Skibe, vi skulde paa Togt med, skulde de befarne Folk præsenteres for Ekvipagemesteren. Det var Kommandør C. Bruun, han var tillige Chef for Matroskorpset. Han gik og saa lidt paa os, og saa begyndte han at tale til os om, hvilken Ære det var at tjene i den berømte Kgl. danske Flaade, og han haabede, at vi vilde vise os værdige til en saadan Ære. Han sagde, at der paa de forestaaende Togter vilde blive lagt særligt Mærke til de helbefarne Folk, og at der af de bedste vilde blive udtaget nogle, som vilde komme paa en særlig Skole for at blive uddannet til Underofficerer. Han tilføjede, at de, som blev udtagne og bestod en Eksamen, kunde skabe sig en smuk Stilling og en god Levevej.

Nu gik vi ombord; jeg kom med den nye Fregat »Fyen«, som skulde ud paa sit 2det Togt, til Spanien og Madeira; det blev en ren Lystsejlad for os alle, og den Besætning, som var der ombord, var ogsaa en ualmindelig Samling af raske Gutter. Den Mand, som havde Æren af, at dette Togt blev en uforglemmelig Oplevelse for hele den 400 Mand store Besætning, var Skibets Næstkommanderende, Kaptajn, senere Viceadmiral Wandel; han var som en Fader for os alle.

Jeg blev udtaget til Topsgast paa Stortoppen, hvilket vil sige, at jeg kom til at tilbringe min meste Tid oppe i Storemærs; her var frisk Luft og fri Udsigt til alle Sider.

Det blev som sagt en herlig Tur, som alle Deltagerne mindes med Glæde Resten af Livet. Da der var gaaet 25 Aar, lykkedes det mig at samle 85 af Kammeraterne til en Mindefest. Paa 30 Aars Dagen lykkedes det kun at samle 30, men det var midt under Krigen; paa 40 Aars Dagen var 40 mødt, og det kan jo ikke nægtes, at vi havde forandret os lidt. Der var nu mange kendte Mænd blandt disse 40. Der var fhv. Guvernør i Vestindien Helweg Larsen, Overretssagfører Frederik Wolff, Sceneinstruktør Poul Nielsen, Kunstmaler P. Schou, som endnu er Overlærer paa Teknisk Skole, Bankmanden Eriksen, Balletmester Chr. Christensen, Retspræsident Koch, Apoteker Peytz m. fl. Vi mødtes som Venner og sagde straks du til hinanden; ak ja, Søen binder. —

Der blev ganske rigtigt, som Kommandør Bruun havde sagt, lagt særlig Mærke til de befarne Folk. Der blev paa Kaptajn Wandels Befaling udtaget 10 unge helbefarne, som for de flestes Vedkommende var Navigatører; iblandt disse var ogsaa jeg. Vi skulde gennemgaa et Samariterkursus hos Skibslægen. Reservelæge Dr. Manicus holdt Foredrag for os 2 Gange om Ugen, og hver Morgen, naar der blev pebet »De syge til Doktoren«, havde vi at møde iført

hvide Kitler, og ligesom de medicinske Studenter paa Hospitalerne følger Professoren overalt, saaledes fulgte vi Doktoren her. Jeg maa sige, at han tog sig den Opgave at lære os noget meget alvorligt, og da vi kom hjem, fik vi i Hold paa 2 ad Gangen Lov til at komme med ham ind paa Frederiks Hospital for at overvære Professor Blochs Operationer. Det var navnlig Behandlingen af brækkede Arme og Ben samt Amputationer af saadanne, vi skulde se. Det var, som Kaptajn Wandel sagde, den Slags Ting, vi kunde komme til at staa over for ombord i Koffardskibe, hvor der ingen Læge var. Det var en udmærket Idé, men jeg har ikke hørt, at den er praktiseret hverken før eller senere; det var ogsaa kun en Kaptajn Wandel, der kunde faa en saadan Idé.

Vi kom hjem, og opmuntret af de glimrende Forhold ombord paa »Fyen«, begik jeg den største Fejl, for ikke at sige Dumhed, jeg nogensinde har begaaet. Jeg lod mig af Kommandør Bruun overtale til at gaa ind paa den før omtalte Skole og blev Overmatros, senere Underbaadsmand, altsaa Underofficer i den Kgl. danske Marine. Bevares vel, det var en meget hæderlig Stilling, men jeg fik paatrykt et Slags Pariastempel, som aldrig senere har kunnet vaskes af. Jeg har maattet føle det hele mit Liv, selv nu, hvor jeg er passeret det 70de Aar, har jeg maattet høre for, at jeg har været Underofficer. Da jeg i Aarene 1891—96 opfandt den traadløse Telegraf, blev det

slaaet ned, fordi det var en Underofficer, som kom med det. Da jeg senere blev Telegrafingeniør, hvor jeg havde Officersrang og kom i Officersmesserne, maatte jeg høre det. I et mindre Orlogsskib, som jeg gjorde en kortere Rejse med hver Sommer for at lede Bygningen af Felttelefon og Telegrafledninger, begyndte Chefen en Dag at underholde sig med en af Officererne paa Fransk og kom med ret haanlige Bemærkninger om mig. De Herrer regnede jo med, at jeg ikke forstod dem, men da jeg saa paa Fransk sagde: »Mine Herrer, De maa hellere tale Russisk, naar det er noget, jeg ikke maa forstaa, da jeg har noget Kendskab til de fleste andre europæiske Sprog,« taug de.

Dagen efter denne lille Episode kom Viceadmiral Wandel ombord for at inspicere Flaadens Mærkevæsen. Han var naturligvis Gæst i Messen til Middag, og der skete da følgende: Efter at Ekscellensen havde takket Chefen for den udmærkede Orden, hvori han havde fundet alt, og takket Officererne for den kammeratlige Modtagelse, sagde han: »Og til Dem, Ingeniør Sørensen, vil jeg sige, at det er mig en Glæde endelig at kunne hilse paa Dem i en Officersmesse; der har De hørt hjemme længe; jeg husker Dem fra Fregatten »Fyen«, hvor jeg var Næstkommanderende, og siden har vi to jo gjort Tjeneste sammen i snart 15 Aar, og De har altid udført et samvittighedsfuldt og godt Arbejde.« Fra den Dag

af lod man være med at tale fremmede Sprog, naar jeg var tilstede, men jeg havde dog saa omtrent faaet nok, og et Par Aar efter sagde jeg Farvel til alt Militærvæsen.

Det var mærkværdigt med de fleste af den Tids Officerer; de betragtede kun deres Underofficerer som — — — ja, det er ikke værd at opholde sig længere ved det. Der var kun nogle enkelte, som kunde se andet end Slaven i Underofficeren, men de faa var ogsaa store og noble Mænd, som tiltvang sig Respekt og Ærbødighed overalt, og under saadanne Officerer var det en Glæde at tjene.

Jeg var altsaa blevet Overmatros og blev straks udkommanderet med Briggen »Ørnen«, som var Skoleskib for Underofficersskolen. Chefen for denne Skole var Kommandør Wulff, men han var dog ikke med Skibet. Skibets Næstkommanderende var en ung Kaptajn, som en Dag lod mig vide, at selv om jeg havde faret tilsøs i 10 Aar med Koffardiskibe, saa maatte jeg endelig ikke tro, at jeg var Sømand. Nej, Sømand blev man kun, hvis man havde gennemgaaet den Kgl. Marines Underofficers-Elevskole, men der kunde man ogsaa lære lige saa meget paa et Aar, som paa ti Aar til Koffardis. Ja, ja, tænkte jeg, lad os se.

Vi laa nu en Maaned og sejlede rundt i de danske Farvande, d. v. s., vi laa den meste Tid i Nyborg og

holdt Rejsningsmanøvrer; det var en Træning af Eleverne, op og ned ad Vantene, frem og tilbage paa Dækket, en Jagen med dem saa brutal og hensynsløs, at de af og til var helt fra Sans og Samling. De var helt vilde sommetider. En Dag sprang en Elev i Desperation ned fra Fokkeraaen; mærkeligt nok kom han intet til; han faldt i et Sejl. Der skabtes et Had i disse unge Menneskers Sind mod alt, hvad der hed Officerer og specielt mod denne Kaptajn.

Efter denne Tur i Nyborg skulde vi en Tur tilsøs, d. v. s. op gennem Kattegattet og over Nordsøen; vi skulde til Leith i Anledning af, at der var stor Udstilling i Edinburg. Gennem Kattegattet havde vi fint Vejr, men da vi var godt forbi Skagen, fik vi Modvind; det var dog Magsvejr, saa vi kunde føre begge Bramsejl. Det var en behagelig Sejlads en tre fire Dage, men saa begyndte det at friske op, og der kom nogen Sø.

Nu var Briggen i Virkeligheden et rigtigt godt Søskib, og den laa jo let paa Vandet, saa man egentligt med et saadant Skib skulde kunne gaa over Nordsøen Sommerdage med omtrent tørt Dæk, men vi fik noget andet at vide.

De ældste Elever var udtagne til Rorgængere, og de havde lært at styre om Vinteren paa Skolen ude i Overgaden oven Vandet. De vidste nok, at der var noget, som hed Bidevind, men styre Bidevind havde de ingen Anelse om. Vinden gik nu

mere og mere om til Nordvest og blev en jævn Kuling, og Skibet begyndte at tage Vand ind over Bougen, og jo mer det friskede jo mere Vand tog hun over.

Nu er eller var disse Skibe slet ikke indrettede til at gaa saadan, om jeg saa maa sige, i oversøisk Fart; intet uden netop Kanonerne kunde surres paa anden Maade end med et Stykke Skibmandsgarn til en lille Øjeskrue, som vi skruede ned i Dækket. Jeg bemærkede til den nævnte Kaptajn, at alt, hvad der fandtes paa Dækket af Kasser og Tønder, straks vilde gaa overbord, dersom vi fik en Smule Sø i Nordsøen, men det vilde han intet høre om.

Nu friskede det noget mere, og Bramsejlene maatte bjærges. Paa Førstevagten omkring Kl. 10 kom Kaptajnen hen paa Fordækket og gav sig i Snak med mig: »Kan De se,« sagde han, »de Elever styrer meget bedre end nogen helbefaren Mand.« »Naah,« svarede jeg, og i det samme kom en Sø ind over den bagbords Boug, som fyldte hele Fordækket, og alt, hvad der fandtes paa Dækket, kastedes ned i Læ. Et Par Kasser med Redningsbælter sloges i Stykker, og Kaptajnen saavel som vi andre var halv druknede. »Nej, dette gaar ikke,« sagde han, idet han søgte at komme agterud. »Gaa hen og tag Røret,« raabte han; han nævnte dog intet Navn, og jeg blev, hvor jeg var, i Færd med at bjerge alt det løslaaede Gods.

Der kom en Sø til; den slog helt op i Fokken, og Skibet tog en svær Overhaling. Saa kom Chefen paa Dækket; jeg blev kaldt hen agter, og Chefen bad mig tage Roret, og et Kvarter senere havde vi næsten tørt Dæk. Chefen gik atter ned, og Kaptajnen, som havde faaet tørt Tøj paa, kom nu hen og gav sig i Samtale med mig igen. »Jah, nu gaar den jo bedre,« sagde han, hvortil jeg bemærkede: »Synes Kaptajnen? Det var dog ellers de to dygtigste af Kaptajnens Elever, som stod til Rors.« Han svarede intet, gik ned i Kakhytten og kom lidt efter tilbage med et Ølglas halvt fyldt med Sherry, som han gav mig. Saa begyndte han at fortælle, at han ogsaa havde sejlet til Koffardis. »Ja Tak,« var mit Svar, »som Løjtnant og Fører af en Postdamper, men De har aldrig staaet til Rors i et Sejlskib i Storm, og nu vil De vel tilstaa, at De ikke kan udklække Søfolk ude i Overgaden paa Christianshavn. »Ja, men i almindeligt godt Vejr styrer de godt nok.«

Der var ingen Anledning til at uddybe dette Spørgsmaal yderligere. Lidt efter blev der slaaet otte Glas, og Vagten skiftede. Der kom en helbefaren til Roret, og først da Søen atter var blank, overtog Eleverne det igen.

Nogle Dage senere kom vi ind til Edinburg, hvor vi laa en halv Snes Dage og havde Lejlighed til at se den herlige, gamle By. Udstillingen var lige saa kedelig som alle andre Udstillinger, men Byen med den

prægtige, gamle Borg og den skønne Omegn var jo nok værd at se.

Rejsen hjemad gik glat og let, og vi havde ikke saa snart strøget Kommandoen, før der var Ordre til mig om, at jeg skulde med Fregatten »Jylland« til Vestindien.

FREGATTEN »JYLLAND«S SIDSTE
REJSE, SET FRA STORE MÆRS

Togtet med »Jylland« til Vestindien i Vinteren 1886—87 begyndte som alle disse Togter begynder. Mandskabet kommer ombord, Kommandoen hejses, Admiralen inspicerer Skibet, og saa gaar det til Vedbæk.

Vedbæk er altid første Station paa Vejen. Her bliver Skibet saa endeligt bragt i Orden, hvilket der sjældent bliver Tid til inde paa Værftet. Her kommer Chefens og Officerernes Damer ud for at se Skibet, og, jeg havde nær glemt det, her kom hele Kongefamilien ombord for at tage Afsked med Prins Carl, som skulde ud paa sit første Togt som Lærling. Vi var jo ikke saa lidt vigtige af at have en kgl. Prins ombord.

Da alt dette var vel overstaaet, dampede vi af op gennem Kattegattet, og saa gik Livet sin regelmæssige Gang ombord. Vi besøgte Portsmouth, hvor vi laa nogle Dage.

Jeg maa her indskyde et Par Bemærkninger om

C: WOLFF
NW: GAD
SMOLEFF: UL

14 FG JYLLAND I KRIG OG FRED s 113-130

Skibets Bemanding. Chefen var Kommandør Wulff, en gammel, gnaven Herre, som vi heldigvis ikke saa meget til, og naar vi saa ham, var der aldrig noget godt i Vente. Næstkommanderende, Kaptajn Gad, var en af de store. Han var en høj, statelig Mand med stort, blondt Overskæg og spidsklippet Hageskæg, et Par milde, brune Øjne, som dog godt kunde blive haarde. Var der noget alvorligt paa Færde, trak han den venstre Moustachespids ind i Munden og stod og tyggede paa den; saa vidste man, at nu var Kaptajnen ved at blive vred. Han var en nobel og fin Officer, som var elsket af alle ombord, og havde vi ikke haft ham, var Skibet blevet et Helvede. Saa var der Kaptajn U., han t-a-l-t-e s-a-a l-a-n-g-s-o-m-t, han var ikke til at holde ud. Han fandt en Nat paa Vagten en af de unge Løjtnanter siddende og sove i en Mærsefaldsballie. Han gik hen agter og raabte saa: »Løjtnant X . . . jeg vilde gerne vide, hvad de bestiller oppe i Store-Mærs.« Løjtnanten entrede op og kom ned: »Jeg melder Hr. Kaptajnen, at de sover.« Saa vilde han gerne vide, hvad der bestiltes i Forre-Mærs. Løjtnanten entrede op og kom ned og meldte, at de ogsaa sov der. Saa vilde han ogsaa gerne vide, hvad de bestilte i Kryds-Mærs. Resultatet blev det samme. Saa sagde Kaptajnen: »Er De nu vaagen, Løjtnant X?« »Ja, Hr. Kaptajn,« var Svaret. »Godt, saa kan De gaa hen og sætte Dem igen.« Han blev dog paa Benene Resten af Vagten.

Kapt. U. havde specielt Tilsyn med Prinsen, og hvad han ellers var, maa Gud vide. Saa var der de 4 Kvarterchefer (ældste Løjtnanter), S., G., O. og H. og saa en Del unge Løjtnanter, hvoraf jeg kun kan huske en, da Cunha. Den øvrige Besætning, Underofficerer, Maskinpersonalet og Værnepligtige udgjorde ialt ca. 400 Mand. Det er helt underligt nu at sidde og tænke paa, at alle disse Officerer og Underofficerer paa ganske enkelte nær er døde og gaaet ind i Chefens Kahyt den høje. Naar man undtager Kaptajn Gad og Løjtnant N. T. O., var hele den øvrige Stab af Officerer ganske almindelige Mennesker, som der ikke var meget at sige om.

Kaptajn Gad var Idealist; for ham drejede det sig om, at Togtet blev, hvad det skulde være, et Øvelsestogt, og saa om at skabe saa menneskelige Forhold ombord som muligt. Løjtnant O. var af en hel anden Type, og havde han ikke baaret Søoffice-rernes Uniform, saa, ja — — — Hans Sprog overfor os alle var haanende og modbydeligt; de befarne Folk kaldte han for Bønderkarle og Agerdyrkere, og Folkene af Lægdsrullen, som aldrig havde været paa Søen, kaldte han Sømænd. Min Plads var oppe i Storemærs, saa der skulde jo noget til, for at han kunde komme til at se sig gal paa mig. I disse Skibe var det almindeligt, at Underræerne besattes med Lægdsrullefolk, medens de egentlige Søfolk maatte højere tilvejs, og man kan jo egentlig ikke undre sig over,

at Lægdsrullefolkene var noget ængstelige de første Gange, de skulde ud paa Ræerne. Saa hørte man Hr. O. staa henne paa Vagtsbænken og raabe: »Aa, hør De Arkitekt eller hvad Fanden De nu er, ka'e De se at komme lidt længere ud paa Nokken, der sku' gerne være Plads til Professoren ogsaa.« Han havde et Kælenavn blandt Mandskabet; de kaldte ham »Pukkelole«, skønt han var en høj, slank og flot Mand. Sommetider fik han Svar paa sine Udfald mod Folkene. En Dag, jeg med to af mine Topsgæster stod ude i Røstet og bændslede Talliereb, stak han Hovedet ud over Rælingen, da han hørte os banke og sagde: »Hva' æ de fo' no'n Bisser der nere?« Og en af Folkene vendte sig om og svarede: »Det er to Agerdyrkere og en Forvalter, Hr. Løjtnant.« »No'e,« sagde han og forsvandt.

To af Underofficererne maa nævnes, Overbaadsmand Th. Nielsen og Underbaadsmand Foltmann, to af den Slags, som man aldrig hører noget til, undtagen naar der var noget alvorligt paa Færde.

Jeg hørte som nævnt til i Store-Mærs. Der var en Overmatros til i dette Mærs, men han var syg, saasnart det begyndte at blive daarligt Vejr; det var en af den ovennævnte Kaptajns Elever. Han kunde være meget rar, men som Sømand duede han absolut intet, han hed H. P., men blev aldrig kaldt andet end D. P., d. v. s. Daarlige Peter. Det var saa sin Sag, at Manden var daarlig, men man kunde aldrig stole paa,

at han var paa sin Post. Bæstet drak sig fuld, og for at dække over ham maatte jeg saa tage Vagten for os begge. Det førte til, at jeg redte mig en Køje oppe i Mærset, og jeg kom ikke paa Dækket uden for at spise, eller hvis der ellers var noget.

Vi forlod Portsmouth i fint Vejr; Vinden var østlig, og saa snart vi var godt ude i Kanalen, sattes Sejl, først Mærsejl og Klyver, derefter kom Fokken. Saa blev Skruen hejst, og derefter sattes Bramsejlene, og nu var man ligesom hjemme igen, d. v. s., alle de befarne følte sig som hjemme; de andre brækkede sig, for der var kommet nogen Sø; men dem derom, som Jyden sagde.

Disse gamle Fregatter var udmærkede Sejlere; »Jylland« løb allerede nu 9 à 10 Knob. Batteriportene blev lukket, og der lagdes ekstra Surringer paa Kanonerne. I Løbet af Natten passerede vi Kap Ouesant og stod nu med en meget frisk Kuling et Par Streger agten for tværs ud i Atlanterhavet med Kurs mod Madeira. Det var i Begyndelsen af November, og det var bidende koldt; efterhaanden kom der Byger af Regn og Sne.

Den næste Dag gik uden større Oplevelser; der var Tøjevask. Det var for de Værnepligtige af Lægdsrullen vistnok en sur Dag, men de, som frøs mest, var de smaa Lærlinge, de smaa, spæde Admiralsfrø. Jeg havde et Par Overtræksbukser, som trængte til en Omgang, og jeg slog mig ned henne mellem Dren-

gene, hvor der var bedst Plads; de laa paa Knæ og skrubbede. Fingrene var helt blaa af Kulde, og de fleste af dem græd. »Hvad Fa'n tuder du for,« sagde jeg til en af dem. »Jeg kan ikke,« var det ynkelige Svar, saa saa' jeg, at det var Prinsen; han saa op paa mig med et Par store Øjne. »Saa kom nu her,« sagde jeg, »og stik Hænderne ned i min Pøs« (jeg havde været nede hos Kokken og stjaalet noget varmt Vand), »og saa skal jeg hjælpe dig.« Saa blev Hs. kgl. Højheds Overtræksbukser vaskede for den Gang. Tøjet blev hængt op, men en hel Del blæste overbord, og Resten maatte bjerges og tørres i Maskinen.

Vinden tog imidlertid til, og hen paa Eftermiddagen maatte Bramsejlene bjerges, og Ræerne blev taget ned. Min Kammerat D. P. var naturligvis allerede meldt syg, men jeg havde to udmærkede, helbefarne Topsgaster i Mærset, en Styrmand Dam og en Matros, som hed Kresten; de havde begge to tidligere sejlet fra Hamborg, saa de var gode nok.

I Løbet af første Vagt friskede det mere op, og henad Midnat havde vi en stormagtig Kuling. Der stod temmelig høj Sø, og ved Vagtskiftet blev der taget et Reb i Mærsejlene, og Storsejlet blev bjergt; men nu skete der noget under denne Manøvre. Da Sejlene var rebede og skulde strækkes igen, undlod den vagthavende Løjtnant at lade Skibet gaa til Vinden, og Resultatet blev selvfølgeligt, at det var umuligt at strække Sejlene. Han satte saa et Hun-

drede Mand til Storemærsefald, og lidt efter lød der oppe fra Storrigningen et Knæk som et lille Kanon-skud, og Mærseraaen var knækket. Den maalte ca. 28 Tommer i Diameter paa Midten. Nu tog Kaptajn Gad Kommandoen; vi hørte ikke mere til Løjtnanterne; nu var Overbaadsmand Nielsen og Underbaadsmand Foltmann paa Dækket, og mine Topsgaster og jeg oppe tilvejrs. Der var ingen Raaben og Skrigen; vi vidste alle, hvad der skulde gøres for at ikke de mægtige Stykker Træ skulde foraarsage de frygteligste Ulykker. De to halve Ræer blev foreløbig surrede fast, Sejlet slaaet fra, og i høj Sø, Hagl og Snebyger blev Stumperne taget ned, tre Timer senere var en ny Raa paa Plads, og et andet Mærsejl slaaet under.

Det var en drøj Nat, men vi havde jo haft dem værre i Koffardiskibene. Jeg vilde nok have set den tidligere nævnte Kaptajn klare en saadan Historie med de i Overgaden kunstigt udklækkede Søfolk.

Der blev nu pebet til Ekstrabrændevin, men Kaptajn Gad kaldte mig først ned i sin Kahyt og gav mig et stort Glas Vin og en Cigar; han sagde ikke noget, men det var heller ikke nødvendigt. Han havde set, hvem der havde arbejdet. Det Glas Vin smagte godt, men da jeg kom op paa Dækket, kom der Bud efter mig. Overbaadsmanden vilde tale med mig. Jeg kom ned til ham og traf der Hr. Foltmann. Overbaadsmanden skænkede os en Snaps Rom og

sagde til os: »I to har i Nat udført et Arbejde, som gør Matroskorpset Ære, Tak for det.« Den Snaps smagte lige saa godt som Kaptajnens Vin. Da jeg atter kom op i Mærset, faldt jeg i Søvn og sov som en lille Engel i 3 Timer.

Nogle Dage senere var vi kommet saa langt Syd paa, at vi fik mildere og finere Vejr, og saa blev min Kammerat D. P. straks noget bedre, og da vi endelig ankrede op paa Reden ved Madeira, og der var Tale om Landlov, var han fuldstændig rask igen.

Efter en 8 Dages Ophold her ved denne smukke Ø, gik Rejsen videre ad Vestindien til. Vi var nu i Nordostpassaten; alt gik som en Leg; der blev sat Læsejl baade paa For- og Stortoppen, og gamle »Jylland« løb til Tider over 12 Knob.

Det var Lystsejlads; men en Morgen kunde jeg oppe fra Mærset se, at der var noget galt Agter. Næstkommanderende vandrede uroligt frem og tilbage paa Skansen og tyggede energisk paa den venstre Spids af Overskægget; der var altsaa Uro i Luften, men hvad?

Nu viste Chefen sine hvide Bakkenbarter i Døren; man kunde tydelig se, at han var gnaven. Han hilste ikke paa sin Næstkommanderende, men sagde kun med en arrig Stemme: »Klart Skib!« Et Øjeblik efter skingrede Hornsignalerne gennem Skibet. »Klart Skib«, og samtidigt faldt Kommandoerne fra Kaptajn Gad Slag i Slag. Da hver Mand var paa sin

Post, men inden der kunde afgives Melding til Chefen, havde denne selv taget Kommandoen og raabte: »Det gaar alt for langsomt«. Der blæstes af, og da alt daarligt nok kunde være paa Plads: »Klart Skib« igen. Dette gik ogsaa for langsomt, om igen; tredie Gang holdt det. Saa toges Læsejlene ned; det gik heller ikke rask nok, om igen tre Gange; saa Bramræer og Bramstænger ned og op, ogsaa tre Gange. Under dette Arbejde skete det første Uheld. Da vi anden Gang tog Bramræerne op, sprængtes Stjerten, som holdt en stor Trætærs fast oppe paa Store Stængesaling, hvor jeg stod. Jeg fulgte den med Øjnene; den ramte først Mærseraaen, saa Storraaen, saa! tænkte jeg, nu falder den lige ned paa Dækket og slaar en Mand ihjel, men heldigvis endte den i Barkassen. Jeg drog et Lettelsens Suk, saa ned efter Kaptajn Gad og vore Øjne mødtes. Chefen havde heldigvis ikke set noget. Da saa Bramræer og Stænger skulde tages ned fjerde Gang, og Folkene entrede op, faldt der en ung Mand ned fra Store Mærs; han tørnede rundt et Par Gange i Luften og faldt saa lige ned i Hovedet paa en anden ung Mand, som fik Ryggen brækket; han selv kom intet til. Det hele var efterhaanden blevet helt vildt; saa saa' jeg, at Kaptajn Gad gik op til Chefen og vekslede et Par Ord med ham; saa gik han agter ud, og Kaptajnen gav Hornblæseren Ordre til at blæse af. Sejlene blev satte igen, og Rejsen fortsattes uden større Oplevel-

ser, til vi kom til St. Thomas. Her blev den ulykkelige Mand med den brækkede Ryg indlagt paa et Hospital, hvor han døde en 14 Dages Tid senere.

Her i St. Thomas Havn fik Chefen atter et af sine koleriske Anfald. I denne tropiske Hede vilde han have Rejsningsmanøvre. Han vilde have Bramstænger og Ræer ned og op igen, og da det ikke gik hurtigt nok (han troede nemlig, at det kunde gaa lige saa hurtigt som i den lille Legetøjsskude, Briggen »Ørnen«), maatte Manøvren gentages 10 Gange, skriver Ti Gange, og han forlangte Topsgasterne til Dæks hver Gang. Naar man nu tænker sig, at »Jylland«s Stortop var 189 Fod over Dækket, tør man vel nok antyde, at det i denne Temperatur var en ganske meningsløs Anstrengelse af Mandskabet. Da Manøvren gentoges 9de Gang, altsaa næstsidste Gang, blev mit Knivbaand revet over, og Kniven revet op af Lommen og kastet ud i Luften. Jeg stod paa Bramraaen og fulgte den med Øjnene; den faldt paa Skansen lige foran Næstkommanderende; han tog den op og vore Øjne mødtes atter mellem Bramraaen og Dækket. Da jeg kom ned, kaldte han paa mig. Jeg kom derhen, og han stod og viftede med Kniven, saa sagde han: »Forleden var det en Ters, i Dag er det en Kniv, hvad bliver det næste?« »Det bliver vel mig selv, Hr. Kaptajn,« svarede jeg, »for dette her er jo Vanvid.« »Ja, De har Ret,« svarede han, og gav mig Kniven; »nu kan De gaa.« Da jeg var kom-

met et Par Skridt bort, kaldte han atter paa mig, og da jeg kom derhen, gav han mig 6 Havannacigarer, og saa sagde han: »Det sker ikke mere.« 5 Mand var nemlig blevet syge af Anstrengelse; to havde faaet Blodstyrtning, saa jeg tror nok, at Kaptajnen havde givet Chefen et Ord om, at den Slags ikke kunde gaa mere. Vi fik Ro.

Der var en stor Fest ombord; man kan naturligvis ikke komme til Vestindien med en Prins ombord uden at vise ham frem. Gouvernøren, Chefen for Hærstyrken og alt, hvad der fandtes af »the upper ten«, naturligvis alle med Damer, var med. Der var spændt Solsejl over Agterdækket og naturligvis spærret af med Sejl forefter, saa de profane Blikke intet saa. Det er altsaa ikke muligt for mig at fortælle, hvad de fik at spise, eller hvad Damerne ikke havde paa. Chefen udbragte selvfølgelig Kongens Skaal, og Musiken spillede; saa hørte jeg ikke mere, jeg fik Landlov.

Jeg gik straks med en Kammerat ud af Byen og op i Bjergene, og vi naaede, medens Solen endnu var paa Himlen, at komme op til den Søjle, som er rejst højt oppe paa det Sted, hvorfra »Venuspassagen« observeredes.

Jeg kom ombord igen ved 11-Tiden. Da var Festen og Ballet endnu ikke forbi. Jeg gik ned for at finde min Køje, og paa Trappen mødte jeg Prins Carl, som, da han saa mig, spurgte: »Har du ikke faaet noget

af Festen?» »Nej, dertil er jeg ikke fin nok,« svarede jeg. »Vent lidt,« sagde han og forsvandt, men kom tilbage med en halv Flaske Champagne og omtrent $\frac{1}{4}$ Lagkage, og saa sagde han: »Tak, fordi du hjalp mig at vaske mit Overtrækstøj.« Han havde altsaa ikke glemt det, som jeg havde.

Nogle Dage senere var der stor Fest hos Gouvernøren for Prinsen og Officererne, og samtidigt havde Byen, eller hvem det nu var, indbudt 80 Mand af Besætningen, 8 Underofficerer og 2 Officerer til Gilde paa Fæstningen i St. Thomas, og her kom jeg med. Der var af Underofficererne Overbaadsmanden og Overkanoneren, en Baadsmand og en Kanoner, en Underbaadsmand og en Underkanoner samt en Overkonstabel og saa mig. Officererne var Løjtnant N. T. O. og, saavidt jeg husker, H. Kommandanten præsiderede ved Bordet, og der var et stort Antal af Garnisonens Officerer og Underofficerer samt Menige med. Bordet var dækket i den store Gymnastiksal, og der var ikke sparet paa noget; det var for os et storartet Syn at se de to lange Borde med dampende Oksestege og alt, hvad man kunde ønske sig af koldt Bord. Ved hver Couvert stod en hel Flaske Gl. Carlsberg Eksportøl og for hver 4. Couvert en Flaske Aalborg Akvavit. Det var en kraftig Kost, og der var jo en hel Del af de unge Mennesker, som blev lidt søvnige efter Bordet, men den stærke Kaffe kaldte dem dog til Live igen. Vi

spiste i Ro, og derefter gik vi en Tur paa Fæstnings-terrainet, mens Bordene blev ryddet. Kl. 10 blev der serveret Punch i den samme Sal, og saa blev der holdt Taler i lange Baner, for Kongen, for Gouvernøren, for Kommandanten og for de smukke, danske Øer her i det Fjerne, men Flaaden blev glemt; det var lige ved at være Slut, saa kom 4 af Topsgasterne og ligefrem tvang mig til at tage Ordet. Det vakte en vis Opsigt, at det var den yngste af Underofficererne, som skulde tale for den »Danske Flaade«. Jeg sagde nogle Ord om de gamle Søhelte, mindedes Slaget paa Reden og saa tilsidst vort eget Skib »Jylland« og dens hæderfulde Deltagelse i Slaget ved Helgoland, og jeg endte med at sige: »Gud bevare den danske Flaade, og gid vi altid maa have Søofficerer, som vi kan se op til med Agtelse og Ærbødighed«. Der blev en Jubel, som ikke vilde tage Ende, og jeg blev baaret rundt om Bordene af de befarne Folk, som var med. Jeg var helt fortunlet, da jeg atter faldt ned paa min Plads.

Da vi endelig skulde ombord, var en Del af Gutterne faldne paa Valen, men dog ikke saa mange af vore som af Landsoldaterne. Den friske Rompunch var disse sidste jo nok mere fortrolige med end vore, men Snapsen og Øllet havde slaet dem. Vi tog naturligvis vore Faldne med os og overlod Valpladsen til Hæren.

Vi gik nu en Tur til »St. Croix«, Westend, hvor vi laa nogle Dage. Der var naturligtvis Landlov. De fleste kom ikke længere end til den lille By Frederikssted, hvor der ikke boede stort andet end Negere. Jeg stak straks af ind i Landet ad Vejen, som førte herfra til Christianssted. Da jeg havde vandret en Timestid, mødte jeg en Gentleman, som jeg nok kunde se ikke var dansk. Jeg hilste paa ham, og han præsenterede sig som Plantageejer Macdonald. Han vendte straks om og inviterede mig med hjem for at vise mig, hvor han boede. Det var en stout gammel Mand; han havde købt Plantagen i 1861, det Aar, jeg blev født. Han indbød mig til at spise til Middag med sig; han boede dejligt. Han viste mig sine Lagerkældere og hele Bedriften. Der laa i en særlig Kælder et Fad Rom for hvert Aar, han havde haft Plantagen, og efter Middagen serverede han til Kaffen et Glas Rom, tappet direkte fra det Fad, som var lagt op i 1861, som nævnt mit Fødeaar.

Macdonald var en typisk Skotte, dog tilsyneladende ikke belastet med Skotternes berømte Nærighed; han var umaadelig gæstfri. Ved Middagen, hvor vi var sammen med en ældre og en ganske ung Dame, samt en ung Mand, begyndte den Gamle at tale om Politik. Han var ikke helt tilfreds med den danske Administration af Øerne. Han sagde: »Her kunde gøres meget for smaa Penge, men de Folk, som kommer her over fra Danmark, søger

kun at tilegne sig saa meget som muligt i den kortest mulige Tid, og saa kommer der nye Folk«. Han talte ogsaa om den europæiske Politik, og her sagde han noget, som man maa tænke over i Dag: »Tyskland faar maaske nok een Kejser til, men saa faar de aldrig flere. Tyskland bliver enten slaaet i Stykker eller ogsaa bliver det Republik.« Det var i 1887.

Da vi havde faaet Kaffen, lod han sadle 3 Heste, og han og den unge Dame red med mig en Tur rundt paa Plantagen. »De skulde opgive det Søliv, unge Mand,« sagde han til mig, »det fører ikke til noget, kom her ud og sæt Dem ind i dette her.« Jeg tænkte: Hvad mener Manden! Jeg saa paa den unge Dame; hun var meget smuk, ikke særlig høj, et smukt ovalt Ansigt, indrammet af et svært kastaniebrunt Haar, som hang i en lang tyk Fletning ned ad Ryggen, et Par mørke, levende Øjne, som en Gang imellem havde et længselsfuldt eller maaske lidt melankolsk Udtryk. Hun sagde ikke meget, men Stemmen var saa underlig klangfuld; hun var hans Niece, født i Skotland. Hun havde ingen Moder, og den ældre Dame paa Plantagen var hendes Gouvernante. Hun skulde hjem til Skotland til Sommer, og jeg er klar over, at hvis hun havde hørt hjemme paa Plantagen, var jeg sikkert kommet der ud igen. Nu blev det ikke saa, og hvem ved. Jeg var bestemt for noget andet, og det er jo ikke let at sige, hvad der var det bedste.

Efter den lille Runde paa Plantagen fulgte de begge med mig til Frederikssted; det vakte en vis Opsigt, da jeg kom i dette Selskab ned til den lille Havn, hvor Fortøjerne netop var kommet ind for at hente Landlovsfolkene ombord. Jeg tog en hjertelig Afsked med min Vært og hans Dame, og saa var jeg igen ombord som Overmatros i Fregatten »Jylland«. Macdonald tog min Hest ved Tøjlen, og saa forsvandt han og Damen i stærkt Trav op ad Vejen, og det Eventyr var endt. Men ombord taltes der meget om det fine Selskab, som Overmatrosen blev ledsaget af til Havnen. —

Julen tilbragte vi i St. Thomas, og lidt ind i det nye Aar gik Kursen atter mod Nord, mod Hjemmet for dem, som havde et. Da vi var klar af Antillerne, sattes Kursen op mod Bermudas Øerne; det gik bidevind op gennem Passaten. Da vi kom op og fik fat paa den vestlige Vind, sattes Kursen over mod Azorerne, men inden vi fik den vestlige Vind, var der gaaet en 14 Dages Tid, og Livet ombord var gaaet med Exercits for det værnepligtige Mandskabs Vedkommende, for os andre med almindeligt Skibsarbejde. —

Nu havde vi Vestenvinden, og den var frisk. Havde der nu været Folk ombord, som havde turdet sejle med dette brillante Skib, var vi kommet op til Kanalen paa en halv Snes Dage, men de laa og bjergede Bramsejlene, saa snart det blev mørkt, og de

tog Reb i Mærsejlene, naar det blæste en almindelig Bramsejlskuling, og som Følge deraf gik det langsomt. Omtrent midtvejs mellem Bermudas og Azorerne blev Vinden stormende; det var dog ikke værre, end at ethvert Koffardiskib vilde have løbet for Vejret med Bramsejlene paa, hvad vi forøvrigt havde set ske ved Middagstid. Nu Kl. 4 holdtes et Slags Skibsraad nede Agter. Ved Roret stod to Mand, hvoraf den ene var en af mine gamle Kammerater fra Kinakysten, I. K. Han var Styrmand og blev senere Lods i A. Vi havde været Styr mænd sammen paa et tysk Skib. Jeg stod i Nærheden, og Næstkommanderende gav mig et Vink; saa sagde Chefen: »Kan vi gaa Natten i Møde, som vi gaar, eller skal vi *dreje til*?« Ingen svarede. Næstkommanderende saa paa K. og mig, han spurgte dog ikke, men K. sagde: »*Sæt Storebramsejl og lad Kassen løbe; der er jo Plads nok.*« Jeg smilte kun; K. og jeg vekslede et Øjekast, vi havde sammen været ude for ganske andre Ting.

Lidt efter lød Kommandoen: »Alle Mand op til Rebning«. Der blev med meget Besvær taget 3 Reb i Mærsejlene, og Skibet blev drejet under; det var det værste, de kunde gøre. Skibet havde for meget Sejl og løb for stærk en Fart, og Søen var alt for høj. Resultatet blev da ogsaa, at den første Sø slog Bougporten ind og fyldte hele Batteridækket med Vand; den næste Sø gjorde endnu værre Ravage.

Nu gik Vandet ned i Maskinen, og ingen af Batterilugerne kunde lukkes. Mandskabets Kistebænke, Borde og alt, hvad der fandtes paa Batteriet, blev dels knust og dels skyllet hen agter, saa der var helt ufremkommeligt. Chefen havde kun at raabe: »Stop den Port«. Det blev han ved at gentage. Det var lettere sagt end gjort. Tømmermændene og en Baadsmand forsøgte at stoppe det store Hul med Køjer og Presenninger, men hver Gang Skibet satte ned i Søen, blev de kørt helt hen agter, og nye Vandmængder fyldte Batteriet.

Nu gik K. og jeg til Kaptajn Gad, og K. sagde ligeud: »Hvis De ikke holder af, drukner De os allesammen«. Han saa meget alvorligt, næsten vredt paa os, vendte om og gik hen til Chefen. Lidt efter lød Kommandoen: »Klar ved de luv Braser, Bagbord«, lød Kommandoen til Rormanden. Skibet faldt af og laa nu og flød som en Maage paa Vandet. Det tog flere Timer, inden Bougporten var tættet, mærkeligt nok; jeg skulde ogsaa med til dette Arbejde, og hvor mange Tons Vand Skibet havde taget ind, blev aldrig opklaret.

»Jylland« kunde ikke ligge underdrejet. Vi sejlede nu videre for smaa Sejl Øst over, og Vejret blev bedre. Tømmermanden fik lavet en ny Bougport, og alt gik atter sin rolige Gang.

Nogle Dage efter denne Episode observeredes en portugisisk Bark, som laa med Nødflag oppe. Vejret

var nu helt godt; der udveksledes nogle Signaler med ham; han havde mistet Roret og var i Gang med at lave sig et Nødror. Der blev spurgt ham, om han ønskede Hjælp, hvortil han svarede ja. Der blev sat en Baad ud, og en Officer ledsaget af Tømmermanden gik ombord i ham. Det viste sig dog, at han godt kunde klare sig selv, naar han fik et Par Planker, hvilket han fik tillige med en Sæk Brød.

Vi gik videre, og der kom stadigvæk noget nyt. Den næste Formiddag prajede Udkiggen fra Fore-mærs: »Vrag forud om Bagbord«. Det viste sig at være et ret stort Træskib, som laa med Bunden i Vejret; det var farligt for Sejladsen, og der blev gjort to Kanoner af Dæksbatteriet klar, og »Jylland« løb op og lagde bi paa en Afstand af 5-600 Alen, og der begyndte en Øvelsesskydning med Vraget som Maal. Der blev skudt med Granater, men først det 19de Skud ramte. Alle de andre Skud var enten for lange, eller Granaten eksploderede bare ved at gaa gennem Kammen af en lille Sø mellem Skibet og Vraget. Da Træfferen endelig kom, var Virkningen uhyggelig. Projektilet gik ind henne agter og eksploderede, idet det gik ud henne for i Bougen og lavede et Hul paa flere Kvadratalen, og saa sank Vraget. —

Nu havde vi nogenlunde ordentligt Vejr til Kanalen, og efter 39 Dages Rejse kom vi ind til Falmouth. Nu fik vi at vide, at der hjemme havde gaaet de vildeste Rygter om »Jylland«, som alle troede var

gaaet bort. En saa langsom Rejse havde man hidtil aldrig kendt for en Orlogsmand.

Otte Dage efter var vi i København, og Fregatten »Jylland« havde gjort sin sidste Rejse. d 4/9 1887.

Foto: Fregatten fortæller. F. Gjølum - side 122.

PAA NYE BANER

Jeg var nu klar over, at Sejlskibstiden var forbi. Fremtiden var Teknikens, og dersom jeg vilde være med Tiden, maatte jeg se at lære noget af den. Jeg benyttede al den Tid, der var til min Raadighed mellem de forskellige Togter, til at faa Undervisning i Fysik og Matematik, samt til at supplere mine ikke helt ringe Sprogkundskaber. Som Fysiklærer fik jeg Dr. Christiansen, senere Professor ved den Polytek-niske Læreanstalt, og som Lærer i Matematik fik jeg Julius Petersen, senere Professor ved Universitetet. Det lykkedes mig ogsaa at tilegne mig en Del Kundskaber, saaledes at jeg i 1888 var saa vidt, at mine Lærere mente, jeg var klar til at komme ind paa Læreanstalten. Jeg skrev derfor en Ansøgning til Marineministeriet om at faa 3 Aars Orlov for at udvide mine Kundskaber. Jeg gik først til min nærme-ste Foresatte, Værftsløjtnanten, med den, men han

bad mig ganz einfach om at gaa Fandenivold med saadan noget Sludder. Da jeg saa bad ham om Tilladelse til at henvende mig til Korpschefen, blev han rent desperat. Jeg lod ham da forstaa, at jeg vilde sende Ansøgningen direkte til Ministeriet; saa gav han mig endelig Lov til at gaa.

Jeg kom efter en Del Besværligheder ind til Ekvipagemesteren. Han læste Ansøgningen og udbrød saa: »Er De gal? De har sgu alt for mange Kundskaber; hvad bilder De Dem egentlig ind?« »Ja, Hr. Kommandør,« svarede jeg, »gal tror jeg ikke, jeg er, og jeg vilde gerne gennemføre mine paabegyndte Studier.« »Nu har jeg aldrig hørt noget saa galt, men forresten,« tilføjede han haanligt, »det kunde jo lyde ganske kønt: Underbaadsmand, cand. polyt., nej, vil De skrubbe af med Dem og gaa over og passe Deres Tjeneste«. Han vendte mig Ryggen; men jeg blev staaende. Da han lidt efter atter vendte sig, spurgte jeg, om Kommandøren ikke vilde anbefale min Ansøgning, hvorpaa han kort kommanderede: »Træd af«. Jeg gjorde som befaleet, men trak saa en anden Ansøgning op af Lommen og rakte den frem mod ham, idet jeg sagde: »Saa ansøger jeg om min Afsked«. Nu blev han virkelig vred, smed mig begge Ansøgningerne i Hovedet og sagde: »Vil De se, De kommer ud med Dem.«

Dagen efter blev jeg udkommanderet med den gamle Skonnert »Fylla«, som under Kaptajn Sølling

skulde paa Opmaaling i Danmarksstrædet og paa Fiskeriinspektion ved Island.

Denne Opmaalingstur var ganske morsom, men forbistret kold. Det var faldet i min Lod at passe Dybdeloddemaskinen ved de store Dybder og Temperaturmaalinge. Disse Maalinge blev foretaget for at finde ud af Golfstrømmens Forgreninger omkring Island. Det var særligt Løjtnant Ryder, den senere Direktør for Meteorologisk Institut, som ledede dette Arbejde, og jeg maa sige, at han tog sig denne store og betydningsfulde Opgave meget alvorligt; han var af den Slags Officerer, som ikke var bange for selv at tage et Tag med, naar det kneb. Han kunde dele ondt og godt med de Folk, han arbejdede sammen med.

Da vi laa i Flaadens Leje og gjorde klar til Rejsen, fik jeg smuglet et Anker Brændevin ombord, det var selvfølgelig købt hos Høberg paa Toldbodvejen, og det kostede den Gang 36 Øre Potten. Jeg fik Ankeret ombord sammen med alle de Instrumentkasser, som jeg skulde hente paa Søkortarkivet og Meteorologisk Institut, og jeg var fræk nok til at tage det ombord lige for Næsen af Næstkommanderende, Kaptajn K., som nok lagde Mærke til den lille Tønde og spurgte, hvad der var i den, hvortil jeg svarede, at det vist var Bromsyre til Dybdeloddeapparaterne. »Naa,« sagde han saa, »ja, saadan kan man jo ogsaa kalde det,« og saa gik han. Lidt efter

saa jeg, at han stod nede i Messen og kælede gevaldigt for en Flaske Cognac; der var ikke noget tilbage af den, da han et Par Timer senere gik i Land.

Det var en nederdrægtig kold Tur. Vinteren 1887-88 var meget kold og lang. Vi forlod København den sidste April, men naaede ikke længere end til Helsingør; længere kunde vi ikke komme for Is. Den 4de Maj var Isgangen i Sundet saa svær, at Lappegrundens Fyrskib maatte tages ind.

Dette Ophold i Helsingør var godt for noget. Jeg kom til at mindes mine første Rejser paa Island med de norske Skonnerter; jeg fik anskaffet mig nogle flere Strømper og Vanter, og jeg fik købt det Tobak og Sæbe m. m., som jeg havde glemte i København.

Det er jo ikke nødvendigt at bemærke, at Tobak, Brændevin og Haandsæbe var Fælleseje for os tre 2den Kl. Underofficerer, som her dannede et Treklover Mage til det, jeg tidligere har omtalt fra Kinakysten. Vi tre skulde dog ikke blive gamle i Marinen, min nærmeste Kollega, Overmatros H., blev Farmer i Kalifornien og ret velhavende, Overkonstabel A. P. blev Bogholder og senere merkantil Direktør i det store kendte københavnske Firma L. K. Jeg selv maatte gennem en lang og trang Bane, før jeg gennem mange Aars Selvstudium og efter Studier paa Technische Hochschule i Charlottenburg-Berlin og senere i Paris, blev Overingeniør i det store Berliner Firma Mix & Genest og Leder af dettes Filial

i København, hvilken Stilling tvang mig til at løse Borgerskab som Grosserer i København, for saa til sidst at blive Grundlægger af og saavel teknisk som administrerende Direktør for »Den Danske Kabel-fabrik«.

Dette Trekløver supplerede sig hurtigt med en fjerde Mand, nemlig den udskrevne Underlæge, den senere berømte Børnelæge, Dr. med. Holger Prip, en vidunderlig Mand. Vi tre var jo egentlig ingenting ombord. Underofficererne vilde ikke kendes ved os, og vi hørte heller ikke til det menige Mandskab, men naar det gjaldt sværere og alvorlige Arbejder ombord, saa kendte de os allesammen. Den arme unge Doktor var ogsaa hverken Fugl eller Fisk ombord. Han var ikke fin nok til at komme i Officersmessen, og han var for fin til, at Underofficererne vilde have noget med ham at gøre; saa blev han fjerde Mand hos os, og det passede ham glimrende.

I disse gamle Skibe var Forholdene egentlig ganske forfærdelige. Paa Banjerne var der kun et lille bitte Lukaf for den regnskabsførende Underofficer, og lige uden for dette Lukaf havde de øvrige Underofficerer taget den Plads, der var udenfor Mandskabets Bakker og Køjepladser, og saa var der for os tre kun en lille Plet under Trappen, hvor vi kunde spise paa Bunden af en Kødtønde. Oppe paa Dækket om Bagbord var lige foran den forreste Kanon anbragt et Grisehus, og imellem dette og Bakken var

en lille Plads, og her havde vi faaet anbragt en Kasse, som tjente os tre til Spisebord, og Vejret skulde være meget slet, naar vi ikke kunde være der.

Her holdtes mangen en Fest, særlig naar den stod paa gule Ærter og Flæsk, eller om Fredagen, naar Mandskabet fik Punsch. Saa var der jo sommetider lidt tilovers henne hos Kokken, og saa blev der ligefrem holdt Gilde med Punschebollen paa Bordet, og vi holdt Taler. Vor Kammerat — Gissebassen — han hed Mathies, ved Siden af blev ikke glemt. Alt Madaffald skulde efter Ordre kastes i Svinetønden. Ærter og Flæsk hørte til hans Livretter.

En Aften havde Punschen af en eller anden Grund ikke smagt Mandskabet, og det meste af den vandrede ogsaa i Svinetønden. Dette sammen med Ærterne maa jo have været noget ganske særlig delikat, for jeg har aldrig set Mathies saadan smause i det, som den Aften. Men aber, Dagen derpaa. Næstkommanderendes Morgenvandring under Spulingen gik altid hen til Grisen, der denne Morgen sov som et Svin. Kaptajnen havde vist ogsaa Hovedpine, for jeg havde set, at han Aftenen forud ganske alene havde drukket en hel Flaske Cognac til sin Kaffe. Han stod nu og kløede Mathies i Nakken og sagde øf, øf, men det interesserede ham ikke en Smule. »Han er syg,« siger saa Kaptajnen, »hent Doktoren.« Skibslægen kom, sur og morgengnaven: »Ja, jeg er sgu ikke Dyrlæge,« brummede han, »den har vel for-

ædt sig.« »Den har vel Tømmermænd,« siger saa en af de befarne Folk, Punschen har nok været for stærk iaftes.« Mathies sov til Middag, og saa var han all right igen.

Ved vore Fester blev Doktoren inviteret, og der vankede da to Snapse pr. Mand, og den menige, som vaskede op for os, fik ogsaa en stor Snaps. En Ulempe var der dog ved dette Friluftsansøgning, og det var, at der ombord er noget, som hedder »Gallionen« (i Nutidens fine Huse kalder man det W.C.); her var Plads til 4 Mand paa én Gang. Det laa ind under Bakken, og der var naturligvis ingen Døre for, men i vor Spisetid var enhver Adgang til dette Appartement strengt forbudt, og Gud hjælpe den, som søgte Adgang i den Tid.

Der var en Mand, som vistnok i sit civile Liv var noget som Kreaturtrækker paa Kvægtorvet og Alfons paa Vesterbro, en rigtig skidt Knægt; han kom en Dag og fortalte, at han havde ondt i Maven og kunde ikke vente, til vi var færdige; men heldigvis havde vi jo Doktoren til Middag den Dag, og han kurerede ham. Vi havde saa tidt drøftet Muligheden af et saadant Tilfælde, og Doktoren havde altid en lille Flaske i Lommen, og denne Flaske fik Bissen Lov til at tømme paa staaende Fod, og saa var Mavepinen ovre; han fik andet at tænke paa, han nøs og spyttede i over et Kvarter efter, og han skulde aldrig paa Gallionen mere, naar vi var i Nærheden.

Den samme Mand var forøvrigt den eneste, som jeg hørte klage over Kosten ombord; i hans Bakke var en ung Mand, Lerche fra Lerchenborg, som rigtig kunde ordne denne Svend. Naar han begyndte at raabe op om Svineføde og Hundeæde, tog Lerche ganske simpelt Maden fra ham, stak ham en Lussing og jog ham op paa Dækket, saa han efterhaanden blev klar over, at ingen brød sig om at høre hans Vrøvl.

Jeg havde været uforsigtig nok til at fortælle Doktoren om det Samariterkursus, som jeg havde gennemgaaet i Fregatten »Fyen«, og det kom til at svide til mig, engang vi kom ind i Eskefjord. Her blev Skibslægen, Dr. Hallberg, anmodet om at komme i Land og se til en syg Kvinde. Det viste sig, at hun skulde opereres for en stor Svulst i Underlivet. Det var vist noget, som de kaldte Ekinokokker. Dr. Prip var syg og kunde ikke gaa i Land. Han havde sladret til Skibslægen om mig, og saa maatte jeg med for at hjælpe til ved Operationen, men det var ikke noget for mig. Lad gaa med brækkede Arme eller Ben eller saadan noget, men dette her, — jeg skulde bedøve Patienten, og jeg skulde holde ved her og der, og jeg fik Kvalme, men Operationen lykkedes, og Patienten levede virkelig videre. Men jeg svor dyrt paa, at ingen skulde faa mig paa den Galej mere, og rasende blev jeg, da jeg kom ombord og fik at vide, at Dr. Prip var med Chefen paa Ridetur.

Vi havde allerede været en Tur op langs Iskanten og kom nu for anden Gang ned til Reykjavik, hvor Postdamperen »Laura« skulde have Proviant med til os og tillige Post hjemme fra, og Styrmand Dam skulde have et Anker Brændevin med til mig. Jeg var hos Løjtnant Ryder for at faa det ordnet, saa at jeg den næste Dag kunde faa det Job at hente Provianten, men han sagde straks: »Nej, det kan De ikke, for De skal med Chefen og Landshøvdingen m. fl. paa Ridetur til Thingvalla.« »Tak,« sagde jeg, »skal De da have noget fra »Laura«?« »Ja, Styrmanden har en lille Genstand med til mig.« Styrmand Dam var nemlig en af mine Topsgaster fra mit forrige Togt med Fregatten »Jylland« til Madeira og Vestindien. »Ja, ja,« siger Løjtnanten, saa skal jeg tage det med, for jeg gaar selv der ombord.« Saaledes fik jeg Løjtnanten til at tage det forbudte Brændevin ombord, og da vi siden engang oppe i Isen, langt nord paa, sad og spiste vor Hundevagtsmad, sagde han: »Ja, nu kunde De jo egentlig godt gi'e en Dram, da De fik mig til at smugle den ombord.« Han var nu en af de gode.

Naa, jeg kom saa paa Ridetur, og det var godt, at jeg tidligere havde været paa en Hesteryg, for dengang var der ingen Vej til Thingvalla, og ingen Broer over Elvene; vi maatte søge Vadestederne, og saadan egentlig behageligt var det ikke hele Vejen. Landshøvdingen og Lægen, Dr. Schjerbech, samt de

andre Herrer, som boede paa Island og var hestevant, klarede den jo pænt, men Chefen, Kaptajn Sølling, som var noget svær dengang, tror jeg var noget øm. Da han atter fik Fødderne paa Jorden, syntes jeg, at han var lidt forsigtig med at gaa.

Hvad jeg egentlig skulde med for, forstod jeg ikke rigtig, for jeg havde ikke anden Opgave end at bære Chefens Kikkert, som han forøvrigt aldrig brugte. Betjening var der nok af, for der var 3 unge Mænd med for at passe Hestene og tage sig af Provianten, d. v. s. to større Kurve, som var lukkede med Laase, blev stillet under mit Opsyn, og de viste sig at indeholde et bedre Flaskefoder, som jeg ogsaa tog mig faderligt af.

Henimod Aften den første Dag naaede vi til et Par større Gaarde; hvad de hed, husker jeg saamænd ikke mere. Her overnattede vi, og den næste Dag op ad Formiddagen naaede vi frem til Sletten.

Efter Frokosten, som blev indtaget i det frie i et herligt Vejr, blev jeg tillige med en af de unge Islændinger, samt en ganske ung Mand, Søn af Fysikus Dr. Schjerbeck, sendt tilbage til Reykjavik. Vi havde den overflødige Bagage med paa ekstra Heste.

Det blev en længere Ridetur, for Islændingen, som skulde vise Vej, tog fejl og førte os en lang Omvej til en hel anden Gaard end den, vi havde overnattet paa den foregaaende Nat, og det blev meget sent, inden vi naaede frem dertil. Det gik imidlertid op

for mig, at der var noget særligt, der havde trukket ham ud af Kursen, ak ja, »la femme«. Hun var meget sød, og jeg tror ærlig talt, at han fortrød, at han havde taget fejl af Vejen, for jeg var lige ved at stikke ham ud, men til alt Held for ham kunde jeg ikke tale Islandsk.

Han havde nu faaet et Horn i Siden paa mig, og jeg var klar over, at han vilde spille mig et Puds, inden vi naaede frem. Da vi den næste Dag skulde over Elven, valgte han et andet Vadested for om muligt at give mig en Dukkert, men det gik helt anderledes. Da vi nærmede os Elven, slap jeg Tøjlen og lod Hesten om, hvor den vilde gaa over; medens han satte Fart paa og raabte, at vi skulde følge efter, blev vi holdende ganske stille et Øjeblik, men saa snublede hans Hest, og baade den og han forsvandt et Sekund under Vandet. Hesten vendte straks om og var i Land hos os med det samme, medens Strømmen tog ham, men til alt Held havde jeg en ret lang Line med, som jeg fik kastet til ham, inden han blev slaaet mod nogle store Sten i Fossen. Ikke saa lidt forslaaet fik vi ham bjerget i Land.

Jeg lod ham nu forstaa, at jeg nok selv skulde finde Vejen for Resten af Rejsen, og paa en fin Maade fik jeg henledt hans Opmærksomhed paa en Revolver, som jeg havde i Lommen paa min Stortrøje. Han var nu bleven tavs, og den unge Mand og jeg lod vore Heste finde den rette Overgang, og der

skete intet paa Vejen hjem; hvordan han klarede den med Landshøvdingen med Hensyn til dennes Tøj, som gik tabt i Elven, det ved jeg ikke. Jeg var naturligvis tavs, men om den unge Schjerbeck har fortalt sin Fader denne Historie, véd jeg ikke. Noget maa der imidlertid være kommet frem, for nogle Dage senere spurgte Chefen, hvorfor jeg havde valgt en anden Vej tilbage, end den vi red ud, og jeg maatte jo saa frem med Historien; men jeg hørte ikke senere noget om den Sag; den var glemmt.

Vi laa atter og maalte Dybder langs Iskanten, og det var store Dybder, der blev maalt, men dette har jo ingen Interesse her. En tre Ugerstid efter, at vi havde forladt Reykjavik, var vi kommet ret langt Nord paa op i Retning af Jan Maien. Her mødte vi et Isbjerg af kæmpemæssige Dimensioner; saavidt det kunde maales med Sekstant, havde det en Højde af 2100 Fod, og naar man saa ved, at der er mindst 9 Gange saa meget under Vandet, er man jo klar over, at det var en ordentlig Klump. Hvis den ikke stod paa Grund, maatte der paa det Sted være over 18.000 Fod dybt.

Vi havde endnu godt Vejr, og Midnatssolen stod 15° over Horisonten med tre pragtfulde Bisole, og der var vidunderlige Farver i den spredte Drivis.

Smukt kan det være, men det kan hurtigt forandre sig; den næste Dag havde vi en rygende Snestorm af Nordvest, og vi stod ret for Vejret ned mod Is-

land og kom ind paa Isafjord, hvor vi laa, mens Stormen rasede ud. Her traf vi Fridtjof Nansen, som laa og ventede paa et Ishavs fartøj, som skulde føre ham til Grønland til den senere saa bekendte Vandring over Indlandsisen. I Ventetiden løb de paa Ski i Bjergene her ved Isafjord, og under dette var en af hans Ledsagere kommet til Skade og havde forstuvet den ene Fod, og Nansen skulde have en anden Mand. Ingen kan vel undre sig over, at Hjertet begyndte at hoppe i Livet paa en saadan gammel Globetrotter som mig, og den Dag, jeg hørte det, var vi netop i Land med det værnepligtige Mandskab for at øve det i Skiveskydning med Remington Karabiner. Nansen og Sverdrup var inviteret med paa denne Ekspedition og fik til Slut Lov til at prøve disse Karabiner, og Nansen skød godt. Vi skød paa 400 Alen til 3-delt Skive, og han fik 5 Pletskud af 6. Saa fik Chefen Øje paa mig og spurgte, om jeg havde skudt. Da jeg benægtede dette, gav han Ordre til, at ogsaa jeg skulde skyde 6 Skud, og det blev 6 Pletskud. Nansen blev begejstret, og jeg spurgte ham, om han ikke vilde have mig med paa Grønlandsturen i Stedet for den syge Mand. Han erklærede straks, at det vilde han gerne, men da Chefen fik forelagt Spørgsmaalet, sagde han straks nej. Det kunde naturligvis heller ikke tillades uden Ministeriets Samtykke, og der var for langt til København, og Radio — — —, først 3 Aar senere i 1891 var det,

at jeg gjorde den store Opfindelse, som forskaffede andre Rigdom og Ære.

Ved Besøget rundt i alle de islandske Fjorde var der Lejlighed til Smaature op i Fjeldene, d. v. s. det var kun Dr. Prip og mig, som gik paa den, de andre to Kammerater gad ikke, og vi to valgte altid en eller anden meget stejl og vanskelig tilgængelig Spids, og Maalet var at bygge en Varde og efterlade en gammel Tobaksdaase eller en Flaske med vore Navne, Aar og Dato i.

Det var som Regel lettere at komme op paa disse Fjeldtoppe end at komme ned fra dem. Den værste af disse Ekspeditioner var dog ikke paa Island, men derimod i Trangisvaag paa Færøerne; her begyndte vi en Søndag Morgen at gaa til Fjelds, og jo højere vi kom op, jo mere stod det os klart, at vi ikke kunde komme samme Vej ned igen, men vi mente dog nok, at det skulde lykkes at finde en Vej. Vi naaede op paa den yderste Pynt ud mod Havet, og vi slæbte Sten sammen og byggede en 5 Fod høj Varde. Det var imidlertid blevet Middag, og vi maatte se at finde en Nedgang, men vi maatte en meget lang Vej ind mod Bunden af Fjorden, inden det lykkedes; det tog over 8 Timer, og det var mørk Nat, inden vi atter var nede ved Skibet. Nu var det blevet Chefen for meget, og vi fik ikke Landlov, før vi kom til København.

Hele Turen gik forøvrigt udmærket; Forholdene

ombord var, bortset fra de elendige Pladsforhold, saa gode, som de kunde være. En kold og vaad Tur havde det været, men en Trøst for os var det, da vi kom hjem, at høre, at det her havde regnet hele Sommeren; det var det berømte Udstillingsaar. Vi naaede København 8 Dage før Udstillingen lukkede. Vi fik Kort til den, som gjaldt for Resten af Tiden, og saa fik jeg endda en særlig fin »Tjans«, idet jeg fik Ordre til at assistere den Tilsynshavende paa Flaadens Udstilling, og det førte til en hel Række Bekendtskaber, som skaffede os to Partoutkort til alle Forlystelsesstederne i hele Byen; det var drøje 8 Dage, og det var jo Meningen, at det skulde fortsætte Vinteren igennem, men det var Pengene heldigvis ikke til.

Udstillingen lukkede, og jeg meldte mig til Tjeneste paa Orlogsværftet, d. v. s. hos Ekvipagemesteren, som straks meddelte mig, at jeg var udnævnt til Underbaadsmand. Jeg blev meget forbavset, da det slet ikke var min Tur; jeg var altsaa sprunget forbi flere af mine Kammerater; han lykønskede mig og tilføjede saa: »Nu er De vel tilfreds«; men jeg kunde jo kun takke for Udnævnelsen og tilføje, at jeg vist hellere maatte søge min Afsked med det samme, da det Hele slet ikke var noget for mig. Kommandøren var dog nu mere tilgængelig for en ren menneskelig Samtale end sidst, jeg var hos ham; han kunde godt indse, at jeg havde set for meget

af Verden til, at jeg kunde nøjes med det, der blev budt mig her, men han sagde :»Vi vil ikke af med Dem, og vi skal nok sørge for, at De faar det saaledes, at De kan leve anstændigt; pas nu foreløbig den Tjeneste, De bliver sat til, saa ordner Resten sig nok. »Jeg kan meddele Dem,« føjede han til, »at Kapt. Sølling har givet Dem en meget fin Anbefaling, og det har forresten Deres tidligere Chefer ogsaa gjort, saa jeg synes, De skal være tilfreds.«

Vinteren gik, og jeg optog atter mine Studier, Matematik og Fysik samt Fransk. Pengene var smaa; Lønnen var kun godt 800 Kr. aarlig, og for at faa det til at løbe rundt, underviste jeg unge Mennesker, som skulde have Præliminæreksamen; jeg tog de tre Fag Tysk, Mathematik og Fysik, og samtidig sled jeg som en Tyrk med at lave Rigninger til Lystbaade og Sandgraverbaade, f. Eks. til Carl Nielsen, det nu saa store Aktieselskab ved Langebro. Det var strenge Tider, Budgettet var lagt saaledes, at der, naar Undervisning, Pensionat og alt var betalt, var 2 Kr. 50 Øre til Rest pr. Uge; de 50 Øre blev soldet op nede hos Fischer i Bomhuset ved Langebro, hvor Kalvebodstrands Sejlforening holdt Klubaften hver Onsdag Aften; de 2 Kroner maatte strække til til Lørdag og Søndag. Lørdag Aften var der L'hombreparti med nogle Studenter i Pensionatet, og Søndag Formiddag gav man Greven ved en Kop Kaffe i den gamle »Kafe Osborne« paa Hjørnet af Værnedams-

vej. Her traf jeg Skuespillerne Arnold Christensen og Gerner. Kort havde jeg til alle Varietéerne, og dør endte gerne Søndagen. Men det var saa sin Sag med disse Variété-Besøg, særlig sidst paa Maaneden, saa hændte det, at man laante en Femkrone hos Overkelner Schultz i »Kisten« (senere Restauratør i Arena Theatret) eller hos Direktør Rasmussen fra »Cirkus Variété«, han var Overtjener i Münchenerhallen i Tivoli. Saa maatte man slide saa meget haardere i det den næste Maaned.

Disse Klubaftener i Kalvebodstrands Sejlförening var ikke kedelige, særlig naar vi kunde faa den gamle Skibstømrer »Tykke Hansen« til at synge; han havde ikke noget særlig stort Repertoire, men hans Sange havde næsten alle henimod 100 Vers. Her kom ogsaa af og til de to store Skuespillere Emil og Olaf Poulsen, og de var saa sandelig heller ikke kedelige. Det var gerne dem, der maatte pirke til »Tykke Hansen« for at faa ham til at synge. Emil roste hans Stemme, og Olaf drillede ham med, at han jo slet ikke kunde huske sine gamle Sange; han satte saa Ølkruset haardt i Bordet, lænede sig tilbage og begyndte med sin tykke Ølstemme:

*∴ Fra Alleenberg jeg sejled
Styret Kurs og rigtig pejlet. ∴
Snart jeg fik en Sejler se,
Som laa der og krydsede.*

*Jeg til Vinden drejede
Og straks hende prajede.*

*∴: Glut ohoi, hvor gælder Rejsen,
Hun mig svared kun med Knejsen. ∴:
Brased op straks Bidevind,
Styred mod Jernporten ind.
Klar til Vending, tænkte jeg,
Og jeg styred samme Vej.*

Der var som allerede nævnt 100 Vers, og de var ikke alle skrevne for Gymnasiepiger, saa jeg vil ikke anstrenge min »Husker« for at faa dem med alle-sammen; de var dog ikke værre end, at den ganske unge Student, nu Chefredaktør ved »Landstidende« S. P., samlede paa dem, og jeg tror nok, at hans Far vilde have sendt ham hjem, hvis Viserne var blevne for stramme.

Disse Klubaftener var en billig Fornøjelse, og Søndagens Sejlads i Kalveboderne var herlige. Der var Emil Poulsen med sin Baad »Anna«, Grosserer Chr. Achen med »Gudrun« og Sagfører Larsen med »A-gnes«; disse tre var de fineste, men der var forøvrigt mange mindre Baade, som blev sejlet udmærket af raske og glade Mennesker.

Aftenerne hos Fischer i Bomhuset varede sjældent længere end til Kl. 10 à 10¹/₂, saa forsvandt de fleste, men en Aften var der en, som foreslog mig, at vi

sluttede af med et Glas Portvin i »Tungsindigheden« = Bagværelset til Hvids Vinkælder paa Kongens Nytorv. Her sad tre Herrer, som blev ved med at se saa bestemt paa mig, og jeg syntes ogsaa at kende dem, men det var jo umuligt, jeg kendte jo ingen herhjemme. De inviterede paa et Glas til Marine-soldaten, og da vi kom i Snak, havde vi set hinanden før, det var i »St. Ybes« (Setubal) i Portugal. De tre Herrer var: Peter Eggers, der var Maler, Forfatteren Riis-Carstensen og saa Pacht, jeg ved ikke, om han var Maler eller Billedhugger. De tre var ude med en lille, bitte Jagt paa den Tur, som Riis-Carstensen senere beskrev i sin Bog »Over viden Strand«.

Der blev drukket adskillige Glas paa Genkendelsen, og vi traf hverandre senere. Navnlig Peter Eggers traf jeg ofte.

Ved et andet Bord sad Holger Drachmann og Hørup og skændtes om Politik; lidt efter kom den unge Gustav Esmann sammen med Georg Brandes, men nu havde Drachmann faaet Øje paa min Marineuniform, og han blev højtidelig, ja ligefrem Fyr og Flamme af Begejstring. Han begyndte at deklamere og bestilte Bourgogne »St. Peray«; jeg maatte over i Selskabet, og nu gik Bølgerne højt. Lidt efter kom Olaf Poulsen og en Skuespiller til fra det Kgl. Theater; hvem han var, husker jeg ikke, men syngende kunde han, og Afholdsmand var han ikke; det blev en meget bevæget Aften. Jeg skulde have været om-

bord i Kaserneskipet den Aften Kl. 11, men Kl. 3 sad jeg endnu i »Tungsindigheden«; det var første Gang, jeg havde »brændt den af«, og det blev ogsaa sidste; der var dog ingen, som fik det at vide, da en Kammerat havde taget min Vagt.

Det viste sig, at de her nævnte Herrer søgte sammen hver Onsdag Aften hernede, og der kom somme-tider flere. Jeg mindes en Aften, hvor den gamle Greve Holstein Ledreborg ogsaa var kommen med, og der var et Par Stykker til, som jeg nu ikke kan huske. Bølgerne gik højt, Hørup og Drachmann skændtes som sædvanligt; jeg maatte fortælle Historier fra Kina og Japan, saa hører jeg pludselig Drachmann bruge Ord som »Sjovere« og »Banditter«, og saa tog han sin Frakke og gik ud i Snefoget, gik rundt om Hesten paa Torvet et Par Gange og kom saa igen og gav sig til at foredrage Digtet om Fæstningen:

*»Naar det første Spadestik i den frosne Jordbund
klinger*

O. S. V. O. S. V.«

og saa begyndte Hørup igen at skælde ud, men efterhaanden blev der dog Ro i Lejren, og der rekvi-teredes atter nogle Flasker. Det var en bevæget Vinter, men morsom var den.

Næste Sommer var jeg udkommanderet med Kor-

vetten »Dagmar«, som var Kadetskib, men her fik Chefen, en gammel Kommandør, mig »i den gale Hals«. Grunden var, at jeg uforvarende var kommen til at høre paa, at han fortalte de ældste Kadetter, hvorledes de, naar de nu blev Officerer, skulde optræde overfor Mandskabet og Underofficererne.

Han sagde da følgende:

»Ser De, mine Herrer, Mandskabet deles i 2 Klasser, de Værnepligtige af Lægdsrullen og de Befarne. De første kommer fra alle Samfundsklasser; der kan blandt dem være Mænd, som kan blive Politikere, maaske Ministre, og dem skal man være forsigtige overfor; det befarne Mandskab kan man ganske roligt hundse; de er ingenting og kan aldrig blive noget. Saa har vi Underofficererne; de skal jages og forfølges, ikke fordi vi ikke har dygtige Underofficerer i den danske Marine, tværtimod, men vi Officerer skal holde Krybet nede,« — — — paa dette Tidspunkt kom jeg til at hoste, og det skulde jeg ikke have gjort, for da vi kom hjem, lød mine Rekommandationer paa, at jeg var umulig til Alt, umulig som Sømand, umulig som Befalingsmand og Gud ved hvad. Jeg maatte nu atter til den store Ekvipagemester, som ønskede at vide, hvilken speciel Grund jeg havde haft til at blive Uvenner med Kommandøren. Jeg maatte saa op med Historien om mit Hosteanfald, og han sagde saa: »Ja, det var en kedelig Hoste, men jeg har talt med de øvrige Officerer,

og de har alle som een givet Dem det bedste Lov, saa dette skal ikke skade Dem,« dermed slettede han alle mine 2 Taller, og saa føjede han til: »Men pas paa den Hoste, den kan blive farlig.« Jeg havde her-til kun at bemærke, at nu var der en passende Lejlighed til at lade mig faa min Afsked, men herom vilde han intet høre, og Tiden gik.

Det viste sig imidlertid, at jeg havde paataget mig mere, end jeg kunde magte; det haarde fysiske Arbejde paa Værftet om Dagen og al den Nattelæsen og det private Arbejde kunde jeg ikke holde ud, jeg brød sammen. Jeg havde troet, at jeg kunde leve af lidt, men det var rimeligvis Overgangen fra den svære Skibskost til den Sulteføde, jeg nu maatte nøjes med, som slog mig ned. Jeg maatte ind paa »Grødsloftet« (Garnisons-Sygehuset), hvor Overlæge Bjerring straks efter opererede mig for en Byld paa Bughinden. Mens jeg laa her, kom Dr. Prip ind og besøgte mig, og jeg spurgte ham da, hvad det var, der stod paa Tavlen over Sengen, om det var noget, man kunde dø af. Hertil svarede han: »Dø, nej, Du kan være ganske rolig, Fanden tager ikke sine saa grønne«. »Tak skal Du ha,« var mit Svar.

Dr. Bjerring sagde, at min Sygdom ligefrem skyldtes den uregelmæssige Levevis; jeg laa i 72 Dage, og da jeg saa maatte begynde at komme op, kunde jeg ikke staa paa Benene. Jeg havde tabt 22 Kilo af min Vægt, som havde været 79 kg ved Indlæggelsen. Jeg

fik en kort Ferie, som jeg tilbragte i Skanderborg, og her traf jeg en skønne Dag den høje, smukke, unge Kvinde med det sorte Haar, hende, som Clairvoianten i Hamborg havde set i 1877. Hun blev senere min Hustru og min bedste Kammerat igennem 42 Aar.

Jeg meldte mig til Tjeneste igen hen paa Foraaret, og kort Tid efter blev jeg sendt over til Søminekorpset paa et Halvaars Kursus i Elektricitetslære, og derefter blev jeg ansat ved »Flaadens Mærkevæsen«, som havde tilhuse paa det kongelige Søkortarkiv i Grønningen eller, om man vil, ved Toldboden.

Jeg var nu borte fra Værftet, og min fornemste Opgave var at lede Felttelefonbygningen overalt, hvor Flaaden havde Brug for saadanne Anlæg; jeg skulde desuden tegne militære Søkort. Det var en behagelig og let Tjeneste, og jeg fik foruden min faste Løn et lige saa stort Beløb som Vederlag for dette Ekstraarbejde.

Den svære Sygdom havde lammet mig en Del, og jeg havde nu faaet en efter Datidens Forhold meget pæn Stilling, hvorfor jeg faldt til Ro, d. v. s. jeg passede min private Undervisning og tjente slet ikke saa lidt ved Siden af. Jeg lavede mindre elektriske Nykonstruktioner og Signalapparater og Telefoner o. s. v.; enkelte af disse blev patenterede over hele Verden, men jeg solgte Patenterne for mindre Beløb, da jeg gik ud fra, at en Fugl i Haanden o. s. v.

Den ovenfor oftere nævnte Kaptajn ... hans

De...²

615/190

»Nom de guerre« var »Dyssen«, var et Par Overgange Chef for Mærkevæsenet og tillige for Opmaalingsfartøjet »Marstrand«; han var ikke afholdt af nogen, hverken Officerer, Underofficerer eller Menige, og de spillede ham alle, efter bedste Evne, det ene Puds efter det andet. Han var f. Eks. bange for at blive vaad om Fødderne, og en Dag, vi skulde i Land paa Omø, tog Baaden Grunden ret langt ude; alle vi andre havde bare Ben og sprang straks i Vandet, men Baaden, som var haardt lastet, kunde ikke komme længere ind. Kaptajnen kaldte da paa en af de Værnepligtige, der hed »Anders«. (Anders var paa Sessionen blevet udskrevet til Marinen, fordi han var fra Gilleleje; han sagde, at han var Fisker, men i Virkeligheden var han Skomager). »Anders, kan du ride mig ind,« spurgte Kaptajnen. »Ja,« var Svaret; det gik godt et Stykke — men saa faldt Anders, om med eller uden egen Villie, det blev aldrig opklaret, men han faldt saa heldigt, at han kom til at ligge oven paa Kaptajnen. Alle vi andre havde travlt med at losse Baaden, saa vi saa ikke noget. — — — Naa, Anders kunde jo ikke straffes, fordi han faldt, men da han havde vist umilitærisk Opførsel mod Chafen, mens de laa i Vandet, blev Anders idømt 2 Gange nægtet Landlov.

Det var altid en glimrende Samling af Underofficerer, saavel til Dækstjeneste som i Maskinen, der blev udkommanderet med »Marstrand«, de paa Dækket

var udmærkede Toningstegnere og Opmaalingsfolk; og Maskinassistenterne havde det saa sandt ikke altid let, hvert Øjeblik maatte de op af det varme Maskinrum og ud i Dampbarkassen.

Disse Ekspeditioner med Dampbarkassen foregik altid i Anledning af Arbejder i Land, Telefonbygning eller andet, og naar »Dyssen« skulde med, var det sjældent morsomt; i saadanne Tilfælde lød efter Aftale med Maskinen Ordren fra Dækket »En Assistent til Dampbarkassen«, og saa kom altid den værnepligtige Assistent. Skulde vi derimod ud paa egen Haand, saa lød Ordren »En Mester til Dampbarkassen«, og saa var det en Fryd at høre vor tykke Ven Mortensens Stemme: »Nu skal jeg være der, Kammerat«. (Mortensen var en af de bedste Kammerater, man kunde ønske sig; han blev senere Maskininspektør i Københavns Frihavn).

Saaledes blev Dampbarkassen en Eftermiddag stillet til min Raadighed. Jeg skulde fra vor Station i Masnedø Dampfærgehavn ned til Bogø og Møen. Mortensen stillede som Mester, og Tegneren Gross kom pludselig i Tanker om, at en Toning dernede skulde revideres, og Tømrerformanden havde ogsaa et Ærinde paa Bogø. Kaptajnen syntes nok, det var en underlig Besætning, men han lod os dog gaa. Nede i Grønsund passerede vi paa Vejen hjem en Aalekvase. Det var os naturligvis forbudt at borde saadanne Skibe; vi var dog kommet i Nærheden af den

og havde faaet som Foræring en Pøs fuld af dejlige, blanke Aal. Nu vidste vi, at dersom Kaptajnen fik disse Aal at se, kunde der ske to Ting: han kunde konfiskere Aalene til egen Fordel, eller han kunde forbyde Kokken at stege dem. Han valgte det sidste, men til Trods herfor stank hele Skibet af stegt Aal en halv Time efter, at vi var kommet ombord; de blev nemlig stegte paa Fyrspaderne nede i Kedelrummet. Lugten trak ham ud paa Dækket, og han spurgte: »Hvor har De faaet de dejlige Aal?« »Dem har vi hugget herude,« sagde Mortensen og slog ud med Armen. »Jeg troede ikke, her var Aal,« bemærkede Kaptajnen. »Jo, Masser,« var Svaret. Næste Dag, Søndag Formiddag, fik Kaptajnen Jollen udrustet med en menig Mand, to Aalejern, en Flaske Skibsøl og nogle Fedteklemmer, og saa laa de med de to Aalejern og huggede i Flintestenene ude ved Masnedøkalv lige til Middag; saa kom han ind og var rasende. »Der er jo ingen Aal derude,« rasede han. »Nej der,« sagde Mortensen, »men dèr, hvor vi fik vores, var der nok af dem, det var nede i Grønsund.« Kaptajnen fnøs. Saa fik han Øje paa mig; jeg stod med 5 Æg i Haanden. »Hvad skal De med dem,« spurgte han. »Jeg skal se, om jeg kan faa lavet en Æggekage,« var Svaret. »Nu skal jeg vise Dem, hvordan den skal laves.« Saa lavede Kaptajnen, Skibschefen, en dejlig Omelet til mig, og min Beskedenhed forbød mig naturligvis at tilbyde ham Halvdelen af

den; han saa sulten efter Omeletten, saa gik han ind og skrev i Ordrebogen, at det for Fremtiden var strengt forbudt Underofficererne at faa lavet Ekstramad i Kabyssen. — — —

Det var nu ikke alene Underofficererne, han var efter; mod de unge Officerer var han en sand Tyran. En Dag fandt han i sit Ølglas et lille Glasskaar, og nu var en vis Mand løs; han tog paa Vej, den fejge Stymper han var. »Jeg syntes nok, jeg mærkede noget, jeg har slugt et stort Glasskaar, hvem har trukket den Flaske op? Nu maa De, Løjtnant X., se min Afføring efter hver Dag, indtil det kommer, hvis jeg da ikke dør forinden, man kan jo faa Blindtarmsbetændelse af saadan noget, man kan jo skære Indvoldene helt i Stykker.« Han var helt hvid i Ansigtet af Skræk. Herrejemi hvilken Skibschef.

Enkelte af de unge Officerer tog ved Lære og slog nedad, (men det var kun faa), det var jo her, som Skibsdrengen sagde: »Skipperen slog Styrmanden, Styrmanden slog Matroserne, Matroserne slog mig, men I kan tro, jeg sparede ikke Hunden.«

Naar man først var blevet klar over, at det allervigtigste i en Orlogsmand er at kende Rangforordningen ombord og saa forøvrigt holde Kæft, Trit og Retning, kan man have det meget gemytligt ombord, og saa maa man selvfølgelig vide, at naar en ung Mand har taget den sidste Eksamen paa Kadetskolen og er blevet Løjtnant, kan han »Alt«; saa er der

absolut intet mere at lære i denne Verden. Derfor var det ogsaa Tilfældet, at den danske Flaade paa den Dag, da Ravn fejrede sit 25 Aars Jubilæum som Marineminister, ikke ejede et eneste brugbart Skib, og nu eksisterer Flaaden overhovedet ikke mere.

Ovennævnte Kaptajn faldt for Aldersgrænsen som Kaptajn, blev titulær Kommandør og Chef for Orlogsværftets Regnskabsvæsen; han burde have været Hørkræmmer ude i Absalonsgade. Naa, han fik sit her i Livet; han er nu forlængst død, og »*de mortuis nil nisi bene*«.

DEN TRAADLØSE

Under mine Arbejder ved Flaadens Mærkevæsen var det, at jeg, som allerede nævnt, i 1891 gjorde den Opdagelse, at man paa en meget simpel Maade kunde sende Signaler ad traadløs Vej, til og fra et Skib paa en bestemt Ankerplads. Jeg vidste godt, at man Verden over havde arbejdet med det Problem at skaffe Forbindelse med Fyrskibe og Fyrtaarne, som laa paa isolerede Klipper og Øer, men alle Forsøg var uden Resultat. Mine Forsøg, som blev drevne systematisk gennem flere Aar, førte til, at Havnekaptajn, Kommandør Drechsel i 1896 fik Indenrigsministeriet til (ved Skrivelse af 9de Maj 1896) at bevilge 3500 Kroner til Bygning af Verdens første traadløse Telegrafanlæg ved Thyborøn Kanal, til Brug for Redningsdamperen »Vestkysten«.

Dette Anlæg var færdigt og i Drift ca. et Aar, før Marconi kom frem med sine Forsøg, og mange Vestkystfiskere kan takke dette Anlæg, og »Vestkysten«

brave Fører: Kaptajn, senere Fiskeridirektør Mortensen, for Livet.

Andre tog nu mine Idéer op og tog Æren og Lønnen i Overensstemmelse med det kendte Princip:

»Je prend mon bien ou je le trouve«.

Nogle Aar senere blev jeg Telegrafingeniør ved Sødefensionen, og 4 Aar der efter forlod jeg alt Militærvæsen. Jeg havde faaet nok.

Samme Aar overtog jeg Ledelsen af det store, tyske Firma M. & G.'s Filial og Ingeniørbureau i København.

Og saa begyndte Kampen for Tilværelsen paany.

FORL
ønder